

**M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A**

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

**Identifikace a analýza
politických rizik pro české
exportéry vstupující na
nigerijský trh**

Diplomová práce

BC. JANA STUPKOVÁ

UČO: 427204

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D

Katedra politologie
Bezpečnostní a strategická studia

Brno 2019

M U N I
F S S

Bibliografický záznam

Autor: Bc. Jana Stupková
Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita
Katedra politologie

Název práce: Identifikace a analýza politických rizik pro české
exportéry vstupující na nigerijský trh

Studijní program: Bezpečnostní a strategická studia

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D

Akademický rok: 2019

Počet stran: 98

Klíčová slova: politická rizika, identifikace politických rizik, ana-
lýza politických rizik, Nigérie, export

Bibliografic record

Author: Bc. Jana Stupková
Faculty of Social Studies, Masaryk University
Department of Political Science

Title of Thesis: Identification and Analysis of Political Risks for
Czech Exporters Entering the Nigerian Market

Degree Programme: Security and Strategic Studies

Supervisor: Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D

Academic Year: 2019

Number of Pages: 98

Keywords: political risks, political risks identification, political risks analysis, Nigeria, export

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá identifikací a analýzou politických rizik pro české exportéry vstupující na nigerijský trh. Prostřednictvím Alonova a Martinova systematického rámce pro makro úroveň byla identifikována rizika v celkem třech kategoriích, a to vládní, společenské a ekonomické. Z identifikovaných rizik byl následně analyzován vliv tří faktorů, jež se vyskytovaly napříč zkoumanými kategoriemi. Těmito tématy byly korupce, konflikty a závislost na vývozu nezpracované ropy. Identifikovaná rizika by měla být exportéry zohledněna v managementu rizik, což umožní vliv těchto rizik minimalizovat.

Abstract

The diploma thesis focuses on identification and analysis of political risks for Czech exporters entering the Nigerian market. The risks in three distinct categories (government, society, and economy) were identified through Alon and Martin's framework for political risks on macro level. Based on identified risks, impact of three main factors present across all the investigated categories was analyzed. These categories were namely: corruption, conflicts, and export dependency on crude oil. Identified risks should be taken into consideration in risk management, in order to minimize their effect.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Identifikace a analýza politických rizik pro české exportéry vstupující na nigerijský trh zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 14. května 2019

.....
Bc. Jana Stupková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému školiteli Mgr. Tomáši Šmídovi, Ph. D za odborné konzultace a podnětné připomínky.

Upřímné poděkování patří mé rodině, která mě v průběhu studia bezmezně podporovala a dodávala kuráž, když jí bylo pomálu.

Svou vděčnost bych chtěla vyjádřit Nikol za její přátelství a neutuchající podporu a povzbuzování.

Poděkování patří i Ondrovi nejen za lásku a podporu, ale taky za trpělivost, jejíž meze jsem při psaní této diplomové práce zvládla zase o kousek posunout.

Obsah

Seznam obrázků, tabulek a grafů	7
Seznam pojmů a zkratk	8
1 Úvod	11
2 Metodologie	13
2.1 Cíl práce a výzkumná otázka	13
2.2 Zvolená metodologie	13
2.3 Výběr případu	20
2.4 Použitá literatura	22
2.5 Limity práce	22
3 Teoreticko-konceptuální část	24
3.1 Nejistota a riziko	24
3.2 Politické riziko	26
3.3 Vyhodnocování politických rizik	27
3.4 Posouzení rizika země	29
4 Sociálně-politický a ekonomický kontext	31
4.1 Geografie a klima	31
4.2 Demografie, náboženské a etnické složení obyvatelstva	32
4.3 Historie	34
4.4 Politický systém	37
4.5 Makroekonomické ukazatele	38
4.6 Obchodní vztahy mezi ČR a Nigérií	41
5 Identifikace politických rizik	44
5.1 Vládní faktory – vnitřní	44
5.2 Vládní faktory – vnější	52
5.3 Společenské faktory – vnitřní	58

5.4	Společenské faktory – vnější.....	61
5.5	Ekonomické faktory – vnitřní.....	63
5.6	Ekonomické faktory – vnější.....	67
6	Analýza politických rizik	71
7	Závěr	78
8	Seznam použitých pramenů a literatury	80
8.1	Primární zdroje	80
8.2	Sekundární zdroje	83

POČET ZNAKŮ: 144 288

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obr. 1: Nezaměstnanost podle států Nigérie, Q3 2017

Seznam tabulek

Tab. 1: Kategorie politických rizik

Tab. 2: Politická rizika na makro úrovni

Seznam grafů

Graf 1: HDP Nigérie od počátku nezávislosti (1999) do roku 2017 s predikcí do roku 2023

Graf 2: Obchodní bilance mezi ČR a Nigérií 2008-2018

Graf 3: Volební účast u prezidentských voleb 1999-2019

Seznam pojmů a zkratk

AfDB	– Africká rozvojová banka
AI	– Amnesty International
APC	– All Progressive Congress
AQIM	– al-Káida v islámském Maghrebu
ASG	– Albright Stonebridge Group
AU	– Africká unie
BBC	– British Broadcastin Corporation
CBN	– Nigerijská centrální banka
ČR	– Česká republika
ČSÚ	– Český statistický úřad
ČTK	– Česká tisková kancelář
ECOMOG	– Monitorovací skupina ECOWAS
ECOWAS	– Hospodářské společenství západoafrických států
EIU	– Economist Intelligence Unit
EPA	– Dohoda o hospodářském partnerství
ERGP	– Economic Recovery & Growth Plan 2017-2020
EU	– Evropská unie
HDP	– Hrubý domácí produkt
HRW	– Human Rights Watch
IBRD	– Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj
ICG	– International Crisis Group
IDEA	– International Institute for Democracy & Electoral Assistance
IMN	– Islámské hnutí Nigérie
INEC	– Nezávislá národní volební komise

IPOB	– Původní obyvatelstvo Biafry
IS	– Islámský stát
IS-WAP	– Islámský stát západoafrické provincie
JAS	– Skupina zavázaná k propagování prorokova učení a džihádu
km	– kilometr
MEND	– Movement for the Emancipation of the Niger Delta
MASSOB	– Movement of the Actualization of the Sovereign State of Biafra
MNJTF	– Multinational Joint Task Force
MMF	– Mezinárodní měnový fond
m. n. m.	– metrů nad mořem
MPO	– Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV	– Ministerstvo zahraniční věcí
NBS	– Nigerijský statistický úřad
NSRP	– Nigerijský stabilizační a rekonciliační program
OPEC	– Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	– Organizace spojených národů
p. b.	– procentní bod
PDP	– People's Democratic Party
PwC	– PricewaterhouseCoopers
RSF	– Reportéři bez hranic
SB	– Světová banka
UNESCO	– Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu
UNHCR	– Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
USA	– Spojené státy americké
WEF	– Světové ekonomické fórum

- WHO – Světová zdravotnická organizace
ZÚ – Zastupitelský úřad

1 Úvod

Nigerijská federativní republika (Nigérie) je dle Mezinárodního měnového fondu (MMF 2018) největší ekonomikou subsaharské Afriky. Po objevení nerostného bohatství a zejména pak vlivem ropných šoků v 70. letech, které výrazně zvýšily cenu ropy na světových trzích, bylo zemědělství a tradiční sektory průmyslu odsunuty do pozadí. Nigerijská ekonomika se tak stala závislou na vývozu nezpracované ropy, což je trend pokračující i v současnosti. Soustředění země na těžbu ropy na úkor dalších sektorů vedlo k závislosti na dovozu širokého spektra zboží, a Nigérie má proto pro zahraniční obchodníky vysoký exportní potenciál.

Nigérie se v českém zpravodajství objevuje především v souvislosti s radikální skupinou Boko Haram (ČTK 2018), dříve také s nechvalně známými podvody tzv. nigerijskými dopisy (Dvořák 2004), či jako v nedávné době s informací o současném prezidentovi Muhammadu Buharim, jenž musel přesvědčovat své obyvatelstvo, že nezemřel a není svůj vlastní klon (Hampejs 2018). Složitost nigerijského prostředí však nelze zúžit pouze na konflikt s Boko Haram, dopisy nigerijských princů a (ne)naklonovaného prezidenta. Jedná se o velmi komplexní zemi a stejně tak komplexní je i povaha potenciálních politických rizik. Těm by v případě Nigérie měla být věnována dostatečná pozornost. Na jednu stranou totiž mohou exportéři politická rizika přecenit, a tím se připravit o příležitosti a profit. Na druhou stranu však přehnaný optimismus a přehlížení rizik může vést k značným ztrátám. Optimálního vstupu pro proces decision-makerů, kteří mohou minimalizovat či se zcela vyhnout potenciálním ztrátám, lze dosáhnout identifikací politických rizik a jejich následnou analýzou.

Cílem této práce je provést identifikaci a poté také analýzu politických rizik pro české exportéry vstupující na nigerijský trh. Nejdříve bude představena metodologie Alona a Martina (1998), která bude využita k první fázi vyhodnocování politických rizik (identifikaci). Dále budou vysvětleny základní pojmy: riziko, politické riziko a nejistota, vyhodnocování politických rizik a posouzení rizika země. Následující kapitola sociálně-politického a ekonomického kontextu bude sloužit k vytvoření širšího kontextu zkoumaného případu. Poté už bude přistoupeno přímo k identifikaci rizik ve třech kategoriích zahrnujících vládní, společenské a ekonomické subfaktory. Finální kapitolou této diplomové bude analýza identifikovaných politických rizik.

Autorce není známo, že by byla podobná studie veřejně vypracována. Dílčí části jsou publikovány např. v Souhrnné teritoriální informaci vydávané Zastupitelským úřadem (ZÚ) České republiky (ČR) v Abuji (2018a). Avšak i tyto kapitoly (zejména socio-politický a ekonomický kontext) budou součástí předkládané diplomové práce, neboť slouží k uchopení případu v jeho ucelenější podobě. Přínos práce je nejen v konceptuálním zarámování vyhodnocování politických rizik, aplikaci metody Alona a Martina (1998) a v identifikaci politických rizik, ale také v samotné analýze.

2 Metodologie

V této kapitole bude představen design výzkumu. Kromě cíle práce, výzkumné otázky a metodologie bude také zdůvodněn výběr postupů a metod, které byly zvoleny k dosažení stanoveného cíle. Dále bude věnován prostor vysvětlení výběru případu k identifikaci a analýze, použité literatuře a v neposlední řadě také limitům práce.

2.1 Cíl práce a výzkumná otázka

Cílem předkládané diplomové práce je vyhodnotit politická rizika pro případné exportéry vstupující na nigerijský trh. K dosažení stanoveného cíle byla zvolena tato výzkumná otázka:

Jakého charakteru jsou politická rizika pro české exportéry vstupující na nigerijský trh?”

Charakter zkoumaných politických rizik vyplývá ze zvolené metodologie, kde budou zvláště identifikovány vládní, společenské a ekonomické faktory.

2.2 Zvolená metodologie

Pro práci byl vybrán kvalitativní přístup, prostřednictvím kterého lze (Drulák 2008: 19): „*uchopit případ v jeho jedinečnosti, v jeho přirozeném prostředí a zaměřit se na subjektivní, tedy vnitřní popis situace.*” Práce bude uchopena jako kvalitativní jednopřípadová studie. Dle Kořana (in Dluhák 2008) je u jednopřípadové studie zásadní zahrnutí širokého spektra proměnných, aby tak mohlo být nahlíženo na případ s ohledem na hlubší kontext. Přesněji pak bude text koncipován jako jedinečná případová studie, jelikož není jejím cílem vytvořit zobecňující závěry aplikovatelné na jiné případy, nýbrž prozkoumat konkrétní případ v jeho unikátní povaze (ibidem).

Kvantitativní přístup by v tomto případě byl nepatřičný z několika důvodů. První důvod je dán povahou cíle této práce: jedná se o zhodnocení politických rizik pouze jediné země a kvantifikace by vedla ke

generování číselné hodnoty, kterou by nebylo možné srovnat s hodnotami jiných zemí. Zadruhé má autorka za to, že by kvantitativní metodologie vedla k zobecnění a neposkytovala by prostor k hlubokému porozumění konkrétnímu případu s ohledem na jeho kontext. A za třetí, jak poukazují Lindeberg a Mörndal (2002: 20), je nutné vzít v potaz také: „*nesystematickou povahou*“ zkoumaného prostředí, která není nakloněna kvantifikaci. Zatímco např. ekonomické instituce předpovídají budoucí rizika na základě zkušeností z minulých ztrátových situací, taková praxe je u politických rizik značně problematická, protože dvě zdánlivě stejné politické události či změny budou mít v odlišných státech nebo regionech různé dopady, a to kvůli velkému množství proměnných, které na ně mají vliv.

Vyhodnocení politických rizik bude mít v této práci dvě základní fáze, a to identifikaci a analýzu. Obě fáze jsou společně s vytvořením odpovědi či reakce součástí managementu politických rizik¹ (Lindberg a Mörndal ibidem). Navržení odpovědi na konkrétní politická rizika však nebude součástí výstupu této práce, přestože by tak byl celý proces managementu rizik kompletní. Bylo by totiž nutné vybrat konkrétní sektor či projekt, pro který by byla odezva navržena, a předkládaná práce má obecnější povahu bez sektorového zaměření. Z tohoto důvodu budou zpracovávány pouze první dvě fáze managementu rizik.

K vypracování textu byla zvolena metoda popsaná v článku *A Normative Method of Macro Political Risk Assessment* (Alon, Martin 1998). Alon a Martin (ibidem) tento systém vytvořili jako syntézu několika jiných metodologií vyhodnocení politických rizik tak, aby se jednalo specificky o vyhodnocení na makro úrovni a aby byly brány v potaz zároveň interní a externí varianty vlivů.

Interními jsou myšleny faktory, které vznikají uvnitř státu a primárně mají dopad na vnitrostátní dění (např. fragmentace společnosti). Pod externí pak spadají faktory ovlivněné třetími zeměmi či obecně mezinárodním prostředím, které mají vliv na analyzovanou zemi (např. regionální diverzita a nepřekonatelné zájmy), ale také situace, které

¹ Obecně lze cíl managementu rizik popsat jako snahu (Renn a Aven 2009: 597): „*zajistit adekvátní opatření k ochraně lidí, životního prostředí a majetku od škodlivých dopadů lidské či přírodní aktivity.*“ Management rizik je koncept využíváný hojně v inženýrství, ochraně životního prostředí, financích či epidemiologii, avšak dle Brackena, Bremmera, Godona (2008) není jednotně ukotven a jeho aplikace se napříč obory liší.

vznikají přímo ve zkoumané zemi, avšak jejich dopad má přesah mimo tento stát (např. možné restrikce na investice, kapitál nebo trh).

Alonova a Martinova (ibidem) metodologie bude použita k identifikaci možných politických rizik na makro úrovni, a to s ohledem na cíl práce, který stanovuje prozkoumání politických rizik na národní úrovni celé země, načež bude provedena jejich analýza. Frei a Ruloff (1988) považují analýzu na makro úrovni za zavádějící. Taková analýza by podle nich měla pouze sloužit coby doplňující informace k specifické analýze na mikro úrovni. Dle autorky bude sice vyhodnocením rizik na makro úrovni dosaženo obecnějšího výsledku neaplikovatelného na konkrétní odvětví či projekt, na druhou stranu ale při potřebě vypracovat specificky zaměřenou studii na mikroúrovni bude mít výzkumník výrazně jednodušší výchozí pozici. To je dáno předně tím, že analytik může identifikovaná rizika na makro úrovni následně analyzovat s ohledem na jeden projekt či potřeby a zájmy konkrétní firmy.

V metodologii od Alona a Martina (ibidem) jsou zahrnuty tři sféry (související s vládou, společností a ekonomikou), které výsledky analýzy ovlivňují. Jedná se tedy o komplexní a systematický rámec, který nastavuje tři základní kategorie k identifikaci². Tato metodologie je

² Na politické riziko lze nahlížet také prostřednictvím zkoumaných kategorií-témat. Vybrané příklady dělení kategorií byly pro přehlednost vloženy do následující tabulky:

koncipována tak, že je na závěr možné daná rizika kvantifikovat³, což jak bylo dříve předesláno, nebude součástí této práce. Tato kvantifikace má sloužit k finálnímu vyhodnocení politického rizika, avšak v předkládaném textu bude situace místo kvantifikace slovně analyzována. Popsaná metodologie byla zvolena nikoliv jako striktně daný seznam pro vyhodnocení politických rizik, ale jako adekvátní osnova, která nabízí výzkumníkovi holistické pojetí případu, přičemž mu nechává prostor pro uchopení zkoumaného případu jako jedinečné studie.

Vybraná metodologie představuje tedy tři sféry ke zkoumání, přičemž každá z těchto sfér je dále rozdělena na vnitřní a vnější faktory. Alon s Martinem (ibidem: 13) ke každé skupině představují tři tematické oblasti, a celkem se tak analytik zabývá osmnácti subkategoriemi. Jedná se o kategorii politických vnitřní faktorů, kam spadají v první řadě **represe ze strany elit**, tedy „*míra, do jaké používají elity tresty a násilí vůči svým obyvatelům*“. Zadruhé se jedná o **nelegitimitu elity**, která je dle Alona a Martina (ibidem: 13) specifikovaná jako: „*relativní část populace, která nerespektuje současný režim*.“ Zatřetí je třeba věnovat pozornost **pravděpodobnosti ovlivnění hospodářské politiky změnou režimu**,

Breamer a Keat (2010)	Geopolitická rizika, globální energetika, terorismus, vnitropolitické problémy, vyvlastnění, nedodržení smluv, rizika kapitálových trhů, měn, repatriace kapitálu, skrytá diskriminace a protekcionářství a také nejisté či neznámé události.
The Economist (in Howell 1992)	Špatní sousedé, autoritářství, nehybnost státního aparátu, nelegitimita, politická moc generálů, válka či ozbrojené povstání, rychlost urbanizace, islámský fundamentalismus, korupce a etnické napětí.
Baas (2010)	Vyvlastnění, politické násilí, převod a (měnová) nesměnitelnost.

Tab. 1: Kategorie politických rizik, úprava: autorka

³ Alon a Martin (1998) navrhli klasifikovat konkrétní faktor politického rizika na číselné škále od hodnoty -2 (pravděpodobné) do hodnoty 2 (nepravděpodobné), hodnota 0 je neutrální. Vyčíslení politického rizika pak slouží ke komparaci s dalšími potenciálními zeměmi uvažovanými pro investici či export.

tedy situaci, kdy možný přesun moci povede k jinému přístupu k hospodářským politikám zkoumané země.

Další kategorii tvoří vnější politické faktory. Sem se řadí **pravděpodobnost politického násilí**, kde se má výzkumník soustředit na konflikty přelévající se ze sousedních zemí a na (ibidem: 14): „*budoucí konflikty včetně válek, konfliktů o hranice, regionálních konfliktů a terorismu.*“ Dalším faktorem je **míra zapojení do mezinárodních organizací**, zejména pak s ohledem na to, že tyto organizace mohou zemi pomoci v případě kritické situace. Autoři také upozorňují na možnost, kdy zkoumaná země zavede politiku **omezování trhu**⁴, přičemž takovéto změny by mohly ovlivnit zahraniční obchod.

Následující skupinu představují **vnitřní společenské faktory**, které autoři opět rozdělují do tří bodů. Autorka diplomové práce však nebude zkoumat tyto faktory jednotlivě, protože se navzájem ovlivňují a tematicky prolínají, a budou tak identifikovány v rámci jedné skupiny. Řadí se sem míra fragmentace společnosti, u které se autoři (Kennedy 1987 in Alon a Martin 1998) domnívají, že čím vyšší bude diverzita, tím nižší je pravděpodobnost, že požadavky jednotlivých skupin budou naplněny, což může vést k vyjádření nespokojenosti násilnými způsoby. Dalším indikátorem je potenciál pro společenský konflikt, kde se výzkumník soustředí na fragmentaci ve společnosti dle etnicity, náboženství, kmenové příslušnosti, ale také bohatství, chudoby či vzdělanosti. Posledními faktory této kategorie, kterým je nutné věnovat pozornost, je pocit nacionalismu, xenofobie, odcizení či fundamentalismus u obyvatelstva.

Mezi společenské vnější faktory, kterými se má výzkumník zabývat, řadí autoři **názor světové veřejnosti** a celkově mezinárodního společenství. V tomto případě je názor světové veřejnosti a mezinárodního prostředí ilustrován na příkladu války v Zálivu a světovém postoji vůči agresi Iráku a následné spolupráci mezi státy k potlačení agrese. Dále se jedná o **nátlak na zastavení exportu**, který se pojí spíše s morálními a etickými hodnotami exportního státu a jeho obyvatel, již mohou vytvářet tlak na soukromé společnosti k zastavení exportu do země, která se potýká s vážnými problémy (např. v oblasti lidských práv). V neposlední

⁴ Původně se jednalo o možnost restrikce investic, kapitálu a trhu, avšak tato subkategorie byla upravena s ohledem na cíl práce. Tato modifikace bude provedena ve všech subkategoriích, které se vztahují k investicím.

řadě je nutné věnovat pozornost také **regionální diverzitě a nepřekonatelným zájmům**, které mohou vést až k válce (podle autorů se jedná např. o oblast Blízkého východu, subsaharské Afriky nebo států bývalého Sovětského svazu).

Z vnitřních ekonomických faktorů představují autoři zaprvé růst HDP per capita, jenž má být adekvátním ukazatelem ekonomického růstu vzhledem k růstu populace. Zadruhé se jedná o **rozdělení zdrojů**, zejména proto, že (Alon, Martin 1998: 14): „*jak se země rozvíjí, střední třída těží z vyrovnané distribuce zdrojů. Dlouhodobá stagnace může vést k požadavkům na změnu, a to i radikálnějším způsoby*“. V případě stagnace či pomalého rozvoje může společnost různými prostředky požadovat změnu, a tím směřovat k destabilizaci. Zatřetí autoři jmenují **pravděpodobnost, že bude dosaženo stanovených ekonomických cílů**, a to včetně schopnosti státu udržet koherentní hospodářskou politiku.

Z vnějších ekonomických ukazatelů byly autory k identifikaci stanoveny **budoucí ekonomické politiky týkající se importu**. Jedná se o různá omezení, diskriminační politiky a celkově ztěžování situace pro zahraniční exportéry zajímající se o místní trh. Dále se jedná o **pravděpodobnost problémů s platební bilancí**. Posledním indikátorem je pak **pravděpodobnost měnové nekonvertibility a měnové nestability** (vyjadřuje nemožnost směnit měnu importní země za měnu jiné země), jež může vést např. k devalvaci místní měny. Všechny výše zmíněné faktory lze systematicky uspořádat do následující tabulky:

POLITICKÁ RIZIKA NA MAKRO ÚROVNI					
VLÁDNÍ		SPOLEČENSKÁ		EKONOMICKÁ	
VNITŘNÍ	VNĚJŠÍ	VNITŘNÍ	VNĚJŠÍ	VNITŘNÍ	VNĚJŠÍ
Represe ze strany elit	Pravděpodobnost politického násilí	Míra fragmentace	Názor světové veřejnosti	Růst HDP na hlavu	Budoucí ekonomické politiky týkající se importu
Nelegitimita elity	Míra zapojení do mezinárodních organizací		Nátlak na zastavení exportu	Rozdělení zdrojů	Pravděpodobnost problémů s platební bilancí
Pravděpodobnost, ovlivnění hospodářské politiky změnou režimu	Možné omezování trhu		Regionální diverzita a nepřekonatelné zájmy	Pravděpodobnost, že budou dosaženy ekonomické cíle	Pravděpodobnost měnové nesměnitelnosti a měnové nestability

Tab. 2: Politická rizika na makro úrovni (Alon, Martin 1998), modifikace: autorka

Autoři dále hovoří o symptomech, tedy indikátorech, jež by mohly fungovat jako varovné signály. Tyto signály mají předznamenávat změny, které se ve zkoumané zemi mohou v oblasti politických rizik projevit. V tomto ohledu je však nutné podotknout, že ne každá nestabilita (tzn. symptom) značí příchod nějaké škodlivé události a politického rizika. U zmíněných symptomů se už jedná o konkrétní seznam vnitřních a vnějších indikátorů v oblasti vládní, společenské a ekonomické. Napříč zkoumanými oblastmi sem spadají např.: válka, revoluce, převrat, porušování lidských práv, hraniční spory, mezinárodní terorismus, domácí terorismus, nestabilita měny, cenová nestabilita, chudoba atd. Tato kritéria budou případně zahrnuta v identifikační části.

2.3 Výběr případu

Český hrubý domácí produkt (HDP) byl v roce 2018 ze 78,8 % tvořen exportem (Eurostat 2019), přičemž necelých 84 % exportu putuje do zemí Evropské unie, předně do Německa, dále pak do Polska, Rakouska a také na Slovensko (Báčová 2018). Před deseti lety tvořil vývoz do unijních zemí necelých 87 % (ČSÚ 2019), a došlo tedy ke snížení celkového poměru exportu do zemí EU přibližně o dva procentní body (p.b.) a zároveň ke zvýšení poměru vývozu do mimounijních zemí. Vzhledem k rozsahu podílu exportu na tvorbě českého HDP lze konstatovat, že prosperita české ekonomiky je na něm silně závislá.

Důležitým dokumentem vydaným Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO) vztahujícím se k vývozu je *Exportní strategie pro období 2012-2020* (MPO 2012), ve kterém byl MPO stanoven cíl snížení závislosti na exportu do unijních zemí. Snaha o zajištění vývozu i do zemí mimo EU je logická mimo jiné s ohledem na současné ekonomické spory mezi Spojenými státy americkými (USA) a Čínou, které se dotýkají i států EU, nebo také na zpomalování růstu evropských ekonomik (Ewing 2018, Hannon 2018). Pro českou ekonomiku závislou na exportu je tedy obzvláště důležité, aby byla schopná hledat nové příležitosti třeba i v méně tradičních nebo geograficky vzdálenějších zemích, a tím si posílit perspektivu ekonomické prosperity i v budoucnosti.

Ve výše zmíněné strategii jsou kategorizovány preferované trhy mimounijních⁵ států do dvou skupin, a to na prioritní, kterých je 12, a zájmové, čítající 28 zemí. Z afrických zemí se mezi prioritními trhy nenachází ani jeden stát, zato mezi zájmovými je jich celkem osm. Konkrétně se jedná o Angolu, Egypt, Etiopii, Ghanu, Jihoafrickou republiku, Maroko, Nigérii a Senegal (MPO 2012). Z těchto osmi afrických zemí byla pro identifikaci a analýzu politických rizik zvolena Nigérie. Vychází to zaprvé z autorčina zájmu a zadruhé z praktické stránky pro české obchodníky. Nigérie je totiž zemí, která je primárně soustředěna na těžbu ropy a vlastní produkce není dostatečně rozvinutá na to, aby pokryla poptávku, a je zde tedy vysoká poptávka po importovaném zboží (Beneš in Gračková 2017). Dle Beneše (2017: 36) je Nigérie: „*nesaturovaným trhem, který je hladový po nových a kvalitních výrobcích z různých koutů světa.*“ Nigérie je navíc druhou největší ekonomikou afrického kontinentu, ve světě pak zaujímá dle objemu HDP 22. místo a do roku 2050 se má stát 14. největší ekonomikou světa (PwC 2017). Jedná se tak o obrovský trh, který pro exportéry skýtá mnoho příležitostí. V neposlední řadě je také důležité zmínit potenciál růstu nigerijské populace. Počet Nigerijců se má v následujících letech rychle zvyšovat, a přestože je velký podíl obyvatelstva pod hranicí extrémní chudoby, je zde stále se zvětšující střední třída, jejíž kupní síla roste (Beneš 2017).

V žebříčku *Ease of Doing Business* (který vypovídá o tom, jak je prostředí dané země přívětivé k obchodování) se Nigérie za posledních deset umístila nejlépe v roce 2008, a to na 120. místě. V dalších letech se její hodnocení postupně zhoršovalo a mezi lety 2014 a 2016 se propadla na 169.-170. místo. V následujících letech si skokově polepšila a dostala se na 145. v roce 2017 a 146. v roce 2018 (Trading Economics 2019a). Kromě ne zcela příznivého umístění v žebříčku *Ease of Doing Business* naznačuje složitost prostředí země i řada politických a bezpečnostních problémů, které by mohly potenciální zájemce od plánování obchodu odradit. Na jedné straně je tak možné politická rizika přecenit, a ochudit se tak o potenciální zisky spojené se vstupem na nigerijský trh. V opačném případě by podcenění rizik či absence analýzy politických rizik mohla vést k finančním ztrátám. Předkládané vyhodnocení politických rizik má

⁵ Mezi tyto mimounijní země je zařazeno i Chorvatsko, které v období vydání *Exportní strategie 2012-2020* ještě nebylo členem EU.

proto za cíl zjistit, jaká a zda vůbec nějaká politická rizika vstup na nigerijský trh ohrožují.

2.4 Použitá literatura

K vypracování diplomové práce budou použity primární a sekundární zdroje. Mezi primární se řadí statistiky Světové banky (SB), predikce MMF či World Poverty Clock a také oficiální statistiky Centrální banky Nigérie (CBN) nebo např. hodnocení Transparency International (TI). Tyto zdroje budou použity především k vytvoření obecné představy o současné situaci v Nigérii, a to u témat, jako jsou demografie, makroekonomické ukazatele či korupce. Tato data zároveň pomohou dát současnou situaci do kontextu a představit vývoj posledních let.

Jako sekundární zdroje byly využity předně akademické články, články zpravodajských serverů vypovídající o aktuální situaci či zprávy nevládních organizací (jako např. Amnesty International). Dále také analýzy publikované k tématům vztahujícím se k Nigérii a vládní i nevládní zprávy či data Gapminderu. V případě některých pramenů se objevoval problém s názorově laděnými informacemi, které byly zkratkovité nebo kde autoři při sepisování článku čerpali z tendenčních zdrojů. Frekvencované byly také propagandistické zprávy nevyváženě hovořící o jedné či druhé straně (např. v souvislosti s všeobecnými volbami).

2.5 Limity práce

Vyhodnocování politických rizik provádí široká škála aktérů, kterými jsou poradenské firmy, pojišťovny, mezivládní a nevládní organizace nebo exportní úvěrové agentury. Z pochopitelných důvodů konkurenčního prostředí tyto společnosti své postupy při identifikaci a analýze politických rizik nezveřejňují. Nebylo proto možné porovnat v praxi aplikované analytické rámce těchto společností s metodologií zvolenou pro předkládaný text.

V rámci Alonovy a Martinovy (1998) metodologie se pak naskýtají dvě úskalí. První úskalí vyplývá z toho, že některé ze subfaktorů nelze zkoumat zcela odděleně. Autorka proto metodologii ve vybrané části modifikovala (konkrétně při spojení vnitřních společenských subfaktorů do jedné kategorie). Druhým úskalím je pak možnost, že dojde k přehlédnutí

některých zásadních kategorií čistě proto, že v Alonově a Martivově rámci nejsou zmíněny. Jak bylo ale řečeno dříve, vybraná metodologie nevytváří striktní seznam, ale osnovu, která dává výzkumníkovi prostor věnovat se případu v jeho jedinečnosti. Situace by mohla být případně vyřešena tak přidáním kapitoly o nezařazených faktorech, kde budou identifikována dodatečná rizika.

3 Teoreticko-konceptuální část

Cílem teoreticko-konceptuální části je představení základních termínů, jež jsou nezbytné pro vyhodnocování politických rizik. Vzhledem k nejednotnému uchopení základních pojmů a širokému spektru přístupů je tato kapitola stěžejní pro správný postup při následné identifikaci a analýze. Budou proto představeny a teoreticky vymezeny pojmy riziko a nejistota, poté politické riziko, bude popsán vývoj vyhodnocování politických rizik a jeho konceptualizace. Na závěr bude nastíněn obsah disciplíny posouzení rizika země a jeho vymezení vůči vyhodnocování politických rizik.

3.1 Nejistota a riziko

Nejistota a riziko⁶ bývají v mnoha případech běžně používány jako synonyma. Z odborné literatury však vyplývá, že ačkoliv oba termíny sdílí některé prvky, pojmy lze rozlišit. Raftery (1994: 5) vidí mezi oběma pojmy stejný základ a hovoří o nich jako o: „*situacích, při kterých je očekáváno, že se skutečný výsledek jisté události či aktivity bude lišit od očekávaného odhadu či předpovídané hodnoty,*“ nejistota podle něj však: „*indikuje větší nepoznatelnost než riziko.*“ Dále pak Raftery (ibidem) uvádí, že se riziko a nejistota liší předně v možnosti kvantifikace – tedy že riziko je kvantifikovatelné, zatímco nejistota nikoliv. Jiný náhled na nejistotu mají Bouchet, Fishkin a Goguel (2018: 3), kteří uvažují o nejistotě jako širokém termínu, jenž: „*se vztahuje k jakýmkoliv okolnostem, kde není znám konkrétní výsledek.*“ Také Best (2008) vykládá nejistotu coby: „*naši neschopnost očekávat, co přinese budoucnost.*“ Je však nutné podotknout, že nejistá povaha situace nevychází z absence nebo malého množství informací, ale z komplexnosti zkoumaného případu, přičemž i nová informace může přispět ke zvýšení nejistoty (Asselt 2000).

⁶ Někteří autoři (např. Best 2008, Buchet, Fishkin, Amaury 2018) prosazují v rámci konceptualizace rizika a nejistoty vymezení ještě dalšího pojmu, kterým je *nejednoznačnost*. Nejednoznačnost pak představuje možnost, že jedna situace může mít dva naprosto odlišné výsledky (Best 2008). Z pohledu Buchata, Fishkina a Amauryho (2018) nejednoznačnost značí nemožnost vyčíslení pravděpodobnosti potenciálních výstupů, jenž jsou dobře známé.

Nejistotu není možné zcela eliminovat (ibidem), a z tohoto důvodu bude vždy součástí každého vědeckého bádání, obzvláště pak v případě zkoumání politických událostí, jež jsou charakteristické svou nesystematickou povahou. Míra nepoznatelnosti politických událostí by tak spíše vybízela k používání pojmu nejistota (Lindeberg a Mörndal 2002). Pro předkládanou práci byl však zvolen pojem riziko. Prvním důvodem je samotné frekventované a zažité používání pojmu politické riziko a nikoliv politické nejistoty či vyhodnocení politických nejistot. Druhým důvodem je pak škála možností přístupu k pojetí rizika, které navazují na debatu o jeho (ne)vyčíslitelnosti a dále ji rozšiřují.

V prvé řadě lze na riziko pohlížet prostřednictvím teoretického přístupu. Obecně lze tato pojetí rozdělit na formální a neformální. K formálním se řadí ty, které se svým přístupem podobají postupům exaktních věd a jsou charakteristické kvantifikací rizika. Ze sociálněvědních oborů sem spadá ekonomická teorie, která zahrnuje snahu vyjádřit riziko numerickou hodnotou, přičemž tato kvantifikace je uskutečnitelná prostřednictvím ekonomických modelů a statistických metod⁷. Pozitivistický přístup, tedy vyjádření vědeckých poznatků prostřednictvím exaktních přístupů, byl rozpozorován obzvláště ve 20. století předně post-modernisty a konstruktivisty. Na filozofické a sociologické bázi tak vznikla odlišná pojetí rizika, která se výrazně odchylovala od dominantního pozitivistického přístupu. Tato pojetí spadají do kategorie neformálních přístupů a jsou propojena předně v myšlence, že vnímané riziko se může v rámci jednotlivců, kultur či odborníků lišit. Lze sem zařadit kulturní teorii, která pokládá vnímání rizika za kulturně ovlivněné, a proto také jako subjektivní. Dále sem spadá také sociologická radikálně konstruktivistická teorie, jejíž zastánci mají za to, že pojetí rizika je společensky konstruované a tato konstrukce se v čase mění (Petersen 2012, Asselt 2000).

V druhé řadě se lze na riziko dívat prostřednictvím konkrétní definice. Lze představit např. Zemanovu definici (2002: 58), který v bezpečnostních a strategických studiích riziko vymezuje jako: *„pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne danou hodnotu. Jinak je riziko možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, jež se liší od toho, co si přejeme. Riziko je odvozená závisle proměnná a dá se určit nebo odhadnout tzv. analýzou rizik. Riziko je reakcí na hrozbu, též na stav naší*

⁷ Tato možnost vychází z hluboké matematizace ekonomie, která se začala rozmáhat zejména v 50. let 20. století (Debreu 1991).

připravenosti (zranitelnosti) a je spojeno s rozhodováním.” Mezi další definice rizika spadá Hamiltonova (1988 in Lindeberg a Mörndal 2002: 2): „*riziko znamená nebezpečí, že náhodná událost negativně ovlivní možnost dosažení žádaného cíle.*“

Fakt, že existují různé způsoby přístupu k riziku, je důležitý pro celkový management rizik. Výzkumníková konceptualizace rizika hraje totiž zásadní roli, protože může ovlivňovat postupy v jednotlivých krocích managementu rizik (Renn 1992, Bracken, Bremmer, Godon 2008).

3.2 Politické riziko

Stejně jako u rizika a nejistoty neexistuje ani u politického rizika jednotně uznávaný přístup či definice. Howell (1992: 485) formuluje politické riziko jako: „*pravděpodobnost, že politické rozhodnutí, událost či situace ovlivní podnikatelské prostředí tak, že investoři přijdou o své peníze nebo nevydělají tolik peněz, kolik předpokládali na počátku investice.*“ The Economist Intelligence Unit (EIU 2017), jenž zpracovává hodnocení politických rizik, popisuje jako politické riziko: „*nebezpečí, že vládní jednání sníží peněžní toky, které investoři očekávali od svých investic.*“ Nebo např. Bremmer s Keatem (2010: 5) definují politické riziko jako: „*pravděpodobnost, že konkrétní politické jednání změní ekonomický výstup.*“ Dále Alon (1996: 362-363) definici prohloubil tím, že zahrnul i politická rizika vycházející ze společenských a ekonomických faktorů, a politické riziko definuje jako: „*vládní, společenské nebo ekonomické procesy, s původem buďto uvnitř či vně země a negativně či pozitivně ovlivňující buďto vybranou skupinu nebo většinu zahraničních obchodních operací.*“

Tyto definice lze rozřadit do tematických kategorií. Fitzpatrick (1983) sestavil čtyři základní kategorie, do kterých definice politických rizik rozdělil. První typy definic se zaměřují čistě na negativní vliv vlády. Druhou kategorií tvoří ty definice, které se soustředí na zhodnocení politických rizik pro konkrétní sektor. Třetí kategorie se věnuje náhlým změnám a čtvrtá kategorie je vytvořena pro ty texty, kde není definice politických rizik vůbec uvažována. Fitzpatrickovo rozdělení definic není samozřejmě jediné. Další kategorizaci představila např. Sottilotta (2017: 6), která rozdělila vliv politických rozhodnutí a jednání do tří specifických skupin („*zásah vlády do obchodování zahraničních společností*“, „*pravděpodobnost narušení operací firmy vlivem politických rozhodnutí*“ a „*jednání vlády narušující obchodní prostředí*“) a dalších dvou, které mají

obecnější charakter („*definice založená na politické nestabilitě*“ a *radikální politické změně*“ a „*neekonomické definice*“). Z těchto dvou dělení definic se lze domnívat, že vládní jednání má na politická rizika stěžejní vliv. Tyto kategorie však nedokáží plně vystihnout různorodost definic politického rizika. To lze ilustrovat např. na Alonově (1996) definici, která zahrnuje vícero faktorů, a je tedy v tomto ohledu komplexnější, a nespadá tak jednoznačně do žádné z představených kategorií.

Pro předkládanou práci byla zvolena Alonova (1996) širší definice politického rizika. Tato definice je komplexnější v porovnání s výše uvedenými a zahrnuje kromě politického vlivu také vlivy společenské a ekonomické situace. Takto formulovaná definice je vhodná také proto, že rozděluje vnější a vnitřní faktory a soustřeďuje se celkově na obecný charakter politického rizika, nikoliv na rizika ohrožující konkrétní sektor (tzv. mikro úroveň analýzy politických rizik, viz níže) (Allon, Martin 1998).

3.3 Vyhodnocování politických rizik⁸

Soukromé společnosti se o politická rizika ohrožující obchodování zajímaly už v období antického Řecka či Římské říše (kdy se obchodníci obávali zejména vyvlastňování půdy). Charakter politických rizik se postupem času měnil a např. v 17. a 18. století byla frekventovaně zmiňovány riziky pirátská přepadení lodí převážejících zboží z kolonií do Evropy. Propojení vyhodnocování politických rizik s akademickým prostředím však započalo až po druhé světové válce v průběhu 50. a 60. let. Vedlo k tomu několik silných impulzů, které nutnost zkoumání této disciplíny zintenzivnily a později také přímo vedly k přesměrování způsobu, jakým bylo k vyhodnocování politických rizik přistupováno. Mezi události, které přispěly ke změně přístupu, se řadí např. suezská krize, konžská krize, revoluce v Íránu nebo také válka mezi Irákem a Íránem (Jarvis a Griffiths 2007, Howell 1992, Fitzpatrick 1983). Příčinu dlouhodobého upozadování vyhodnocování politických rizik v sociálních vědách pak

⁸ Angl. *political risk assessment* nebo také *political risk analysis* je v této práci překládána jako vyhodnocování politických rizik. Termín analýza je pro potřeby této práce uvažován jako dílčí část vyhodnocování rizik, přičemž analýze předchází identifikace rizik.

vidí Sotttilotta (2017) zejména v multidisciplinární náročnosti této disciplíny.

Propojení politologie a dalších oborů sociálních věd s vyhodnocováním politických rizik a zkoumání této praxe je tedy relativně novým směrem, jehož dominantní metodologický přístup se v průběhu času měnil. Jarvis a Griffiths (2007) rozlišují čtyři fáze vyhodnocování politických rizik, které na sebe přímo nenavazují, avšak dobře ilustrují metodologické směřování disciplíny v průběhu posledních šesti či sedmi desetiletí. Těmito fázemi jsou: Catalogue School, The System-Event School, Method versus Theory a poslední je State capacity approach.

První fází je dle autorů tzv. Catalogue School, která vznikla na počátku 50. let. Analytik v tomto případě vytváří seznam možných rizik pro obchodování, která vyplývají čistě z rozhodnutí politických představitelů. Tento přístup je ale spojen s několika metodologickými úskalími, jež vedou ke značnému zjednodušení případové studie, a tím následně k nepřesným závěrům. Problematický je např. fakt, že trh je pokládán za efektivní, a tedy jakékoliv politické rozhodnutí ovlivňující obchodování je a priori vnímáno jako negativní. Jediným způsobem, jak snížit politická rizika, je dle tohoto přístupu omezení politické moci.

The System-Event School, která je popisována jako druhá generace vyhodnocování politických rizik, vznikla v 60. letech a souvisela s dekolonizací Afriky a znárodněním v Latinské Americe (Baas 2010). Z pohledu tohoto směru lze obecně charakterizovat atributy či události, které povedou ke změně stability režimu. Základní myšlenkou je, že nefunkčnost politického systému vede k politickému riziku, a proto je možné vytvořit schéma, prostřednictvím kterého lze stanovit konkrétní politická rizika. Typická je zde snaha o hledání (Jarvis a Griffiths 2008: 12): „*korelací mezi politickým systémem a politickým rizikem.*“ Značně problematický je v tomto ohledu zejména západocentrický náhled na to, jak by měl politický systém fungovat (Baas 2010), a také fakt, že ne v každém případě povede změna režimu ke zhoršení situace pro zahraniční investory a exportéry (např. v případě, kdy se jedná o přechod k demokratickému režimu).

Pro třetí fázi, Method versus Theory nebo také Micro Analysis School, která byla rozšířena přibližně v 80. a 90. letech, je typické opuštění snahy vytvořit všezastřešující schéma, jež by výzkumníkovi dávalo možnost předpovědět budoucí politický vývoj. Namísto toho je zde dominantní soustředění na vyhodnocování rizik na mikro úrovni. Rozdělení vyhodnocování politických rizik na mikro a makro úroveň poprvé

uvedl Robock (1971 in Alon 1996), přičemž makro úroveň politických rizik je obecnějšího charakteru a vztahuje se celkově na politickou a společenskou situaci, jež může ovlivnit zájmy podnikatelských subjektů napříč sektory. Mikro úroveň je konkrétně zaměřená na politická rizika ohrožující specifická odvětví, firmy nebo projekty.

Poslední Nová čtvrtá generace (State capacity approach) vychází z premisy, že (Jarvis a Griffiths 2007: 19): „*je možné identifikovat, jaká posloupnost událostí nebo spouštěčů jsou předzvěstí nestability režimu, konfliktu, humanitární krize či dalších vážných událostí.*“ Je zde tedy snaha nejen o vyhodnocení politických rizik, ale také možných spouštěčů, které by k rizikovým událostem vedly. Tento postup je v současnosti používán jako systém včasného varování před humanitárními krizemi.

Výše zmíněné čtyři fáze nereflektují pouze změny v povaze politických rizik, ale také vývoj v metodologickém chápání konceptu. Nárůstem komplexnosti politických rizik se metodologie vyhodnocování posunula od snahy vytvořit prostý seznam až k posuzování země s ohledem na velké množství vlivů. Samozřejmě, že tyto přístupy nejsou dokonale odděleny a inovace neznamena naprosté opuštění předchozího systému vyhodnocování (v současnosti nelze zanedbat např. vliv první fáze). Je pravděpodobné, že bude docházet k vývoji této disciplíny, a to zejména s ohledem na povahu rizik a také potřeby soukromých společností.

3.4 Posouzení rizika země

Obširnější vyhodnocení lze uskutečnit skrze posouzení rizika země (angl. *country risk assessment*), přičemž vyhodnocení politických rizik popsané v předchozí kapitole je považováno za dílčí část této disciplíny (Moosa 2002). Mezi další části posouzení rizika země pak spadají zejména ekonomické a finanční faktory. Podle Boucheta, Fishkina a Goguel (2018: 41) je posouzení rizika země: „*množina vzájemně závislých makroekonomických, finančních, institucionálních a sociopolitických faktorů specifických pro konkrétní zemi globální ekonomiky, které mohou negativně ovlivnit jak domácí, tak zahraniční hospodářské subjekty týkající se úspor, investic a úvěrových transakcí.*“ A dle Boucheta (in Bouchet, Fishkin, Goguel 2018) je posouzení rizika země zaměřeno obecně na exportéra, importéra, věřitele, přímé zahraniční investice, fúze a akvizice, domácí hospodářské subjekty a investiční fondy. O posouzení rizika země tak lze uvažovat

jako o vyšším stupni analýzy, protože zahrnuje širší spektrum rizik pro různorodé aktéry.

Celkově posouzení rizika země vede k závěrům o tom, do jaké míry může být vstup na nový trh výnosný. Finanční náročnost takovéto analýzy však odráží investory a exportéry od prozkoumávání možností na doposud neobjevených trzích. To vede k tomu, že tito aktéři směřují své aktivity předně do již ověřených oblastí (ibidem), čímž se však ochuzují o potenciální zisky.

4 Sociálně-politický a ekonomický kontext

V této kapitole budou představeny základní informace, které budou sloužit jako sociálně-politický a ekonomický kontextuální rámec pro následnou identifikaci a analýzu politických rizik. Nejdříve bude představena geografie a klima Nigérie, dále také informace o obyvatelstvu, konkrétně o jeho demografickém vývoji a náboženském a etnickém složení. Zahrnuta bude i kapitola o historii země, nastíněn bude politický systém a dále bude věnována pozornost makroekonomickým ukazatelům a obchodním vztahům mezi Českou republikou a Nigérií.

4.1 Geografie a klima

Nigérie se rozkládá na západním pobřeží afrického kontinentu v subsaharské oblasti a sousedí se čtyřmi státy – Kamerunem, Nigerem, Beninem a Čadem. Na jihu země v oblasti Guinejského zálivu omývají bezmála pětinu délky hranice vody Atlantského oceánu. Rozlohou se Nigérie s 910 768 km² pevniny a 13 000 km² vodní plochy řadí na 31. místo ve světě. V Africe se v tomto ohledu jedná o 12. největší zemi (List of Countries of the World nedatováno).

Nejvýše položenými oblastmi Nigérie jsou náhorní vrchovina Jos, nacházející se v centru země, a také oblast na východě země u hranic s Kamerunem, kde se nalézá nejvyšší vrchol země Chappal Wadi s 2 419 m. n. m., nížiny pak dominují v jižní části země. Dvěma nejdůležitějšími řekami země jsou Niger a Benue, přičemž první zmíněná je také nejdelší řekou Nigérie. Řeka Niger má jen na území Nigérie délku přes 1 400 km, celkově má pak více než 4 000 km a je druhou nejdelší řekou Afriky. Největším přítokem řeky Niger je Benue, která je také druhou nejdelší řekou Nigérie. Oba tyto toky jsou zásadně důležité pro Nigérii, protože jsou hojně využívány k zavlažování pěstovaných plodin.

Dříve než se řeka Niger vlévá do Atlantského oceánu, vytváří na jihu země rozsáhlou říční síť nazývanou delta Nigeru. Delta Nigeru rozléhající se přibližně na 70 000 km² je nejen bohatá na faunu a flóru, ale také na zásoby ropy a zemního plynu, jejichž těžba má silně negativní dopad na kvalitu životního prostředí a v důsledku také na životy tamějších

obyvatel. Znečištění životního prostředí⁹ v deltě Nigeru je způsobeno převážně úniky ropy a spalováním zemního plynu (Ugboma 2015).

Nigérií prochází několik klimatických pásem. Dle Köppen-Geigerovy klasifikace klimatu se v nejsevernější části Nigérie, kde na území přesahuje z Nigeru Sahara, nachází suchá horká poušť. Jedná se však jen o několik desítek kilometrů. Jižněji se nachází stepní oblast, která je charakterizována jako suchá a horká a zabírá přibližně pětinu území. Zbytek země se nachází v oblasti suchých savan a jen nejjižnější část (přibližně oblast delty Nigeru) je v tropickém monzunovém klimatu (Peel, Finlayson, McMahon 2007).

4.2 Demografie, náboženské a etnické složení obyvatelstva

Nigérie má v současnosti přibližně 190 milionů obyvatel (SB 2019a), jedná se tak o nejlidnatější stát Afriky a zároveň sedmou nejlidnatější zemi světa. Podle odhadů MMF (2019a) bude v roce 2023 čítat nigerijská populace 222 milionů obyvatel a pro příštích přibližně 80 let přichází OSN (2017) se třemi variantami vývoje růstu populace země: nízká, střední a vysoká. Podle nízké varianty bude obyvatelstvo Nigérie v roce 2100 dosahovat počtu 570 milionů, dle střední varianty se bude jednat o 800 milionů a vysoká varianta počítá s bezmála 1,1 miliardou obyvatel. Se zvyšujícím se počtem obyvatel se zvedá také hustota zalidnění, která v roce 2017 byla na hodnotě 210 lidí na km² a za posledních dvacet let se zvýšila o 85 obyvatel na km² (SB 2019b). Procentuální růst obyvatelstva je od roku 1982 téměř konstantní, protože se pohybuje mezi hodnotami 2,49 a 2,68 % (Gapminder 2019a).

Dalším základním demografickým ukazatelem je porodnost, tedy počet narozených dětí na jednu ženu. Nigérie v tomto ohledu následuje světový trend snižování porodnosti jen pomalu. Země dosáhla nejvyšších hodnot porodnosti v 80. letech, kdy na jednu ženu připadalo 6,8 narozených dětí. V průběhu 40 let se porodnost v Nigérii snížila jen o jednotku a s hodnotou 5,7 se nachází mírně nad průměrem západní Afriky, přibližně o jednotku se nalézá nad průměrem celého kontinentu (OSN 2017). Podle predikcí by měla porodnost začít klesat a

⁹ Nigérie se potýká se znečištěním životního prostředí a podle Page (2018) silně pociťuje změny klimatu, jakými jsou desertifikace nebo pobřežní povodně.

v dlouhodobém výhledu do roku 2100 by se měla snížit v průměru na 2,2 narozené děti na ženu (ibidem).

Klasickým indikátorem míry rozvoje země je pak statistika dětské úmrtnosti (tedy počet dětí ve věku 0-5 let, které zemřou, na 1 000 narozených dětí). Nigérie má 6. nejvyšší dětskou úmrtnost na světě¹⁰. Je však důležité poukázat na dramatické zlepšení, které Nigérie obzvláště v posledních dvaceti letech v tomto ohledu zaznamenala. Od roku 1998 se podařilo snížit dětskou úmrtnost ze 198 na 97,9 dětí na 1 000 dětí, což je pokles o bezmála 50 % (Gapminder 2019b). O rozvoji země vypovídá také míra gramotnosti, která konkrétně v Nigérii mezi sledovanými roky 1991 a 2008 u populace starší patnácti let klesla z 55,45 % na 51,08 %. Míra gramotnosti je vyšší v mužské části populace, kde v roce 2008 dosahovala 61,25 %, zatímco mezi ženami byla ve stejném roce na 41,39 % (UNESCO Institute of Statistics 2019a). Srovnání s dalšími zeměmi je v tomto ohledu komplikované, protože pro okolní státy chybí data. Lze nabídnout alespoň srovnání s Kamerunem, kde se míra gramotnosti populace v roce 2010 nacházela na 71,29 % (UNESCO Institute of Statistics 2019b).

Od července 2018 je Nigérie také zemí s největším počtem lidí žijících pod hranicí extrémní chudoby (Adebayo 2018). World Poverty Clock (2019) má za to, že v Nigérii žije 46,5 % lidí v extrémní chudobě¹¹. Je ale důležité neopomenout proměny vztahující se k nigerijské střední vrstvě. Počet obyvatel řadících se právě do střední vrstvy se má v Nigérii

¹⁰ Horší statistiky vykazují jen Somálsko, Čad, Středoafriická republika, Sierra Leone a Mali, přičemž Mali i Čad jsou sousedními zeměmi Nigérie. Podobnou statistiku dětské úmrtnosti mají i Benin (94,7) a Niger (87,6), zbylí sousedé Nigérie (Gapminder 2019b).

¹¹ Podle Cílů udržitelného rozvoje (OSN 2015) je hned prvním cílem snížit do roku 2030 počet lidí žijících v chudobě. Nigérie, podobně jako další státy subsaharské Afriky (např. Čad, Niger, Benin, Kamerun), však tento cíl nesplní, protože počet lidí žijících v chudobě roste. Aby Nigérie splnila tento cíl, muselo by každou minutu „opustit chudobu“ 15 lidí, avšak trend v této zemi je opačný. Každou minutu totiž „do chudoby spadne“ 4,3 lidí. Ze současných 46,5 % obyvatel žijících pod hranicí extrémní chudoby klesne podíl lidí žijících v extrémní chudobě do roku 2030 na 43,4 % obyvatelstva (World Poverty Clock 2019). Tento pokles v procentuální hodnotě však v případě rychlého populačního růstu Nigérie znamená nárůst v nominální hodnotě o přibližně 19,8 milionů obyvatel.

zvyšovat nejvyšším tempem z celé subsaharské Afriky (Standard Bank 2014). Podle průzkumu Standard Bank (ibidem) narostl počet Nigerijců ve střední třídě mezi lety 2000 a 2014 o 600 %, což představuje přibližně 4,1 milionů domácností a celkově pak 11 % populace.

V neposlední řadě je stěžejní popsat i etnické a náboženské složení Nigérie, které je jako u jiných států afrického kontinentu tradičně velmi rozmanité. Nachází se zde přes 250 etnických skupin, přičemž mezi tři největší se řadí Hausové-Fulbové s 29% podílem na populaci, dále Jorubové s 21% a Igbové s 18%. Mezi další skupiny se řadí např. Ijawové, Kanuriové, Ibibiové či Tivové (CIA World Factbook 2019). Celkově se na území Nigérie mluví více než 500 lokálními jazyky, jediným oficiálním jazykem je však angličtina (ibidem). Co se týče náboženství, v Nigérii je 50 % obyvatelstva muslimského vyznání předně sunnitské větve, z toho maximálně desetina je šíitského vyznání (Pew Research Center 2009). Islám má v oblasti dlouholetou tradici – na území dnešní Nigérie se objevil mezi 11. a 14. stoletím a je dominantním vyznáním severu země, který obývají zejména Hausové-Fulbové, a severovýchodu, kde převažují Kanuriové. Křesťanství, které se do Nigérie dostalo vlivem evropských misíonářů (Falola, Heaton 2008), je rozšířeno u 40 % obyvatelstva předně v jižní části země a dalších 10 % populace vyznává různá domorodá náboženství (CIA World Factbook 2019).

4.3 Historie

Na konci 19. století se jižní část dnešní Nigérie stala kolonií Velké Británie a po porážce Sokotského sultanátu v roce 1903 kolonizovali Britové i sever. Podle Faloly a Heaton (2008) vedly Brity ke kolonizaci území tři hlavní důvody: snaha o rozšiřování křesťanství, perspektivní obchod (např. s palmovým olejem) a také geopolitické zájmy (Velká Británie se totiž v regionu cítila ohrožena Francií a Německem). Na počátku koloniální nadvlády Britů byla Nigérie rozdělena na Jižní a Severní protektorát, které byly následně v roce 1914 sloučeny do jednoho celku. To, jakým způsobem přistupovala britská koloniální správa k lokálním obyvatelům, se lišilo na severu a jihu země. Zatímco na severu Britové vládli prostřednictvím pevně zavedených hierarchických struktur společnosti, na jihu komunikovali s komunitami, které na rozdíl od severu přijaly křesťanství a vzdělávání. Podle Klímy (2003) sice docházelo v průběhu koloniální nadvlády k modernizaci jihu a rozvoji průmyslu, avšak vysoký

přírůstek obyvatelstva zabráňoval tomu, aby se snížila nezaměstnanost. Životní úroveň tak zůstávala v celé zemi na velmi nízké úrovni. Nigerijci si také z tohoto důvodu slibovali od dekolonizace to, že se dočkají prosperity, kterou jim bohaté zásoby přírodních surovin (ropa, cín, uhlí atp.) a populační potenciál naskýtaly.

Přibližně po 60 letech britské nadvlády se v roce 1959 uskutečnily volby, ze kterých vzešla nová vláda, jež měla vést zemi do nové éry nezávislosti. Federativní republika Nigérie vznikla z kulturně i nábožensky odlišného severu a jihu. Antagonie mezi oběma částmi země byla dána množstvím faktorů, mezi které lze zařadit obavu jihu ze zavedení islámského práva šaría na celém území federace nebo naopak obavy severu z toho, že vzdělanější Igbové žijící na jihu země převezmou vedení státu.

První nigerijská republika existovala necelých šest let¹². Již od vyhlášení nezávislosti na Velké Británii však narážela mladá federace na řadu překážek. Klíčovým problémem byla právě obava z etnické dominance severu nad jihem a naopak. Falola a Heaton (2008) mají za to, že na nižší – regionální – úrovni byla identitární pospolitost relativně silná, avšak na celonárodní úrovni nepociťovali obyvatelé země jednotu jakožto Nigerijci. V zemi v té době nevznikla jediná politická strana, která by byla schopná zastupovat celou populaci bez náboženských nebo etnických rozdílů. Politickou moc proto získaly ty skupiny, které měly v rámci regionální úrovně největší počet podporovatelů a k moci na federativní úrovni se tak dostaly dominantní etnické skupiny. To prohlubovalo obavy jak Hausů-Fulbů na severu, tak i Jorubů a Igbů na jihu. Navíc se v první polovině 60. let událo několik krizí¹³, jež přispěly ke konci První republiky (Klíma 2003, Falola a Heaton 2008).

Období do roku 1999 je protkané řadou vojenských pučů a také ve většině případů nesplněnými sliby ze strany vedení země o přechodu od vojenské k občanské vládě. K prvnímu vojenskému převratu došlo v roce 1966. Do čela země se postavil generálmajor Ironsi (z etnika Igbů). Ten se pokusil zemi sjednotit (zrušením federativního rozdělení), čímž umocnil obavy severu z nadvlády jihu, načež na severu propukly

¹² Nezávislost na Velké Británii získala Nigérie oficiálně až v roce 1963. První republikou je však obecně uváděno období od roku 1960 do roku 1966.

¹³ Patří mezi ně např. vnitrostranická krize, která se přelila na celonárodní úroveň, stávka zaměstnanců či nesrovnalosti při sčítání lidu a také volby v letech 1964 a 1965 (Klíma 2003).

násilnosti vůči tamějším Igbům. Ironsi na své pozici setrval jen několik měsíců a ještě v roce 1966 byl sesazen v průběhu dalšího puče, po kterém zemi vedl Gowon ze severu (příslušník křesťanského etnika). Vnitřní rozpory Nigérie se proměnily v násilný konflikt již v roce 1967. Tehdy vyhlásila Republika Biafra v jižní části země nezávislost, čímž začala nigerijská občanská válka trvající až do počátku roku 1970. Podle odhadů zemřely jeden až tři miliony obyvatel (Falola, Heaton 2008), zejména v důsledku územní i námořní blokády, prostřednictvím které bylo zabraňováno dopravě potravin do oblasti. Po konci války byla Biafra připojena zpět k federaci, a tím byla zachována územní jednota Nigérie.

V období mezi lety 1966 a 1975 fungovala v Nigérii vojenská vláda, kterou Gowon sliboval nahradit občanským vedením země. Tento přechod avšak v roce 1974 odložil na neurčito a v následujícím roce byl Gowon odsunut od moci pučem. Nově se do čela země dostal generál Murtala Mohammed, který také přislíbil přechod k demokracii, avšak na rozdíl od Gowona vytvořil konkrétní plán strukturovaného přechodu ve čtyřech fázích. Mohammed byl ale zavražděn při puči a jeho nástupce Olusegun Obasanjo (který měl být původně také zavražděn) dovedl zemi v roce 1979 k plánovanému převedení moci z armády na občany, čímž začalo období druhé republiky Nigérie. Druhá republika se potýkala s vážnými problémy, jakými byly korupce, nestabilita příjmů z exportu ropy, půjčky od MMF a vysoká nezaměstnanost. Druhá republika, jež měla být charakteristická demokratickou vládou, skončila po čtyřech letech dalším vojenským pučem (Falola a Heaton 2008, Diamond 1990).

Poslední den roku 1983 byl do čela země dosazen Muhammadu Buhari (jenž je i současným prezidentem Nigérie). V roce 1985 byl ale podniknut další puč a vládu na osm let převzal Ibrahim Babangida s příslibem, že zemi přivede k demokracii. Když už byly v roce 1993 uspořádány volby (mělo se jednat o počátek Třetí nigerijské republiky), Babangida jejich výsledek neuznal, a tím rozpoutal v zemi nepokoje. Babangidu v roce 1993 nahradil pučem Sani Abacha a teprve po 40 letech, tedy v roce 1999, se Nigérie dočkala počátku demokratické Čtvrté republiky s občanskou vládou, jež trvá až do současnosti (Falola, Heaton 2008, Diamond 1990, Klíma 2003). V druhé polovině 90. let bylo na Nigérii tlačeno i skrze mezinárodní sankce, jež měly přesvědčit vedení země k úspěšnému přechodu k demokracii.

Země sice od vyhlášení Čtvrté republiky uspořádává volby pravidelně ve čtyřletých intervalech, avšak provází je násilí a manipulace s výsledky. Prvním demokraticky zvoleným prezidentem se stal výše

zmíněný Obasanjo a zůstal v čele země až do roku 2007, kdy zvítězil Umar Musa Yar'Adu. V souvislosti s volbami z roku 2007 se hovoří o tom, že napříč celou zemí byly výsledky zmanipulovány, zejména zamítnutím možnosti volit, nedostatkem volebních lístků, pozdním otevíráním volebních místností či odkupováním hlasovacích lístků, přitomno bylo také násilí (HRW 2007). Yar'Ada složil přísahu a vládl až do své smrti, kdy ho nahradil jeho vice prezident Goodluck Johnatan. Ten v roce 2011 kandidoval na prezidenta znovu a ve volebním souboji proti Muhammadu Buharim zvítězil. Při volbách v roce 2011 zemřelo na 800 lidí (HRW 2011) a jsou tak nejkrvavějšími volbami v období Čtvrté republiky Nigérie. Následující volby v roce 2015 jsou uváděny coby milník v nigerijské historii. V tomto roce byla totiž poprvé v historii Nigérie předána vláda demokraticky do rukou opozice. Poslední všeobecné volby se uskutečnily opět po čtyřech letech, a to v únoru a březnu 2019. Jen pár hodin před otevřením volebních místností bylo však ohlášeno, že volby budou o týden odloženy, což bylo Nezávislou národní volební komisí (INEC) zdůvodněno špatným počasím, požáry a logistickými potížemi (INEC 2019). Přestože bylo u voleb přítomno násilí, jednalo se o mírnější formu než v předchozích letech. Výsledkem voleb byla výhra Muhammada Buhariho nad protivníkem Atiku Abubakarem.

4.4 Politický systém

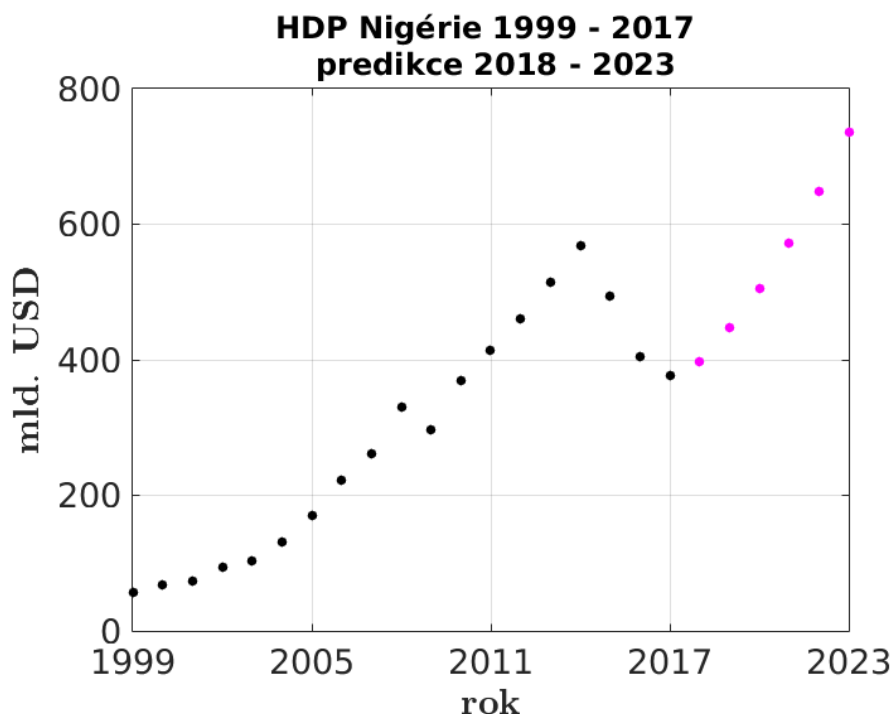
Nigérie se coby federativní republika skládá ze 36 států a federativního území hlavního města Abuja. Ústava byla historicky několikrát měněna, avšak od počátku Čtvrté republiky zůstalo znění nigerijské ústavy stejné. Moc je v zemi rozdělena do rukou prezidenta (exekutiva), Národního shromáždění (legislativa) a soudů (justice). Prezident je od roku 1999 volen na čtyři roky s maximálním počtem dvou volebních období, přičemž prezidentské volby jsou dvoukolové: pokud v prvním kole žádný kandidát nezíská více než 50 % hlasů a zároveň alespoň 25 % ve dvou třetinách států, dojde na druhé kolo, ve kterém se setkají pouze dva kandidáti s nejvíce hlasy (Campbell 2018a). Vzhledem k tomu, že se jedná o prezidentský systém, má hlava státu velké pravomoci. S ohledem na sílu pravomocí prezidenta existuje v Nigérii nepsané pravidlo, že se každých osm let přesouvá moc (tzv. *zoning*) z kandidáta ze severu na kandidáta z jihu.

Legislativa je rozdělena mezi dvě komory Národního shromáždění, a to Sněmovnu reprezentantů a Senát. Sněmovně reprezentantů se říká také zelená komora a je tvořena 360 křesly, horní komoře se zase přezdívá červená a má 109 křesel. O zvolení do těchto funkcí se uchází kandidáti každé čtyři roky, v úřadu pak mohou zůstat stejně jako v případě prezidentského postu dvě volební období (Global Security 2017). Volby do Národního shromáždění a na post prezidenta se konají zároveň, po několikátýdenní proluce následují volby guvernérů v konkrétních státech.

4.5 Makroekonomické ukazatele

Ze široké škály makroekonomických ukazatelů byly pro tuto část zvoleny ty, na které bude v rámci kapitol identifikace a analýzy dále odkazováno. Z celé řady se jedná se o kategorie: HDP, HDP per capita, nezaměstnanost, inflace, trend ve vývoji kurzu národní měny a platební bilance.

Klasickým indikátorem vývoje stavu ekonomiky je růst či pokles HDP. HDP Nigérie od roku 1999 stabilně narostlo téměř desetkrát z bezmála 58 mld. dolarů na hodnotu 568 mld. dolarů v roce 2014. Pokles HDP zaznamenala země v roce 2009, a to v důsledku finanční globální krize a průvodních vlivů (např. pokles ceny ropy). V letech 2015, 2016 a 2017 byl zaznamenán záporný růst a nigerijská ekonomika se dostala do recese (MMF 2019b). V roce 2018 byl růst HDP opět kladný a podle predikcí MMF (ibidem) má HDP do roku 2023 narůst na 737 mld. dolarů.

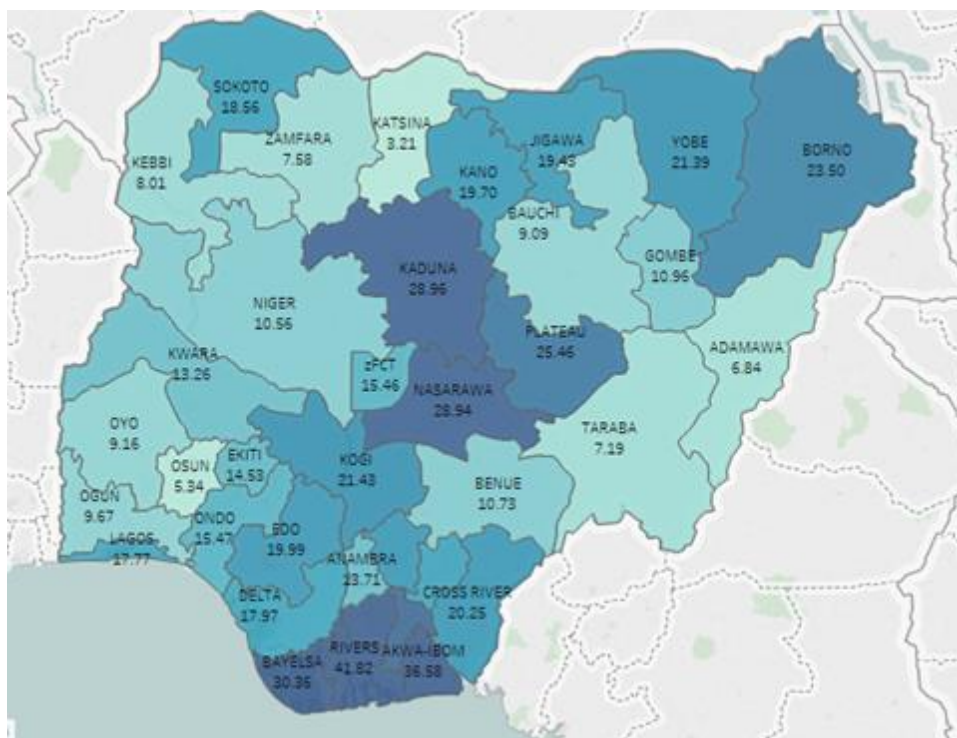

Graf 1: HDP Nigérie od počátku nezávislosti (1999) do roku 2017 s predikcí do roku 2023 (vyznačeno růžovou). Data: MMF (2019b), graf: autorka.

V souvislosti s HDP je nutné uvést také jeho hodnotu na obyvatele. HDP per capita v případě Nigérie reflektuje trend růstu HDP – od roku 1999, kdy nedosahoval ani 500 dolarů na jednoho obyvatele, rostl až do roku 2014, kdy dosáhl více než šestinásobné hodnoty, tedy 3 268 dolarů. Mírný propad nastal opět v roce 2009 a také v období nigerijské ekonomické recese, kdy byl největší pokles zaznamenán v roce 2017, a to pod hodnotu 2 000 dolarů. Od roku 2018 by HDP na obyvatele měl zase narůstat a výhledově do roku 2023 má přesáhnout hranici 3 317 dolarů (MMF 2019c).

Nezaměstnanost podle údajů Nigerijského statistického úřadu (NBS) v posledních třech monitorovaných kvartálech (Q4 2017 – Q3 2018) rostla. V prvním čtvrtletí roku 2017 dosahovala 18,8 % a v průběhu následujících tří kvartálů se zvýšila na 23,1 % (NBS 2019). Podle serveru Trading Economics (2019b) má nezaměstnanost do konce roku 2019 dosáhnout 28-29 %. Ve výše zmíněných sledovaných kvartálech byla nejvyšší nezaměstnanost ve věkové skupině 15-24 let, přičemž

nezaměstnanost v této věkové kategorii vzrostla z 32,5 % v Q3 2018 na 36,5 % v Q3 (NBS 2019). Regionálně je pak nezaměstnanost nejvyšší na severovýchodě země, dále v centrální části a na jihu země (NBS 2018).

Obr. 1: Nezaměstnanost podle států Nigérie, Q3 2017. Zdroj: NBS (2018).

Dalším ukazatelem je vývoj inflace, který je v Nigérii dlouhodobě problematický. Inflace se v Nigérii za posledních deset let pohybovala mezi 8 a 16,5 %. V roce 2018 se pohybovala pod 13 % a dle predikce MMF (2019d) se má do roku 2023 postupně zvyšovat na 14,5 %. Přitom cílem Nigérie je držet inflaci na 9 % (Renner 2018). Vysoká inflace může mít na makroekonomické úrovni negativní vliv na export, protože nárůst cenové hladiny zdražuje vývozní komodity pro zahraniční kupující, což snižuje konkurenceschopnost těchto výrobků na zahraničních trzích. Z tohoto důvodu je cílem centrální banky udržet inflaci na relativně nízké a zároveň stabilní hodnotě (Asekunowo 2014).

Vývoj kurzu národní měny naira je taktéž dlouhodobě komplikovaný. V současné době CBN udržuje několik směnných kurzů mj. proto, aby mohla směňovat výhodněji pro importéry zpracované ropy. Systém několika paralelních směnných kurzů byl zaveden kvůli nedostatku

devízových rezerv v zemi vlivem snížení ceny ropy v roce 2014 (Wallace 2018). Kromě oficiálních směnných kurzů funguje směňování také na černém trhu (Giokos 2017).

Dominantními položkami platební bilance jsou běžný, kapitálový a finanční účet. Z dat Světové banky (SB 2019c) vyplývá, že v posledním monitorovaném roce (2017) je Nigérie 19. země s největším přebytkem běžného účtu. Skokově vzrostl mezi lety 2003 a 2005, kdy přebytek běžného účtu tvořil více než jednu pětinu HDP. Naopak nejnižší hodnoty dosáhl v roce 2015, kdy byl běžný účet Nigérie v mínusu, a to poprvé od roku 1998. V roce 2017 měl běžný účet skokově narůst na více než deset miliard dolarů (přibližně 2,8 % HDP) a podle predikcí MMF (2019e) má do roku 2023 kontinuálně klesat na hodnotu 0,8 mld. dolarů, což bude tvořit přes 0,1 % HDP. Finanční a kapitálový účet jsou dalšími položkami platební bilance, přičemž tyto hodnoty dle statistiky CBN (2019) výrazně fluktuují. V roce 2005 dosahovaly -19 mld. dolarů, následně se zvyšovaly, až v roce 2009 dosáhly 12 mld. dolarů. Poté kontinuálně klesaly na hodnotu -12 mld. dolarů v roce 2012. Po nárůstu o 24 mld. dolarů v rámci dvou let se hodnota finančního a kapitálového účtu střídavě pohybuje v záporných a kladných číslech.

4.6 Obchodní vztahy mezi ČR a Nigérií

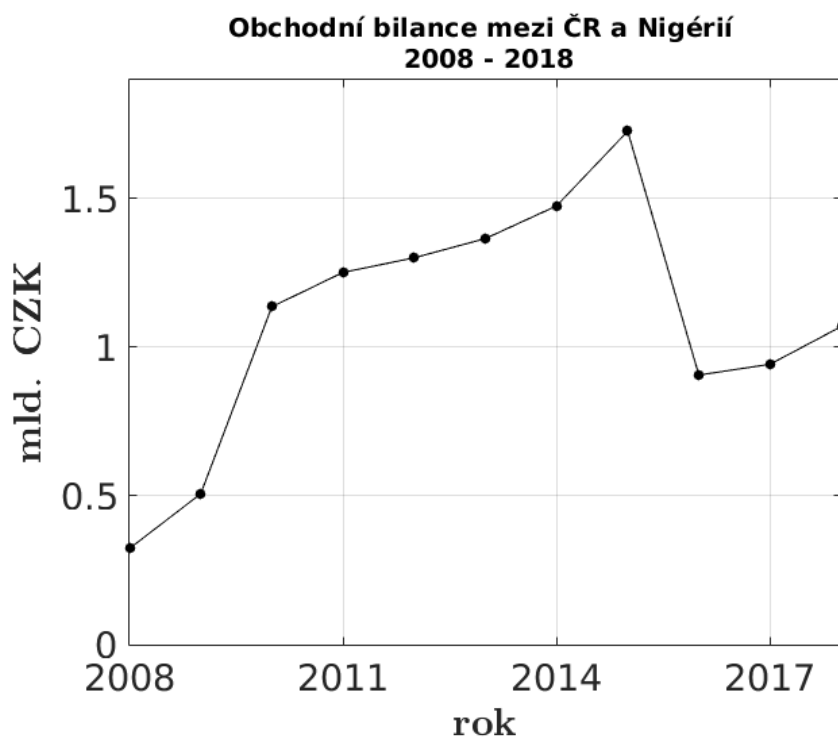
ČR má v hlavním městě Nigérie Abuji Velvyslanectví¹⁴, přičemž nigerijský zastupitelský úřad byl v ČR znovuotevřen v roce 2012 (MZV 2016) a v lednu 2017 otevřela ČR kancelář CzechTrade v Lagosu, která má pomoci českým podnikatelům se vstupem na nigerijský trh. Podle *Aktualizace Exportní strategie ČR 2012-2020* (MPO 2016) bude mít ČR v Nigérii také zemědělského diplomata, což koresponduje s tím, že posílení domácí zemědělské produkce je jednou z nigerijských priorit (ZÚ Abuja 2018b).

Dle ZÚ Abuja (2018c) je ČR vnímána: „*jako tradiční partner i spřátelená země.*“ Přičemž podle Hudemy (2017: 4) je Nigérie: „*po Jihoafrické republice v Africe druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem České*

¹⁴ Velvyslanectví je akreditováno také pro Benin, Niger, Čad, Středoafričskou republiku, Rovnickovou Guineu, Kamerun, Gabon, Kongo a Demokratickou republiku Kongo (MZV 2019).

republiky“ a některé české výrobky jako např. letouny Aera Vodochody, látky společnosti Veba nebo také výrobky značka Baťa jsou v Nigérii známé (MZV 2016). Mezi nejvíce poptávané položky se dle ZÚ Abuja (2018c) řadí zbrojařské výrobky, stroje používané při těžbě, tkací stroje, ale také technologicky náročnější systémy. Co se týče příležitostí pro české exportéry v Mapě globálních oborových příležitostí (Tlapa et al. 2018), je vyzdvihován mj. energetický průmysl, a to zejména s ohledem dlouhodobě problematické výpadky elektrické energie. Dále se jedná také o obranný průmysl či zemědělský a potravinářský sektor. Příležitosti se ale naskýtají napříč různými odvětvími. V Nigérii se nabízí také příležitosti v rámci rozvojové spolupráce.

Obchodní bilance mezi ČR a Nigérií od roku 2008 narůstala. Mezi lety 2009 a 2010 byl dokonce zaznamenán skokový nárůst a od té doby obchodní bilance kontinuálně rostla až do roku 2016, kdy došlo k dramatickému propadu. Od roku 2016 se však hodnota obchodní bilance mezi ČR a Nigérií opět zvyšuje (ČSÚ 2019).

Graf č. 2: Obchodní bilance mezi ČR a Nigérií (ČSÚ 2019), graf: autorka.

Dohody mezi ČR a Nigérií byly uzavírány mezi lety 1964 a 1989 a týkaly se předně prohloubení spolupráce v rámci obchodu, ale také vojenství nebo vědy. V současné době jsou projednávány dohody vztahující se k podpoře průmyslu a obchodu mezi oběma zeměmi. Důležitá je však obchodní dohoda mezi Evropskou unií (EU) a Nigérií, která upravuje společné vztahy (ZÚ ČR Abuja v Nigérii 2018a). Nigérie je zahrnuta v dohodě z Cotonou, která se zabývá rozvojem spolupráce mj. i v oblasti obchodní výměny mezi EU a rozvojovými státy v Africe, Karibiku a Tichomoří. Mezi státy Hospodářského společenství západoafrických států (ECOWAS) a EU má vzniknout dohoda o hospodářském partnerství (EPA), prostřednictvím které má dojít k vylepšení pozice těchto států na evropském trhu a opačně (European External Action Service 2016), kterou však Nigérie doposud nestvrdila.

5 Identifikace politických rizik

5.1 Vládní faktory – vnitřní

V případě Nigérie se setkáváme s represemi ze strany elit v několika oblastech. Armáda násilně zasahovala proti Islámskému hnutí Nigérie (IMN) či secesionistické skupině Původní obyvatelstvo Biafry (IPOB), dále se objevují brutální zásahy proti civilnímu obyvatelstvu v souvislosti se snahou bezpečnostních složek potlačit radikální islamistickou skupinu Boko Haram. Poslední skupinou, vůči které byly identifikovány represe, jsou nigerijští novináři. Co se týče nelegitimnosti elit, ta bude popsána zejména s ohledem na politizaci etnicity a náboženství a korupci.

5.1.1 Represe ze strany elit

Při přechodu Nigérie od vojenského k demokratickému režimu bylo předpokládáno, že v oblasti lidských práv dojde v zemi ke zlepšení situace. Z Hassanova (in LeVan, Ukata 2018) pohledu však přes snahu o zlepšení dochází k represím vůči obyvatelstvu i v současnosti. Jedná se např. o mučení, porušování práva na shromažďování i práv menšin. Podle AI (2019) dochází ve velkém měřítku k nucenému vystěhovávání, policejní brutalitě (včetně mimosoudního vraždění a případů násilných zmizení) a s tím související nedostupnost spravedlivého soudního procesu. Kromě policie se podílí na porušování lidských práv i další bezpečnostní složky. V Nigérii navíc do jisté míry probíhají represe vůči novinářům, přičemž jich podle AI (2016a) bylo několik zatčeno a obviněno.

Tématem vztahujícím se k represím ze strany elit bylo v nedávné době potlačení náboženské minority šíitů bezpečnostními složkami. Nigerijské obyvatelstvo se skládá z množství rozmanitých etnických skupin, avšak z hlediska náboženství je země víceméně rozdělena na muslimský sever a křesťanský jih. Muslimská část společnosti vyznávala přibližně do 80. let takřka výhradně sunnitský směr islámu (Zenn 2013). Revoluce v Íránu v letech 1978-1979 ale inspirovala Ibrahima Zakzakyho k založení šíitského hnutí nazývaného Islámské hnutí Nigérie (IMN). Jeho vlivem se začala od počátku 80. let v zemi rozšiřovat šíitská větev islámu, a s tím došlo i ke zvýšení počtu šíitských muslimů. Zakzaky, jež je stále vůdcem hnutí, se vymezuje vůči nigerijské vládě a poukazuje na její

neúspěšné vedení státu (Global Security 2016) či sekularizaci státu. Dále se vymezuje vůči Izraeli a USA a jeho rétorika je také silně antisemitská (McCaslin 2018). Zakzakyho cílem je eliminovat západní vládní systém a nastolit v zemi teokracii podle íránského vzoru (Onapajo 2017). V současnosti se však nejedná o násilné hnutí, a to i přesto, že v minulosti vytvořili původní členové IMN nové skupiny, které násilné praktiky přijaly. K sektářským střetům pak docházelo zejména v období prvního desetiletí nového milénia (Zenn 2013).

V Nigérii existují i další šíitské skupiny, ty jsou umírněnější a mají menší členskou základnu než IMN (Onapajo 2017). IMN má v současnosti podle odhadů jeden až tři miliony příslušníků, a jedná se tak o největší šíitské hnutí na celém kontinentu (Zenn 2013). Na represe spojené vůči IMN je upozorňováno od roku 2014, kdy bylo ve státě Zaira zavražděno 35 členů IMN při střetu mezi bezpečnostními složkami a členy hnutí pořádajícími průvod k vyjádření podpory Palestině (Obasi 2015). V následujícím roce bylo bezpečnostními složkami zavražděno 347 příslušníků IMN. Po tomto incidentu došlo k zatčení vůdce Zakzakyho i jeho manželky. Vůdce hnutí byl obviněn z vraždy a je vězněn až do současnosti, a to i přes rozhodnutí soudu, podle kterého má být Zakzaky propuštěn (Carsten, Akwagyiram 2018a). Jeden z posledních incidentů se uskutečnil na konci října 2018, kdy armáda zastřelila několik desítek lidí z davu, který blokoval průjezd na vozovce na okraji hlavního města Nigérie Abuji. Při tradičním náboženském pochodu chtěli účastníci průvodu také upozornit na věznění Zakzakyho. V průběhu tohoto pochodu se vychýlili z nahlášené trasy (McCaslin 2018) a armáda zareagovala střelbou poté, co na vojáky házeli protestující kamení. V případě IMN se tedy represe projevují dvěma způsoby. Zaprvé se jedná o neúměrné zásahy proti příslušníkům hnutí a za druhé také nezákonné věznění jejich vůdce Zakzakyho.

Další oblastí, o které se hovoří v souvislosti s represemi vůči obyvatelstvu, je Biafra. Z majoritní části jde o křesťanské obyvatelstvo etnické skupiny Igbů. Jedná se o území, které v roce 1967 vyhlásilo nezávislost na Nigérii, čímž byla rozpoutána nigerijská občanská válka. Snaha Igbů o prosazení jejich práva na sebeurčení byla tvrdě potlačena bloádou, kvůli které se na území nedostalo dostatek potravin a léků. Přibližně po třiceti letech od nigerijské občanské války se začaly secesionistické tendence v oblasti Biafry obnovovat a volání po vzniku nezávislé republiky Biafra se postupně zintenzivnilo. Vznikají tak skupiny, jejichž cíl, tedy

secese od Nigérie, láká především mladší obyvatelstvo. Mladí lidé mají totiž pocit, že c

entrální vláda nedělá dostatek pro rozvoj jejich oblasti (BBC 2018) a že Igbové nejsou dostatečně zastoupeni ve vedení země. Od vzniku nezávislé Nigérie byl totiž v čele země pouze jeden příslušník etnické skupiny Igbo – Ironsi (v roce 1966) – a Biafrané tak necítí, že by jejich zájmy byly patřičně hájeny na vyšší politické úrovni (Obasi 2017).

Mezi nejznámějšími skupinami žádajícími referendum o nezávislosti země jsou IPOB či MASSOB (Movement of the Actualization of the Sovereign State of Biafra). Proti první zmíněné skupině zasáhly ozbrojené složky při oslavách vzpomínkového dne Biafry v roce 2015 a celkem bylo mezi srpnem 2015 a listopadem 2016 zabito na 150 podporovatelů IPOBu. Bezpečnostní složky lidi mučily, mrtvé dávaly do masových hrobů nebo jejich těla přímo pálily (AI 2016b). Dále také v roce 2017 bezpečnostní složky zavraždily 11 lidí a více než 60 pozatýkaly (Obasi 2017). Nigerijská armáda také vykonala v tomto ohledu na jihovýchodě země dvě vojenské operace: *Python Dance* a *Python Dance II*, které měly zajistit ustálení situace v dané oblasti. Dle slov Buhariho (in Economist 2017) měly tyto vojenské operace potlačit: „*násilné agitace secesionistických skupin a také další zločiny.*“ V průběhu těchto operací došlo ke střetům mezi armádou a podporovateli IPOBu (Campbell 2017). Armáda byla následně obviněna z porušování lidských práv a nedlouho poté také z únosu vůdce IPOBu Nnamdi Kanu, který byl nezvěstný až do října 2018. Tehdy se Kanu objevil v Izraeli za nejasných okolností (BBC 2018). Vůdce IPOBu projevil svůj nesouhlas, a to před všeobecnými volbami, kdy vyzýval Biafraný k bojkotu chystaných voleb (Iaccino 2019).

Oblast Biafry není v současnosti v postoji k secesi zcela jednotná. Na jedné straně stojí skupina podporovatelů nezávislosti na Nigérii, kteří požadují referendum, a na druhé jsou primárně starší lidé pamatující si období nigerijské občanské války společně se současnými politickými představiteli států spadajících pod území Biafry, kteří vyjádřili podporu jednotné Nigérii (BBC 2017). K jednotě země jasně přistupuje i současný prezident Buhari (in Economist 2017), který prohlásil, že: „*jednota Nigérie je hotová věc, u které není prostor pro debatu.*“ Navíc podle Obasi (2017) vláda přistupuje k secesionistům v oblasti Biafry stejně jako k radikální skupině Boko Haram. Jinými slovy tedy jako ke skupině, která ohrožuje bezpečnost země, čímž zásahy proti secesionistům ospravedlňuje. Také v případě Biafry se projevují represe skrze neúměrné zásahy bezpečnostních složek proti příslušníkům konkrétní skupiny.

Represe pocit'uje kromě výše zmíněných také obyvatelstvo na severovýchodě země. V tomto případě se nejedná o konkrétní skupinu, která by byla cílena kvůli svému náboženství, etnické příslušnosti nebo politickému názoru. Vojáci uvěznují občany (včetně dětí) v případě, že je podezírají ze spolupráce s Boko Haram (Searcey 2016). Uvěznění však není jediný způsob, kterým nigerijská armáda obyvatele na severovýchodě potlačuje. Ve snaze odhalit přívržence Boko Haram se vojáci uchylují k brutálním praktikám. Dochází tak k vraždění, jako např. v roce 2016, kdy armáda zabila více než 100 civilistů ve dvou vesnicích. Vojáci v tomto případě hledali bojovníky Boko Haram či jejich podporovatele a poté, co žádné bojovníky nenašli, zastřelili stovku mužů (Cooper, Searcey 2017). Aktuálně je nigerijská armáda také obviňována z toho, že znásilňuje přeživší ženy, které se zachránily před nájezdy Boko Haram (AI 2018a). Složitou situaci na severovýchodě zhoršuje navíc fakt, že bezpečnostní složky nejsou za zločiny patřičně prošetřovány (ibidem).

5.1.2 Nelegitimita elity

V případě nelegitimity nigerijských elit byly identifikovány dva základní faktory, jež nelegitimitu podporují. Prvním důvodem k neuznávání elity v Nigérii může být odlišnost v etnicitě či náboženství. Náboženství se v případě Nigérie k etnické příslušnosti váže velmi často (výjimku zde tvoří např. etnikum Jorubů), a země je tak primárně rozdělována na muslimský sever a křesťanský jih. Komplexní problematika některých témat může být pak zjednodušována pouze na problém etnicity a náboženství. Mezi takovéto problémy lze zařadit např. konflikt mezi pastevci a farmáři ve středním pásmu země (Verjee, Kwaja, Onobugu, 2018). Právě farmáři se domnívají, že prezident Buhari nezasahuje proti pastevcům, protože, stejně jako většina z nich, je z etnika Hausů-Fulbů (ICG 2018a).

Rozdílnosti v etnicitě a náboženství slouží také k dosahování politických cílů. Politizace etnicity má v Nigérii dlouhodobou tradici. V 50. letech byla moc v zemi kontrolována skrze tři základní regiony: sever (převážně Hausové-Fulbové), jihozápad (zejména Jorubové) a jihovýchod (dominantně Igbové). Politické strany, které vznikaly před obdobím nezávislé Nigérie, byly vázány na etnickou příslušnost, a mobilizace právě na základě tohoto prvku vedla k tomu, že tato největší etnika měla přístup k politické moci a následně také ke zdrojům (Ikpe 2009). Tento způsob smýšlení byl transformován v období Druhé nigerijské republiky a je

znám jako prebendalismus. Prebendalismus představuje termín, kdy vysoké a okamžité zisky z prodeje ropy motivovaly jedince, aby se ucházeli o politický úřad, a tím se dostali ke kontrole těchto zdrojů (Joseph 1987 in Diamond in Adebawale a Obadare 2013). Lidé v úřadu pak mají pocit, že jim přísluší podíl z příjmů proudících z prodeje těchto komodit. Dochází tak k obrovským finančním únikům, zejména pak v souvislosti se zisky z prodeje ropy. Prebendalismus je dle Ikpeho (2009) obecně kategorií patrimonialismu a má podle něj na rozdíl od patrimonialismu demokratickou fasádu.

Ke zvýšení legitimacy prezidentského postu (a také postů na nižší správní úrovni) má sloužit systém zoningu: každých osm let by mělo dojít k výměně prezidenta ze severu za prezidenta z jihu. Z pohledu Ololajuly (2016) však slouží zoning předně politickému kalkulu, a to z toho důvodu, že vlivné skupiny (mezi které patří i kmotři a patroni) mohou jednodušeji ovlivňovat to, kteří kandidáti mají šance na vítězství. Mobilizace na základě etnické příslušnosti pak slouží jako efektivní způsob, jak lze dosáhnout politické moci, a tím i přístupu k rozdělování zdrojů (Ikpe 2009).

Předchozí téma přímo souvisí s korupcí, která taktéž snižuje legitimitu elit. Korupce je rozšířeným fenoménem v Africe a je také jednou z příčin, proč tyto země nevyužívají potenciálu, jenž se jim prostřednictvím jejich lidského i surovinového bohatství naskýtá (du Plessis 2016). V Nigérii korupce ovlivňuje nejrůznější sféry fungování země¹⁵. Obzvláště frekventovaná je pak politická korupce, která zahrnuje politické představitele, úředníky, státní instituce a agentury. Z výčtu těchto aktérů by se dalo souhrnně říci, že se jedná o všechny instituce a osoby, které jsou spojeny s řízením věcí veřejných. Podle Page (2018) se korupce vyskytuje nejčastěji v souvislosti s těmito sektory ekonomiky: „*ropným, obchodním, průmyslovým, zemědělským, infrastrukturním, energetickým,*

¹⁵ Reportéři bez hranic (RSF 2018) poukazují na fakt, že v Nigérii je obzvláště složité psát o tématech, která jsou spojená s: „*politikou, terorismem a finanční zpronevěrou ze strany mocných.*“ V Nigérii bývá frekventovaně zpravodajský obsah měněn vlivem korupce (tzv. *novinařina hnědé obálky*), čímž je zajišťován žádoucí, a nikoliv pravdivý obsah novin (Page 2018). K tomuto tvrzení přispívá fakt, že podle al-Jazeera (2015) jsou nigerijští novináři mezi nejhůře placenými novináři v celé Africe. Obsah bývá také upravován prostřednictvím auto-cenzury novinářů, čímž chtějí předejít pronásledování a zastrasování (U. S. Department of State 2018a).

bankovnímí a environmentálním.“ Kromě ekonomických sektorů je korupce častá také v armádě či policii (ibidem).

Boj s korupcí je důležitým tématem u každých voleb a výjimkou nebyly ani volby chystané v únoru a březnu 2019. Buhari stejně jako každý jeho předchůdce (ať už ve vojenské nebo demokratické vládě) na korupci poukazuje a používá různé nástroje k jejímu potlačení (Nwaodu, Adam, Okereke 2014). Přestože bylo v průběhu Buhariho vlády zaznamenáno větší množství odsouzených v korupčních zločinech, je současný prezident kritizován opozicí, že s korupcí nebojuje dostatečně, a neplní tak svůj předvolební slib¹⁶ (Campbell 2018b). Navíc je pak v tomto ohledu Buhari kritizován za to, že jeho protikorupční boj je politicky motivovaný (ASG 2018) a nepostihuje ty, kteří jsou v jeho okolí (Stratfor 2017a).

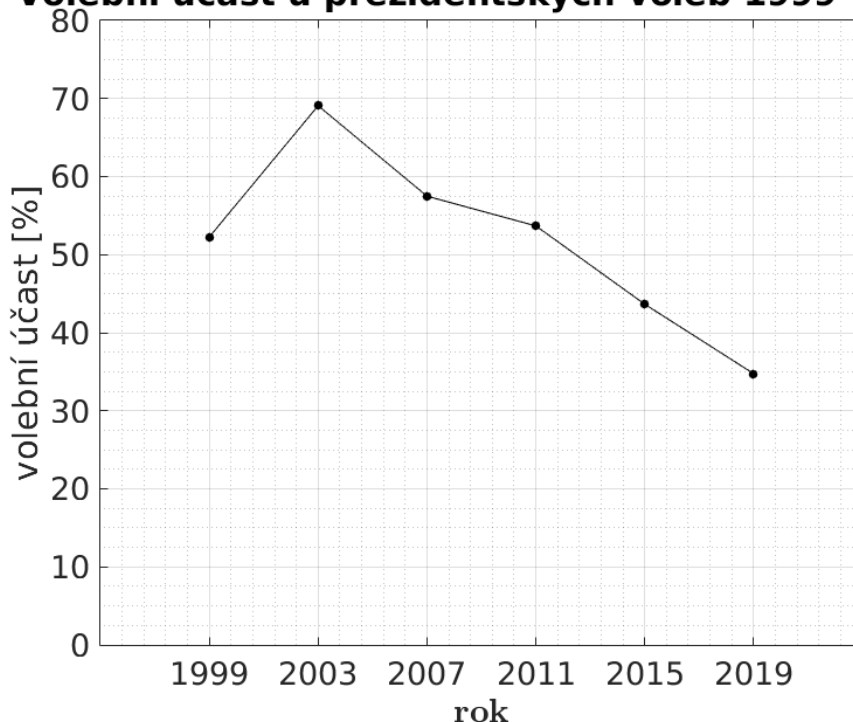
O rozšíření korupce v nigerijské společnosti vypovídá *Corruption Perception Index*, který sestavuje Transparency International (TI 2018). Podle výsledků tohoto žebříčku vnímají Nigérijci svoji zemi jako velmi zkorumpovanou, a ta se tak řadí na 148. příčku ze 180 hodnocených zemí. Její skóre (na škále 0-100, přičemž 0 je vysoce zkorumpovaná a 100 prostá od korupce) se v posledních letech výrazně nemění a pohybuje se mezi hodnotami 25 a 28 (ibidem). Vysoká míra korupce v Nigérii podle Page (2018) подрývá demokratické principy a má vzhledem ke svojí rozšířenosti dalekosáhlé dopady na celou zemi. A přestože je korupce z Yagboyajova (2017) pohledu běžně tolerovaná, zhoršuje podle Page (2018) vztah mezi politickými představiteli a obyvatelstvem a zabraňuje také rozvoji země.

Jak korupce, tak odlišnost v etnicitě či náboženství a politizace etnicity se projevují ve volebním násilí, které doprovází každé volby již od roku 1999. Volby jsou totiž dle Angerbrandta (2018) vnímány jako hra s nulovým součtem. Přičemž i o únorových a březnových volbách 2019 bylo uvažováno jako o volbách, které budou spojeny s násilím, a to kvůli bezpečnostním otázkám či neschopnosti vlády změnit situaci Nigérijců k lepšímu (Verjee, Kwaja, Onobugu 2018). Kromě násilí se nelegitimita elit projevuje také nižší volební účastí. Z výzkumu Nwankwoy, Okafory a Asuohay (2017) (se vzorkem z delty Nigeru) vyplývá, že špatné jednání ze strany politických představitelů odrazuje obyvatelstvo od toho, aby se

¹⁶ Buhariho dva základní sliby před volbami v roce 2015 byly výhra nad Boko Haram a boj s korupcí (Campbell 2018b).

voleb zúčastňovalo. Jednání politiků podle nich nevzbuzuje v obyvatelstvu důvěru, a tím nepodporuje tendence obyvatelstva projevovat svůj názor skrze účast u voleb. O nižší legitimitě elit tak může svědčit i stále se snižující volební účast u prezidentských voleb, která kontinuálně klesá z 69,08 % účasti v roce 2003 na 34,75 % v roce 2015 (IDEA 2019).

Volební účast u prezidentských voleb 1999-2019

Graf č. 3: Volební účast u prezidentských voleb 1999-2019 (IDEA 2019), graf: autorka.

5.1.3 Pravděpodobnost ovlivnění hospodářské politiky změnou režimu

Ke změně režimu došlo v Nigérii naposledy v roce 1999, kdy země přešla od vojenské k demokratické vládě. Přechod mezi typem režimu s sebou přinesl několik změn. Došlo k privatizaci státem vlastněných společností, které nevytvářely odpovídající zisk, ke snížení počtu úředníků, jež byli v mnoha případech nadbyteční a nedostatečně kvalifikovaní pro svou pozici, či ke snížení konkrétních cel. Všechny změny demokratické vlády měly vést ke zvýšení ekonomické stability dané předně závislostí na příjmech z těžby ropy, posílení soukromého sektoru a také oproštění

nigerijské vlády od nákladného udržování neprofitujících firem (Okonjo-Iweala, Osafo-Kwaako 2007).

V Nigérii jakožto prezidentském systému má stěžejní roli prezident, a hospodářská politika by tak mohla být potenciálně změněna právě volbou prezidenta. K poslední prezidentské volbě bylo přihlášeno přes 70 kandidátů¹⁷ (Sahara Reporters 2018). Podle Campbella (2018a) bylo však vysoce nepravděpodobné, že by volby vyhrál někdo jiný než reprezentant politické strany APC (*All Progressive Congress*), tedy Buhari, nebo PDP (*People's Democratic Party*), čili Atiku Abubakar. Právě APC a PDP totiž dominují nigerijské politické scéně (Munshi 2018a). Např. ve volbách v roce 2015 získali kandidáti třetích stran v každém státě hlasy v řádech stovek či jednotek tisíců, kdežto u kandidátů APC a PDP se jednalo o stovky tisíc až dva miliony (INEC 2015).

Podle Campbella (2018a) však není primárním cílem stran měnit politickou agendu, ale být jednoduše ve vedení země. Z toho důvodu také přecházejí členové mezi stranami podle toho, co jim více vyhovuje, a nejsou tak vázáni na politickou ideologii té které strany¹⁸ (např. Abubakar byl dříve členem APC). Jak už bylo předesláno v předchozí kapitole, jsou političtí kandidáti financováni kmotry, což je zavazuje k prosazování jejich zájmů a ti pak ovlivňují mj. státní zakázky (Sul a Tal 2018).

Buhariho (APC 2018) poziční dokument vydaný před volbami¹⁹ (*Next Level: We are all going higher*) si kladl relativně obecné cíle a neproklamoval konkrétní přístupy k hospodářské politice kromě toho, že

¹⁷ Počet prezidentských kandidátů se zvýšil zejména poté, co bylo Buharim odsouhlaseno snížení nutného věku kandidátů ze 40 na 35 let (Akande 2018).

¹⁸ Politické strany nemohou být dle nigerijské ústavy vytvářeny na základě etnických či náboženských principů (Ústava Nigérie 1999).

¹⁹ Abubakar ve svém pozičním dokumentu (*Let's get Nigeria working again*) poukazoval na dramatické zvýšení nezaměstnanosti v průběhu úřadování současného prezidenta a také na stav pomalého růstu ekonomiky a její monokulturní povahu, nekonkurenceschopnost a snížení objemu přímých zahraničních investic (Abubakar 2018). Abubakar (ibidem: 32) hovořil o tom, že pokud bude zvolen prezidentem, bude: „*hospodářská politika koherentní, konzistentní, a tím předvídatelnější pro obchodníky.*“ Abubakar se obecně prezentoval jako businessman, který by se případně snažil usnadnit prostředí pro obchodování. Dále chtěl např. zrušit dotace na ropu (Carsten, Akwagyiram 2018b) a spíše by směřovat k deregulacím a privatizacím (Wallace, Alake 2018).

by chtěl vytvořit více pracovních míst (ibidem). Kampaň byla založená zejména na tvrzení, že Buhari v předchozích čtyřech letech budoval základy pro zásadní změny, které v dalších volebním období může uskutečnit. Podle Wallace a Alakeho (2018) ale z Buhariho historie ve vedení země v 80. letech a volebního období 2015-2019 lze předpokládat, že bude pokračovat ve stávajícím, a tedy spíše regulujícím přístupu. Vzhledem k tomu, že prezident Buhari bude mít v druhém volebním období na rozdíl od toho prvního podporu v obou komorách, bude moci snadněji prosazovat svou politiku (ASG 2019). Avšak v navazujícím období zřejmě nedojde k zásadní proměně v hospodářské politice (dle Obikiliho in Kazeem 2019).

5.2 Vládní faktory – vnější

Historicky Nigérie vedla hraniční spory jednotlivě s Kamerunem a Čadem. V rámci vládních vnějších faktorů byla jako problematická identifikována oblast Čadského jezera, a to primárně z důvodu environmentální degradace oblasti a působnosti Boko Haram. Zapojení Nigérie do mezinárodních organizací se projevuje zejména prostřednictvím jejího působení v zahraničních peacekeepingových misích. Sama Nigérie přijala v roce 2014 vojenskou pomoc zastřešovanou Africkou unií (AU), a v současnosti tak spolupracuje s dalšími státy v severovýchodní části země na porážení teroristických skupin. Posledním subfaktorem této kategorie je omezování trhu, kde byly v případě Nigérie identifikovány jako problematické restrikce na import, korupce a kriminalita.

5.2.1 Pravděpodobnost politického násilí

Stejně jako v případě jiných afrických zemí také Nigérie měla od dob kolonialismu hraniční rozepře s některými ze svých sousedů, a to konkrétně s Kamerunem a Čadem. Na nejdelší části hranice, kterou Nigérie sdílí s Kamerunem, se nachází několik oblastí, jež dříve vedly ke sporu. Jednalo se zejména o poloostrov Bakassi, kde byly v 80. letech nalezeny bohaté zásoby ropy a zemního plynu.

K válce mezi oběma zeměmi se schylovalo na začátku 60. let. Následně Nigérie uznala kamerunský nárok na území, avšak pouze dočasně. Celkem ve dvou obdobích, konkrétně v letech 1981 a 1994-6, docházelo k vojenským střetům a konflikt postupně eskaloval k válce (Baye 2010).

V roce 1994 předal Kamerun případ Mezinárodnímu soudnímu dvoru, který o osm let později rozhodl ve prospěch Kamerunu. V roce 2002 pak došlo mezi oběma zeměmi k podpisu dohody, prostřednictvím které bylo stvrzeno, že oblasti náleží Kamerunu, přičemž obě země byly uznány OSN (2013) za to, že konflikt vyřešily mírovými způsoby. V následujících letech se z oblasti postupně stáhli nigerijští vojáci a úřady a z oblasti mělo odejít také nigerijské obyvatelstvo. Část nigerijského obyvatelstva, která musela kamerunské území opustit, však stále zůstává v táborech pro vnitřně přesídlené osoby v nigerijském státě Cross River (Edem 2018).

Územní spory byly vedeny také mezi Nigérií a Čadem, a to kvůli nejasné demarkační linii načrtnuté koloniálními mocnostmi v oblasti Čadského jezera. Podle Alberta (2017) mají některé ze sporných území nerostné bohatství a také bohaté zdroje ryb. V roce 1983 došlo k ozbrojenému střetu mezi oběma zeměmi, který se však už od té doby neopakoval (Omede 2006).

Oblast Čadského jezera je ale dlouhodobě problematická. Čadské jezero, jenž leží na hranici Nigérie, Nigeru, Čadu a Kamerunu, je důležité pro živobytí velké části populace všech těchto států (Albert 2017). Podle Obafemi (2017) se jedná až o 68 milionů obyvatel. Oblast se v současnosti nachází ve vypjaté situaci, která je dána zejména dvěma vlivy. Prvním z nich jsou environmentální tlaky: na počátku 60. let minulého století mělo totiž povodí jezera 26 tisíc km² a pokrývalo 8 % území celého kontinentu. V průběhu následujících desetiletí povodí průběžně vysychalo a dnes pokrývá pouze oblast o desetině původní rozlohy, přičemž kromě environmentálních příčin, jako je menší množství srážek a desertifikace, stojí za vysycháním povodí také odklánění řek, které do Čadského jezera přiváděly vodu, k zavlažování plodin. Špatný management vodního zdroje vede ke střetům mezi nigerijskými, čadskými, nigerskými i kamerunskými komunitami (Pandey 2017).

Druhým z vlivů, který zhoršuje situaci v oblasti Čadského jezera, je působení radikální skupiny Boko Haram (viz kapitola 5.3.). Podle Alberta (2017) se působení Boko Haram rozšířilo i do států v bezprostředním okolí Čadského jezera zejména kvůli špatným postupům ze strany Nigérie. Složitá situace je dále umocňována velkým počtem vnitřně přesídlených osob v Nigérii a uprchlíky v ostatních zemích. V současnosti se tak hovoří o regionu Čadského jezera jako o jedné z největších humanitárních krizí v Africe (Lékaři bez hranic 2016) a podle zprávy OSN (2018) je

na humanitární pomoci závislých na deset milionů lidí a některým oblastem je kvůli tomu, že spadají pod územní kontrolu Boko Haram, pomoc jen těžko dostupná.

5.2.2 Míra zapojení do mezinárodních organizací

Nigérie je členem 310 mezinárodních organizací, přičemž na podzim roku 2017 oznámila, že se přibližně 90 z nich chystá opustit. Důvodem k tomuto rozhodnutí byl předně fakt, že Nigérie neplní ve všech organizacích své finanční závazky a není v nich ani dostatečně aktivní (Adeosun in Toromade 2017). Dnes je země členem např. Africké unie (AU), Hospodářského společenství západoafrických států (ECOWAS), dále Organizace spojených národů (OSN) a jejich odborných organizací, MMF, SB, Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC), Africké rozvojové banky (AfDB) nebo Commonwealthu. Níže však budou popsány pouze nejdůležitější iniciativy a aktivity Nigérie v rámci vybraných organizací a také jakým způsobem tyto organizace pomáhaly či stále pomáhají v Nigérii.

Nigérie se aktivně angažuje v peacekeepingových a peacemakingových misích obzvláště na africkém kontinentě²⁰. Těchto misí se účastní v rámci AU, ECOWAS či OSN. První zmíněná organizace (AU) má komplexní zaměření: její snahou je mj. rozšiřování míru v Africe či prohlubování spolupráce mezi státy (AU 2019). V rámci této organizace se Nigérie zúčastnila mise v Súdánu, Somálsku a Mali (Providing For Peacekeeping 2015). Druhá zmíněná organizace (ECOWAS) vznikla v roce 1975 a zaměřuje se na ekonomické vztahy a integraci zemí západní Afriky. Nigérie v této organizaci zaujímá stěžejní roli. Zaprvé coby nejsilnější ekonomika ze všech členských zemí a zadruhé jako největší finanční přispěvatel (Ojakorotu, Adeleke 2017). Od počátku 90. let je agenda ECOWAS rozšířena i na mírové a bezpečnostní otázky, a v rámci ECOWAS proto byla založena monitorovací skupina (ECOMOG), která slouží k vykonávání peacekeepingových a peacemakingových misí. Prostřednictvím ECOMOGu se Nigérie podílela na misích v Libérii, Sieře Leoně, Guinea-Bissau, Pobřeží Slonoviny či Mali (ibidem). Podle Alberta (2017) Nigérie

²⁰ Snaha Nigérie zasahovat v krizích v regionu je z Omedova pohledu (2006) dána zejména situací z období čadské občanské války v 70. letech. V té době se Nigérie obávala, že krize by se ze sousedního státu mohla přelít i k ní, a proto se přiklání k preventivním nástrojům a pomoci státům v krizových situacích prostřednictvím misí.

přispěla ke stabilizaci situace zejména v případě Sierry Leone a Libérie. V rámci OSN se pak Nigérie podílela na misích v Mali, Súdánu a Libérii (Providing for Peacekeeping 2015).

Země se svou zahraniční politikou převážně podílí na pomoci ostatním zemím v západní Africe. V roce 2015 však přijala také na svém vlastním území zahraniční vojenskou pomoc: pod AU tak byly vytvořeny společné jednotky Multinational Joint Task Force (MNJTF), jejichž cílem bylo potlačení teroristické organizace Boko Haram. Na společných jednotkách se podílí kromě Nigérie také Čad, Kamerun, Niger a Benin. Skrze AU tak bylo do oblasti umístěno na 7 500 vojáků (BBC 2015).

Nigérii se dostává pomoci také od SB, a je tak příjemcem půjček Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), která spadá do finanční skupiny SB. Jen v létě 2018 obdržela Nigérie půjčku od SB v hodnotě více než 2,1 mld. dolarů, která má sloužit zejména k vylepšení elektrické infrastruktury, transparentnosti fiskální politiky, zlepšení výživy obyvatelstva a dalších specifických kategorií (Amaefule, Papoola 2018). Od roku 1958 podpořila SB Nigérii půjčkami za více než 14 mld. dolarů, přičemž financované projekty se soustřeďují na široké spektrum témat (od zdravotnictví přes diverzifikaci ekonomiky až po environmentálně zaměřené projekty) (SB 2018).

Nigérie je rovněž členem MMF. Vztah země k této organizaci je však komplikovanější než v předchozích případech. Země v 80. letech přijala půjčku od MMF, Nigérie ale nebyla schopná svůj dluh splácet, a MMF tedy přišel s Programem strukturálního vyrovnání, prostřednictvím kterého mělo dojít ke zlepšení a stabilizaci ekonomiky (např. snižováním vládních výdajů nebo uvolněním měnového kurzu) a s tím i ke zvýšení schopnosti splácet dluh. V čele země tehdy stál Buhari, jenž plán odmítl. Po puči se do čela země se dostal Babangida, který plán v modifikované podobě přijal. Přestože implementace vedla k několika úspěchům na makroekonomické úrovni, Nigérijci pociťovali negativní dopady (např. zvýšení cen pohonných hmot). Pomoc ze západu proto zanechala v obyvatelstvu spíše negativní pocity. Abacha, nový vůdce země, pak kvůli nepopulárním dopadům od programu v roce 1992 ustoupil (Falola a Heaton 2008). V současnosti Nigérie využívá tzv. Policy Support Instrument, který jí dovoluje využívat poradenství MMF, aniž by si musela od organizace brát půjčku (MMF 2017). Nigérie dokonce nepožádala MMF o finanční pomoc ani v období poslední ekonomické recese (Eboh, Akwagyi-ram 2016).

Další mezinárodní organizace se v Nigérii angažují skrze humanitární a rozvojovou pomoc. V současné době některé organizace jako Lékaři bez hranic nebo Mercy Corps pracují v problematických oblastech (např. ve výše zmíněném regionu Čadského jezera). Organizace se v oblasti zaměřují na hladomor, zastavení rozšiřování cholery či spalniček a poskytování základní zdravotnické pomoci. Dále také dochází k podpoře farmářů, mladých dívek a celkově pak komunit, které jsou postižené konflikty (Mercy Corps 2019, Lékaři bez hranic 2019).

5.2.3 Možné omezování trhu

Možný ukazatel toho, jak stát omezuje obchodování na svém území, je žebříček *Ease of Doing Business*, který je vydáván SB. Ve všech kategoriích, kterými se tento žebříček zabývá, se Nigérie stále pohybuje mírně nad průměrem subsaharské Afriky. Jednou ze zkoumaných kategorií je přeshraniční obchodování (kde je zohledňována doba a složitost vyřízení potřebných dokumentů i proces přeshraniční inspekce). Nigérie je souhrnně v těchto kategoriích zařazena na 182. místo ze 190 zemí. V rámci subsaharské Afriky se v čase, který je spojený s veškerou dokumentací vztahující se k exportu do země, řadí na 34. místo ze 47 možných příček. Dále se řadí na 43. příčku s ohledem na finance, které musí exportér vynaložit, aby mohl do Nigérie exportovat. Hodnocena je také očekávaná přeshraniční inspekce, kde je Nigérie na 4. nejhorším místě, co se týče délky této inspekce, a 7. nejhorší ve vztahu k financím, jež je nutné vynaložit k dokončení tohoto procesu. Dále je hodnoceno také vynucování plnění smlouvy, kde se Nigérie ve světě řadí na 92. příčku a v regionu subsaharské Afriky na 11. pozici (SB 2019d).

Od 70. let navíc Nigérie omezuje import zboží do země. Nigerijská legislativa v tomto ohledu dovoluje omezovat dovoz s cílem ochránit domácí průmysl nebo také zajistit rovnováhu v platební bilanci (WTO 2005, WTO 2017). Omezení importu má vytvořit nedostatek na domácím trhu²¹, což má podle předpokladů vést k nastartování domácí produkce,

²¹ Asi nejdiskutovanější komoditou, na jejíž import vydal prezident Buhari před dvěma lety zákaz, je rýže. Nigérie se totiž v roce 2016 stala největším dovozcem této položky. Prezident chtěl vytvořením nedostatku na domácím trhu zvýšit objem vypěstované rýže na vlastním území, zakázal tedy současným importérům, aby nakupovali zahraniční devizy a zvýšil cla o 60 %. Beninu (sousední stát

a tím také posílení ekonomiky. Myšlenkou ospravedlňující tato omezení je snaha podpořit domácí produkci, čímž má dojít mj. ke snížení nezaměstnanosti. Tyto politiky však mají protekcionistický charakter. Jejich cílem je totiž ochraňovat a podporovat domácí výrobu před importem ze zahraničí. Nigérie těmito politikami porušuje pravidla volného obchodu daná WTO²². Podle Oyejideho, Ogunkoly a Bankoly (2005) Nigérie implementuje omezení, aniž by své postupy konzultovala s patřičnými orgány, jako je např. WTO.

Trh je dále omezován nepřímo prohlubováním nedůvěry skrze korupci a podvodné či kriminální jednání, jež je zde uvažováno odlišně než v kapitole o nelegitimitě elit, a to jako přímo ovlivňující exportéry. Podle Světového ekonomického fóra (WEF 2016) je korupce v případě exportu do Nigérie druhým nejvíce problematickým faktorem hned po složitosti procedur, jež jsou s exportem do země spojeny. Z průzkumu *Enterprise Survey SB* (2015) pak konkrétně vyplývá, že více než 55 % exportérů očekává, že bude muset obdarovat úředníka, aby věc proběhla, což je o bezmála 28 p.b. více, než jaký je průměr subsaharské Afriky. Také v případě získávání povolení na dovoz očekává více než 40 % firem, že někoho obdarují, aby získaly požadované povolení. V porovnání se státy subsaharské Afriky je toto očekávání častější u firem exportujících do Nigérie o více než 24 p.b. Korupce tak značně ztěžuje obchodování v Nigérii.

V rámci kriminality související s exportem do Nigérie lze hovořit také o tzv. *transakčních podvodech*. Podle District Export Council (nedaťováno) mohou podvodníci vytvářet iluzi naléhavé situace, a pod tlakem tak vylákají z oběti peníze. Korupce a kriminalita tak nepřímo omezují zahraniční obchod, protože umocňují nejistotu a nedůvěru.

Nigérie) se naopak zvýšilo množství importované rýže, která následně byla pašovaná do Nigérie a to i přesto, že Buhari podporuje investice do nigerijského farmářství a produkce rýže (Wallace, Olurounbi 2018).

²² Mezi tyto základní principy se řadí: obchodování mezi státy bez diskriminace, volnější trh skrze vyjednávání, předvídatelnost skrze transparentnost, snaha prosazovat spravedlivou soutěž, posilování rozvoje a ekonomických reforem (WTO 2019).

5.3 Společenské faktory – vnitřní

Potenciál pro společenský konflikt na základě etnicity, bohatství či náboženství je v Nigérii dlouhodobě přítomný v několika oblastech. Pravděpodobně jedním z nejvíce artikulovaných témat, jež spadá do kategorie vnitřních společenských faktorů, je působnost teroristické skupiny Boko Haram (do češtiny lze přeložit jako: „Západní vzdělání je hřích“). Cílem Boko Haram je svržení Nigérie jakožto nezávislého sekulárního státu a nastolení vlády islámského práva šaría. Ideologické kořeny Boko Haram lze hledat už v období Maitatsinova povstání²³ v 80. letech 20. století (Pham 2012). Dle Adesoji (2010) lze právě Maitatsinovo povstání považovat za první pokus v historii nezávislé Nigérie o přechod ze sekulárního státu k teokracii. Džihádistická skupina Boko Haram má kořeny v polovině 90. let coby konzervativní muslimská sekta, do jejíhož čela se později dostal Muhammed Yusuf (Comolli 2015). Mezi Yusufovy následovníky patřili lidé toužící po implementaci islámského práva šaría na všechny nigerijské státy (ne pouze na 12 severních, jak se tomu stalo v roce 1999). Podle Adesoji (2010) spadala velká část z nich mezi nejchudší obyvatelstvo. S tímto předpokladem však nesouhlasí např. průzkum Mercy Corps (2016), ze kterého vychází, že neexistuje vzorec toho, jak vypadá prototyp člena Boko Haram: nejčastěji jsou z etnika Kanurů, kteří dominantně obývají stát Borno, ale liší se např. jejich vzdělání (náboženské či sekulární, mají titul či nemají formální vzdělání).

První útok ze strany Boko Haram, jehož terčem byla policejní stanice a několik veřejných budov, se uskutečnil v roce 2003. Od té doby až do roku 2009 byl podle Phama (2012): „*udržován neoficiální klid zbraní mezi skupinou a nigerijskými autoritami.*“ V přelomovém roce 2009 dle Mercy Corps (2016) Yusuf vyhrožoval, že zaútočí na vládní cíle, a následně došlo k zásahu bezpečnostních složek proti Boko Haram. Propukly nepokoje a došlo k mimosoudnímu zabití Yusufa. Po tomto incidentu převzalo vedení Boko Haram radikálnější křídlo skupiny. Mallam Sanni Umaru, dočasný lídr, pak veřejně prohlásil, že cílem Boko Haram

²³ Muhammed „Maitatsine“ Marwa byl radikální muslimský kazatel, který vystupoval proti západní kultuře a jejím vlivům na Nigérii a její politickou strukturu. Proti jeho výstupům zasáhla ke konci 70. let vláda, což vyústilo až v nepokoje, v jejichž průběhu Maitatsine zemřel. Na počátku 80. let jeho následovníci několikrát proti vládě povstali (Pham 2012, Falola a Heaton 2008).

není pouze boj proti západnímu vzdělání, ale proti celé západní civilizaci (Comolli 2015). Skupina se tak zavázala k uskutečňování útoků na celém území Nigérie (Uppsala Conflict Data Project 2018). V tomto období došlo také k přejmenování skupiny na Jamaatu Ahlis Sunna Liddaawati wal-Jihad („Skupina zavázaná k propagování prorokova učení a džihádu“, JAS²⁴).

Novým vůdcem Boko Haram se stal Abubakar Shekau. Ten se odchýlil od taktiky, kterou vedl Yusuf, a hnutí se proměnilo na extrémně násilné, přičemž začalo útočit také na muslimy. Prostřednictvím násilí se Shekauovi dařilo rozšiřovat území (Mercy Corps 2016), avšak dělo se tak na úkor přízně obyvatelstva, kterou si před tím Yusuf získal (Mahmood 2018). Změna taktiky hnutí vedla tedy k tomu, že od roku 2011 má aktivita Boko Haram v severovýchodní oblasti Nigérie ve státech Adamawa, Borno a Yobe (a později také na území Čadu, Nigeru a Kamerunu) zcela jiný rozměr: působení má hluboce negativní dopad na civilní obyvatelstvo. Podle odhadů zemřelo přes 20 tisíc obyvatel (HRW 2018) a důsledkem aktivity skupiny byly také bezmála 2 miliony osob vnitřně přesídleny a na 230 000 nigerijců uprchlo do Nigeru, Čadu nebo Kamerunu (UNHCR 2018). Onuoha (2016) mluví až o 75 tisících sirotcích a materiální škodě v hodnotě 9 miliard dolarů.

Organizace pod Shekauem navázala spolupráci s nejznámějšími teroristickými organizacemi. Boko Haram v minulosti vyjádřilo veřejně podporu al-Káidě v islámském Maghrebu (AQIM) a podle Uppsala Conflict Data Project (2018) se ze strany AQIM dostalo Boko Haram finanční podpory a také tréninku v Mali²⁵. V roce 2015 se Boko Haram přihlásilo

²⁴ V práci bude dále používáno označení Boko Haram, a to z toho důvodu, že skupina je tak nazývána obecně bez ohledu na jejich vlastní přejmenování.

²⁵ AQIM nesouhlasilo se Shekauovými násilnými postupy proti muslimům, a v důsledku toho ztratilo Boko Haram u AQIM podporu. Ze stejného důvodu se v roce 2012 od Boko Haram oddělila teroristická skupina Ansaru (Zenn 2018), která si stejně jako Boko Haram kladla za cíl svržení sekulární vlády a nastolení islámského práva šaría. Ansaru byla skupinou s vazbami na AQIM. V roce 2016 byl zadržen její vůdce (BBC 2016) a někteří členové se proto rozhodli pro návrat k Boko Haram. V současné době skupina Ansaru aktivní není (U. S. Department of State 2018b).

k Islámskému státu (IS)²⁶ (Blanchard 2015) a v následujícím roce došlo v radikální skupině k oddělení frakce IS – východoafrické provincie (IS-WAP) (Mahmood 2018) pod Abu Musabem al-Barnawim.

IS-WAP se snaží získat podporu u civilního obyvatelstva a útočí zejména na vojenské cíle, a nikoliv na muslimské obyvatelstvo, tak jako tomu bylo pod Shekauem (Mahmood ibidem, Cormier 2017). Podle Carsten a Kingimi (2018) IS-WAP: „hloubí studny, rozdává semínka a hnojiva či poskytuje bezpečné pastviny pro pastevce.“ Také z pohledu Obajih (2019) se organizace snaží vytvořit pozitivní vazby s tamějšími obyvateli jejich ochranou či půjčkami. Navíc členové IS-WAP chrání lokální obyvatelstvo před útoky Boko Haram (Carsten a Kingimi 2018), čímž si zajišťují loajalitu obyvatelstva a stěžují roli nigerijské armádě. Také z tohoto důvodu se IS-WAP v současnosti daří rozšiřovat působnost v oblasti Čadského jezera. IS-WAP si jako svůj cíl často vybírá vojenské základny (Irshaid 2019), čímž armádní jednotky dále oslabuje. Dle Irshaida (ibidem) dosáhl počet útoků za celý loňský rok počtu 45. Přitom už za první dva měsíce roku 2019 se IS-WAP přihlásil k celkem 38 útokům. Zvyšující se počet útoků by mohl potenciálně souviset s novým vedením IS-WAP (ibidem). Za nejasných okolností zřejmě Abu Abdullah Ibn Umar al-Barnawi nahradil Abu Musaba al-Barnawiho (jenž není s předchozím vůdcem příbuzný).

K rozšiřování IS-WAP napomáhá také omezená schopnost nigerijské armády zasahovat proti povstaleckým skupinám a reagovat na jejich útoky. To je dáno několika faktory, přičemž za nejvýznamnější z těchto faktorů lze považovat nedostatek finančních prostředků investovaných do armádního vybavení, míru korupce a s tím související finanční podvody v rámci obranného sektoru. Armáda je oslabována také tím, že oficiální počty vojáků nekorespondují s realitou, situaci zhoršuje i nedostačující zpravodajství. To vše se pak promítá do morálky nigerijské armády, která se potýká s vysokou mírou dezerce a protesty proti nasazování v bojích proti IS-WAP (Postings 2019b).

Další problematickou oblastí je v současnosti střední pás Nigérie, kde probíhá konflikt mezi pastevci a farmáři. Pastevectví a migrování pastevců s dobyt看em je v zemi tradice dlouhá až 500 let (Pilling 2018), avšak podmínky, ve kterých si farmáři a pastevci obstarávají své živobytí,

²⁶ V tomto období tvořilo území kontrolované Shekauem druhé největší území, které bylo napojeno na Islámský stát (Cumings 2017). Rozsah kontrolovaného území lze přirovnat rozlohou k Belgii (Postings 2019a).

se proměňují. Tyto proměny jsou environmentální povahy, jako je např. dezertifikace, nižší úhrn srážek či, jak bylo už zmíněno výše, vysychání Čadského jezera. Konflikt je ovlivňován i působením radikální skupiny Boko Haram na severovýchodě země. Oba tyto vlivy vedou ke změnám migračních tras pastevců, kteří se tak dostávají do (jižnějších) oblastí, kde se dříve nepohybovali. Podle ICG (2018b) muselo již kvůli tomuto konfliktu opustit domov na 300 tisíc lidí. Ze zprávy AI (2018b) vychází, že v posledních třech letech zemřelo ve střetech mezi pastevci a farmáři bezmála 4 000 lidí a jen v prvních sedmi měsících roku 2018 si boje vyžádaly přes 1 300 obětí, což je více než počet mrtvých ve stejném období v důsledku aktivity Boko Haram.

Vláda podnikla ve středním pásu několik kroků k tomu, aby se situace zlepšila. Ve třech nigerijských státech byly v roce 2017 prosazeny tzv. *anti open grazing laws* (tedy zákony zakazující volné pastevectví), které však vedly k dalším střetům (Tukur 2018). Také ICG (2018b) vidí za zhoršením situace implementaci nového zákona ve vybraných státech, protože nové zákony přiměly pastevce, aby se přesunuli do míst, kde otevřené pastevectví zakázáno ještě není. Vláda do oblasti také poslala armádní a policejní jednotky, aby situaci v oblasti uklidnily. Podle AI (2018b) však vláda selhává v patřičném potrestání těch, kteří střety vyvolávají. Navíc armáda používá neúměrné násilí proti lokálnímu obyvatelstvu, čímž snižuje jejich důvěru v ozbrojené složky (USCIRF 2018).

V neposlední řadě se Nigérie potýká se secesionistickými tendencemi. V souvislosti s touto problematikou se hovoří nejčastěji o MASSOBu a IPOBu. Obě tyto organizace usilují o vyhlášení nezávislé republiky Biafra, jak bylo popsáno v kapitole o vnitřních vládních faktorech (viz kap. 5.1.1).

5.4 Společenské faktory – vnější

Obecně na makro úrovni nebyla v rámci vnějších společenských subfaktorů identifikována žádná rizika. Náзор světové veřejnosti ve vztahu k Nigérii se projevila naposledy v roce 2014 v souvislosti s únosem dívek z města Chibok. Významnější nátlak na zastavení exportu do Nigérie lze hledat pouze v období 90. let a ani v rámci regionální diverzity a nepřekonatelných zájmů nebyla v současnosti identifikována žádná rizika.

5.4.1 Názor světové veřejnosti

Nigérie si získala světovou pozornost v roce 2014, kdy členové Boko Haram unesli ze školy téměř 300 dívek ze státu Borno. Podle DIIS Report (2015) tak zaprvé učinili v návaznosti na postupy nigerijské armády, která zajala ženy a děti členů Boko Haram, a zadruhé také s cílem manifestovat svůj postoj k západnímu vzdělání a vzdělávání dívek obecně. Odezvou na únos dívek byla globální mediální kampaň *#BringBackOurGirls* (probíhala zejména na Twitteru a Facebooku), prostřednictvím které měla být projevna sounáležitost s postiženými rodinami a s dívkami samotnými. Především však bylo cílem zúčastněných uživatelů (do kampaně se zapojila také celá řada slavných osobností) vytvořit tlak zaprvé na nigerijské politické představitele, aby se zasadili o osvobození unesených dívek (Shearlaw 2015), a zadruhé také na představitele USA a EU, aby pomohli dívky zachránit, i kdyby to mělo být za cenu vojenské intervence (DIIS Report 2015).

Únos dívek a potenciálně i následná kampaň mohla vést k tomu, že kromě USA také např. Francie či Velká Británie pomáhaly s tréninkem a podporou nigerijské armády při hledání unesených dívek a celkově i v boji proti Boko Haram (Robinson, Lunn 2016). Podle Taylora (2016) však ochota zahraničních mocností postupně ochabovala s tím, že se dívky nepodařilo osvobodit a přivést je zpět k rodinám.

5.4.2 Nátlak na zastavení exportu

Ve většině případů nastává nátlak na zastavení exportu, pokud v zemi dochází k utlačování části populace (např. apartheid v Jihoafrické republice) či nekalým praktikám, které by mohly souviset s podnikáním v této zemi. Obchodování v takovýchto podmínkách by mohlo uškodit reputaci soukromé společnosti v jejím domácím prostředí (Alon, Martin 1998).

V souvislosti s Nigérií však žádné podobné postoje zaznamenány nebyly. V minulosti – konkrétně v 90. letech – byly na Nigérii uvaleny sankce, což znamenalo, že nebyly do Nigérie ze strany EU prodávány zbraně a bylo také omezeno vydávání víz nigerijským politikům. Avšak ropné embargo, které by mělo s ohledem na závilost nigerijské ekonomiky na vývozu nezpracované ropy podstatně větší vliv, uvaleno nebylo (Rossignol 1996). K těmto sankcím se zahraniční státy uchýlily proto, že Nigérie anulovala výsledky prezidentských voleb z roku 1993 a

odsoudila aktivisty Kena Saro-Wiwi a osm dalších k trestu smrti²⁷ (HRW 1997). HRW (ibidem) informovalo, že ke konci 90. let se do Nigérie začali vracet obchodní partneři z Evropy a USA.

5.4.3 Regionální diverzita a nepřekonatelné zájmy

Vzhledem k roli Nigérie v regionální organizaci ECOWAS a její spolupráci s dalšími státy např. v rámci MNJTF se v tomto ohledu pozice země nejeví jako problematická a nebyla zde identifikována žádná konkrétní rizika.

5.5 Ekonomické faktory – vnitřní

Napříč vnitřními ekonomickými subfaktory byla identifikována problematika nespravedlivé distribuce zdrojů, která ovlivňuje růst HDP a s tím růst HDP per capita, jenž se neprojevuje úměrně ve snižování počtu lidí žijících v extrémní chudobě. Nakonec byly porovnány ekonomické cíle s predikcemi MMF a Trading Economics, ze kterých vychází, že Nigérie vybraných makroekonomických cílů ve stanoveném období nedosáhne.

5.5.1 Růst HDP na hlavu

Obecně je HDP dle Mankiwa (2009: 18): „často považováno za nejlepší měřítko toho, jak se ekonomice daří“ a prostřednictvím HDP per capita je pak možné reflektovat růst ekonomiky s ohledem na růst populace. Z informací podaných v kapitole o makroekonomických ukazatelích je zřejmé, že HDP na hlavu v nominálních hodnotách se má v Nigérii v následujících letech zvyšovat a do roku 2023 se má téměř zdvojnásobit. Tento faktor ale nelze vnímat bez širšího kontextu a odděleně od dalších ukazatelů.

V zemi se sice zvyšuje počet lidí spadajících do střední vrstvy (Standard Bank 2014), avšak zároveň se zvyšuje i procentuální podíl lidí žijících pod hranicí extrémní chudoby, přičemž tyto trendy mají v následujících letech pokračovat. V květnu 2019 žilo v extrémní chudobě téměř 92 milionů obyvatel a podle World Poverty Clock (2019) se má v roce 2030 jednat o 112 milionů lidí. V červnu roku 2018 se navíc Nigérie stala

²⁷ Aktivisté byli popraveni kvůli uskutečnění protestu za spravedlivější rozdělení příjmů z ropy a proti environmentální degradaci oblasti delty Nigeru.

zemí s největším počtem lidí žijících pod hranicí chudoby. Dříve toto prvenství držela Indie (Adebayo 2018).

Jedná se tedy o dvě protichůdné indicie. Dochází totiž ke zvyšování jak procentuálního podílu, tak i nominálního počtu obyvatel žijících pod hranicí extrémní chudoby. Chudoba však není rozprostřena rovnoměrně po celé Nigérii a některé státy federace se potýkají s vyšším podílem populace v extrémní chudobě než jiné. Podle dokumentu SB (2013) se počet lidí žijících v extrémní chudobě v severní části země zvyšuje, zatímco na jihu klesá. Dapel (2018) hovoří o několika vlivech, jež mohou v tomto ohledu vést k rozdílu mezi severem a jihem: v období vojenských vlád byli čelní představitelé ze severu země, a tehdejší alokační systém financí jim tak umožňoval ve velké míře využívat zisky z ropy pro potřeby severu. Tento alokační systém byl s přechodem k demokratické vládě změněn, a s tím došlo ke snížení objemu financí proudících z tohoto zdroje na sever země. Dalším důvodem pak může být nižší počet univerzit na severu země, jih země má pak se vzdělanějším obyvatelstvem větší potenciál přilákat více investorů než sever. Podle autora přispívá k chudobě i velikost domácností, která je v severních státech Nigérie větší než na jihu.

Fakt, že růst HDP v mnoha afrických zemích nekorresponduje se zlepšováním životní úrovně obyvatel, je dán několika důvody. Zaprvé populační růst Nigérie je geometrický a každý rok se zvyšuje o přibližně 2,5 %, tedy i přes nárůst HDP se částka dělí mezi více lidí. Zadruhé je v Africe obecně velká nerovnost v rozdělování zdrojů, a tedy i při zvyšování HDP jsou zisky distribuovány v rámci bohatšího obyvatelstva. Zatřetí se pak jedná o míru chudoby, ve které se lidé nachází. Je rozdíl, pokud se nachází těsně pod hranicí či mají polovinu této hodnoty. Ti s menší částkou se budou dostávat nad hranici samozřejmě složitější cestou a delší dobu (Dauda 2017, Chandy 2015). Chandy (2015) navíc přidává, že nekvalitně posbíraná data mohou situaci zhoršovat a konkrétně pak v případě Nigérie je možné, že počet lidí žijících pod hranicí chudoby je nižší, než se předpokládá.

Podle Daudy (2017) se ve většině případů podílí na růstu HDP ropný či telekomunikační sektor, u kterého se zvyšování zisků nepojí automaticky se zaměstnáváním většího počtu lidí. Z hlediska nároků na pracovní sílu je tedy těžba ropy výhodná v porovnání s dalšími sektory průmyslu. Nigérie je tak zemí, u které nelze uvažovat o růstu HDP per capita jako o obecném ukazateli vyjadřující zvyšující se prosperitu obyvatelstva země.

5.5.2 Rozdělení zdrojů

Problematika rozdělení zdrojů byla již nastolena v předchozí kapitole. Podle Nigerijského stabilizačního a rekonciliačního programu (NSRP 2017) stojí za problematikou rozdělení zdrojů v Nigérii fakt, že z těchto zdrojů benefituje pouze úzká část společnosti. To je dáno i systémem prebendalismu, který vede k alokování příjmů na základě etnické, kmenové nebo také náboženské příslušnosti. Vyřazení širšího obyvatelstva z tohoto procesu pak dle NSRP (ibidem) stojí i za konfliktem v deltě Nigeru, a to kvůli nespravedlivému rozdělení dostupných zdrojů z příjmů ropy²⁸.

Demokratizací země v roce 1999 se zvýšil podíl zisků, které proudily do příslušných oblastí. Avšak v novém alokačním systému viděli kandidáti na posty státních guvernérů možnost zisku. Pozice státních guvernérů by totiž umožnila přístup k finančním zdrojům a jejich větší kontrole. Kandidáti tak při volbách v roce 1999, 2003 a 2007 vytvářeli ozbrojené skupiny, aby odradili další kandidáty od soutěže o příslušný politický post (Schultze-Kraft 2018).

Tyto skupiny svou působnost po volbách neukončily (ibidem) a v oblasti vznikla řada ozbrojených skupin, mezi nejznámější patří MEND a *Niger Delta Avengers*. MEND (*Movement for the Emancipation of the Niger Delta*) byla založena v roce 2005 a s jejím vznikem se podle Francise, Lapina a Rossiascy (2011) zvýšila intenzita únosů a útoků na zařízení spojená s těžbou ropy. Vlivem zhoršující se situace byl v roce 2009 v regionu delty Nigeru vyhlášen amnestijní program *Niger Delta Amnesty Program* následovaný programem odzbrojení, demobilizace a reintegrace, prostřednictvím kterého měla být situace v oblasti stabilizována a zároveň měla motivovat mladé lidi, kteří se k ozbrojeným skupinám přidávali nejčastěji, aby se k bojům nevraceli. Přibližně asi 30 tisícům bývalých bojovníků tak byla vyplácena renta (Onuoha 2016). Výsledky amnestijního programu jsou smíšené: na jednu stranu došlo k uklidnění situace v oblasti a zvýšil se objem vytěžené ropy, který byl kvůli útokům

²⁸ Nigérie ze všech zemí afrického kontinentu těží nejvíce ropy a je třetím největším těžitelem zemního plynu na kontinentu. Větší prokázané zásoby ropy má v Africe pouze Libye. V porovnání s dalšími kontinenty má pak Nigérie jedenácté největší prokázané zásoby ropy a šesté největší prokázané zásoby zemního plynu (BP 2018).

značně snížen (ibidem). Na druhou stranu však bývá program kritizován za to, že neřeší příčiny toho, proč konflikt v první řadě vznikl (Sayne 2013).

Prezident Buhari proti amnestijnímu programu vystoupil a v roce 2016 snížil dotaci na program o 70 % (Onuoha 2016). Což byl také jeden z důvodů, proč v roce 2016 vznikli Niger Delta Avengers a další skupiny, které narušovaly produktovody. Skupina projevovala aktivitu přibližně do konce roku 2017. V roce 2018 došlo k převedení smlouvy na řízení produktovodů z bývalých bojovníků na místní firmu, což způsobilo další napětí (Mbah 2018) a situace se tak pravděpodobně bude odvíjet od následující reakce vlády na požadavky ozbrojených skupin.

5.5.3 Praviděpodobnost, že budou dosaženy ekonomické cíle

Národní plánovací komise (2009) vydala dlouhodobý plán *Nigeria Vision 20:2020*, jehož prostřednictvím má být vylepšena ekonomická situace Nigérie. Hlavním stanoveným cílem je zvýšení životní úrovně Nigerijců a zároveň povýšení nigerijské ekonomiky mezi dvacítku nejsilnějších ekonomik světa co do objemu HDP, přičemž HDP by dle *Vision 20:2020* mělo dosáhnout hodnoty 900 mld. dolarů. Z tohoto dokumentu také vychází, že HDP per capita by mělo být alespoň 4 000 dolarů.

Aby bylo dosaženo těchto cílů, měla by ekonomika Nigérie růst tempem 13,8 % po celou dobu tohoto plánu a mělo by také dojít k diverzifikaci ekonomiky (ibidem). Dokumentem, kterému je však v současnosti věnována větší pozornost v rámci nigerijských ekonomických cílů (Proshare 2018a), je *Economic Recovery & Growth Plan 2017-2020* (ERGP) (Ministerstvo rozpočtu a národního plánování 2017), který v porovnání s prvním dokumentem stanovuje střídmější cíle. Je tomu tak alespoň v růstu HDP, jenž by při implementaci změn, které druhý zmíněný dokument navrhuje, mělo v roce 2017 dosáhnout na 2,7 %, v roce 2018 na 4,8 %, v roce 2019 na 4,5 % a v roce 2020 na 7 %. HDP per capita by se mělo do roku 2020 zvýšit o přibližně 200 dolarů na hodnotu 2 854 dolarů a klesat by měla také nezaměstnanost z více než 16 % v roce 2017 na 11 % v roce 2020. Inflace by měla do roku 2020 klesat postupně pod 10 % (ibidem).

Podle předpokladů MMF (2019b, 2019c, 2019d) nebude v následujících letech dosaženo stanoveného růstu HDP, jehož hodnota se má dle predikcí pohybovat přibližně na 2 %. Podle předpokladů nebude splněno

ani snižování inflace, která má dle MMF dosáhnout v roce 2020 více než 15 % a nebude dosaženo ani hodnoty HDP per capita. Podle odhadů Trading Economics (2019b) nebude výhledově splněn ani cíl snížení nezaměstnanosti.

V porovnání s předchozími plány si Economic Recovery & Growth Plan 2017-2020 stanovuje nižší cíle a také přesné indikátory, prostřednictvím kterých bude možné kontrolovat, zda se nigerijské ekonomice daří postupně dosahovat těchto cílů či nikoliv. Přestože dle MMF (2018) dochází vlivem implementace ECGP k pozitivním změnám včetně zlepšení prostředí k obchodování, je nutné podporovat neropné a nezemědělské sektory či sjednocovat směnné kurzy k přilákání dlouhodobých investorů.

5.6 Ekonomické faktory – vnější

U vnějších ekonomických faktorů byly identifikovány zejména protekcionistické tendence ovlivňující import zboží. Dále se v případě platební bilance projevuje monokulturní povaha nigerijského exportu a cenové výkyvy ropy. V případě kategorie měnové nestability a nekonvertibility byla jako riziková identifikována existence několika směnných kurzů.

5.6.1 Budoucí ekonomické politiky týkající se importu

Nigérie je obecně podle WTO (2017) složitou zemí na obchodování. Země sice v některých ohledech podstupuje kroky, které mají vést k usnadnění dovozu komodit pro zahraniční obchodníky, stále ale existuje seznam zakázaných a omezených komodit k importu. Zavádění těchto restrikcí je zdůvodněno dle Treichela et al. (2012: 1) snahou „*předcházet importu všech produktů, které je země schopna sama vyrobit*.“ Nigérie se pak uchyluje k protekcionistickým politikám, jež mají domácí produkci podpořit (viz kap. 5.6.2 a 5.6.3).

Současný prezident Buhari²⁹ si nepředesílá v dokumentu *Next level* (vydaný APC před všeobecnými volbami jako Buhariho programový plán

²⁹ Přístup k obchodnímu prostředí byl jedním z dominantních rozdílů mezi hlavními prezidentskými kandidáty. Atiku Abubakar se před volbami vymezoval nejen

na volební období 2019-2023) žádné cíle vztahující se k dalšímu zpřísnění či uvolňování pravidel vztahujících se k importu (APC 2018). Buhari však obecně zaujímá pozici proti uvolňování pravidel mezinárodního obchodu ze strany Nigérie. Svědčí o tom např. to, že prezident odmítl podepsat dohodu o hospodářském partnerství (EPA) mezi EU a ECOWAS. Nepodepsání dohody Buhari odůvodnil snahou ochránit domácí průmysl, který by (Buhari in Giles 2018a): „nemohl soutěžit s dobře fungujícím a vysoce technologicky směřujícím průmyslem v Evropě.“ Tato dohoda by vedla k částečnému odstraňování omezení vydaných na dovoz do zemí ECOWAS, zároveň by však vylepšila přístup států ECOWAS na trhy EU (European External Action Service 2016). Nigérie (s dalšími devíti africkými zeměmi) prozatím neodsouhlasila ani Africkou kontinentální zónu volného obchodu (AfCFTA) (Giles 2018b), která by vytvořila bezcelní zónu v rámci 55 afrických států. Země má obavy, že by s AfCFTA došlo (Fröhlich 2018): „k poškození nigerijských obchodníků a zaplavení nigerijského trhu levnými produkty.“ Čímž je obhajován zdrženlivý postoj k uvolňování podmínek pro zahraniční obchodníky.

5.6.2 Pravděpodobnost problémů s platební bilancí

V rámci Nigérie je platební bilance dlouhodobě problematickou oblastí. CBN se snaží udržet hodnotu běžného účtu v přebytku, předpokládaným důsledkem má být zvýšení devizových rezerv. Naopak deficit v platební bilanci přispívá k odlivu zahraniční měny ze země, a tím i snížení zmíněných rezerv (CBN 2011).

Vzhledem k tomu, že 90 % příjmů z exportu je tvořeno vývozem ropy, je nigerijská ekonomika silně závislá na vývozu této komodity. Dramatické zvýšení závislosti na vývozu ropy lze sledovat do 70. let, kdy vysoké zisky z ropy vedly k upořádání rozvoje dalších sektorů ekonomiky (Stratfor 2017b), a nigerijská ekonomika se tak stala náchylnou na cenové výkyvy vztahující se právě k ropě. Tyto cenové výkyvy mají vliv na běžný účet, a tím i na celkovou platební bilanci. Problémy se závislostí na příjmech z exportu ropy a zemního plynu se tak projevují zejména v dobách, kdy ceny ropy zaznamenají výraznější pokles. Monokulturně zaměřený vývoz tak ztěžuje situaci nigerijské ekonomiky a

k současnému systému několika směnných kurzů, ale také k četným překážkám, které musí investoři překonávat při snaze vstoupit na nigerijský trh.

předvídatelnost její platební bilance. Následně změna devizových rezerv ovlivňuje rovnováhu v nabídce a poptávce po domácí měně, což také ovlivňuje cenovou stabilitu (CNB 2011). Celkově pak při snížení ceny ropy dochází k neschopnosti země platit za svůj import, na který si musí země půjčit, a tím se zvyšuje její dluh, což omezuje její možnost investovat do rozvoje (Stratfor 2017b).

Vliv ceny ropy na hodnotu běžného účtu lze demonstrovat na příkladu z období poslední recese nigerijské ekonomiky. Mezi lety 2014 a 2015 se běžný účet Nigérie dostal do deficitu v hodnotě 16 mld. dolarů, přičemž v roce 2013 byl běžný účet Nigérie 20 mld. dolarů (SB 2019c). V období mezi 2014 a 2015 došlo k výraznému propadu v ceně ropy na světových trzích: v roce 2014 dosahovala průměrná hodnota barelu ropy 96,29 dolaru, o rok později došlo k dramatickému propadu ceny ropy na hodnotu 49,49 dolaru. K dalšímu propadu téměř o 10 dolarů došlo také v roce 2016, a to na průměrnou hodnotu 40,68 dolaru (Statista 2018), přičemž mezi lety 2014 a 2015 se objem vytěžené ropy prakticky nezměnil (BP 2018). Vzhledem k tomu, jak velkou část běžného účtu tvoří příjmy z vývozu ropy a zemního plynu, se tyto cenové výkyvy projeví také na stavu běžného účtu.

Další částí platební bilance je kapitálový a finanční účet, do kterého se promítají transakce s nehmotnými statky, přímé zahraniční investice, portfoliové investice, finanční deriváty a jiné investice. Dlouhodobé zahraniční investice se do země nedaří přilákat (Proshare 2018b). Investory od obchodu odrazují špatná infrastruktura, justice, restriktivní politiky ze strany vlády i nespolehlivé přísuny energie. Fluktuace kapitálového a finančního účtu tak přispívá k nestabilním hodnotám platební bilance.

5.6.3 Pravděpodobnost měnové nekonvertibility a měnové nestability

Pokud je země závislá na vývozu jedné komodity tak, jako je tomu v případě Nigérie, bude se při změně ceny této komodity na světových trzích měnit také množství dolarů, které země za prodej vývozního artiklu obdrží. Při zdražení ropy (a vytěžení stejného množství) se tak zvýší počet dolarů a domácí měna posílí. V opačném případě domácí měna oslabuje. K výraznému oslabení nairy došlo v období recese nigerijské ekonomiky (Oxford Business Group 2018), tedy v letech 2015 až 2017.

Protiopatřením, které mělo zajistit stabilitu měny, bylo umělé posilování nairy tím, že byla navázána až do poloviny roku 2016 na americký dolar. Jak docházelo ke snižování devizových rezerv, byla naira uvolněna a přirozeně devalvovala. K domnělému zastavení dalšího oslabování měny bylo vytvořeno několik směnných kurzů, ke kterým se navíc přidaly směnné kurzy na černém trhu (Giokos 2017).

Nigérie v současnosti udržuje stabilní oficiální měnový kurz, přičemž hodnota nairy vůči dolaru poklesla v průběhu celého roku pouze o méně než 1 %. Tento stabilní stav nairy je udržován využíváním devizových rezerv, které se od května 2018 (kdy dosáhly nejvyšší hodnoty) snížily o 12 %. Přesto je jejich hodnota nad doporučeným limitem MMF (Wallace 2018b). Importéři, kteří do země přiváží klíčové položky, mají přístup k oficiálnímu měnovému kurzu, ostatní pak musí směňovat zahraniční měny v rámci paralelních směnných kurzů (Oxford Business Group 2018). Nigérie několik paralelních směnných kurzů stále udržuje, čímž zvyšuje nejistotu a odrazuje investory od obchodu v zemi. Přitom několik směnných kurzů má být udržováno podle odhadů minimálně do roku 2020 (Wallace 2018a).

6 Analýza politických rizik

V předchozí kapitole byla identifikována řada rizik v rámci vládních, společenských a ekonomických faktorů. Jednotlivá rizika mohou působit na různé sektory či projekty v odlišném rozsahu, avšak cílem předkládané práce bylo stanovit povahu politických rizik obecně na makro úrovni. Politická rizika mají charakter vládní, společenský i ekonomický. S ohledem na informace z kapitoly *Identifikace politických rizik* lze identifikovat tři tematické oblasti politických rizik, jež mají dominantní vliv i na další identifikovaná rizika. Těmito tématy, jež budou následně analyzovány, jsou korupce, konflikty a závilost na vývozu nezpracované ropy.

Korupce

Korupce byla identifikována v mnoha odlišných sektorech a snižuje dlouhodobě důvěru obyvatelstva v elity. Všudypřítomná korupce подрývá demokratické principy země a brání v konsolidaci demokracie. Podle Yagbovaju (2017) nebyly v demokratické historii činy korupce ve většině případů zatím potrestány a ti, kteří jsou do korupce zapojeni, proto nemají motivaci s těmito praktikami přestat. Pro jednotlivce je tak lákavé dostat se do úřadu, protože pak mohou sami z ilegálního jednání profitovat.

Snaha dostat se k vlivnému postu, a tím i k potenciálnímu ilegálnímu výdělku, pak může vést k manipulaci s volebními výsledky, násilí či získávání přízně voličů skrze nesplnitelné volební sliby (Nwankwa, Okafor a Asuoho 2017). A ač současný prezident Muhammadu Buhari (prezident ze severu země) proti korupci bojuje, je kritizován za to, že se korupční vyšetřování vyhýbá jeho vlastním politickým přívržencům. To navíc naznačuje pospolitost v rámci konkrétní skupiny, jež snižuje jeho legitimitu u jiných skupin. Poukazování na ochranu či náklonnost k určité skupině je pak zvláště problematickým, vezmeme-li v potaz historické tenze mezi severem a jihem, kde obě skupiny pociťovaly obavu z toho, že kontrolu ve státě převezme opačná skupina. Poukazování na ochranu jedné skupiny ze strany prezidenta vede k politizaci etnicity či náboženství. Tím dochází k probouzení křivdy u jiné skupiny a následně k prohlubování nedůvěry k politickým představitelům. Korupce tedy sama o

sobě zhrošuje situaci v Nigérii, k negativnímu vlivu se však přidává i politizace etnicity a náboženství.

Nigérie se s rozsáhlou korupcí potýká prakticky ve všech sférách věcí veřejných, což značně stežuje upevňování demokracie a také způsob, jakým lze v zemi operovat. Vzhledem k tomu, že byla korupce identifikována také ve vztahu k podnikání v Nigérii, bude ovlivňovat i exportéry, kteří se na nigerijský trh chystají vstoupit. Korupce totiž zvyšuje finanční náklady, které musí podnikatelé vynaložit k zajištění obchodu, což se společně s časovou a byrokratickou náročností negativně projevuje např. v žebříčku *Ease of Doing Business* vydávaným Světovou bankou. V tomto ohledu je však nutné podotknout, že Nigérie usiluje o zjednodušování těchto procesů a její hodnocení se v porovnání s několika předchozími roky zlepšilo.

Konflikty

Konflikty na severovýchodě země, ve středním pásu i na jihu a dále také zásahy ze strany bezpečnostních složek proti náboženským nebo secesionistickým skupinám přináší nejenom nejistoty do života tamějších obyvatel, ale také snižují ekonomickou prosperitu a vedou k rozptýlení síly nigerijských bezpečnostních složek.

V současnosti je pravděpodobně nejvíce artikulovaným nigerijským konfliktem boj proti radikálním skupinám na severovýchodě země. Tato část Nigérie se s působností skupin potýká již od konce 70. let. V prvním desetiletí nového milénia začal podporu u obyvatelstva vyhledávat Mohammed Yusuf pro skupinu Boko Haram. K získávání podpory využíval Yusuf pocitů křivdy a frustrace rozšířené u populace na severovýchodě země. Yusuf získal přízeň svých následovníků vyhrožováním se proti nigerijským politickým představitelům a svým stoupencům navíc pomáhal mj. v začátcích obchodování (Albert 2017). Poté, co došlo pod Shekauem ke změně taktiky, Boko Haram se přetransformovalo na extrémně násilnou organizaci. Následně se výrazně snížila podpora Boko Haram ze strany lokálního obyvatelstva. Shekau však (napříč zmenšením rozsahu podpory u obyvatelstva) dokázal prostřednictvím extrémně násilných praktik rozšířit kontrolované území.

Nigérie se i přes kontinuální rozšiřování územní kontroly ze strany Boko Haram dlouhou dobu zdráhala přijmout zahraniční vojenskou pomoc. V roce 2014 však začala koordinovaně spolupracovat v rámci MNJTF, což zabránilo dalšímu rozšiřování územní kontroly Boko Haram.

Dokonce došlo k tomu, že se území kontrolované touto teroristickou skupinou zmenšilo. Od roku 2016 se však rozšiřuje působnost IS-WAP, která vznikla odtržením od Boko Haram. IS-WAP se prozatím útokům na civilní obyvatelstvo vyhýbá a cílí primárně na vojenské cíle. Nigerijská armáda však není v mnoha případech schopna adekvátně odpovědět na zvyšující se počet útoků na své základny. To je dáno předně špatnou morálkou mezi vojáky, podfinancováním obranného sektoru a rozsáhlou korupcí.

Tato situace vytváří vhodné podmínky pro IS-WAP, který se v současnosti snaží získat přízeň obyvatelstva v oblasti Čadského jezera. Podpora organizace souvisí i s nespravedlivými zásahy ze strany nigerijské armády proti civilistům, a to ve snaze odhalit bojovníky teroristických skupin (Searcey 2017). Zásahy nigerijské armády nejsou samy o sobě destabilizujícím prvkem, avšak při snaze armády potlačit působnost radikálních skupin v této oblasti se pozice bezpečnostních složek značně ztěžuje. Zásahy proti civilnímu obyvatelstvu totiž snižují důvěru obyvatelstva ve schopnost bezpečnostních složek občany ochránit (Buchanan-Clarke, Lekalake 2016), přičemž tyto zásahy mohou mít potenciálně široké dopady, a to zejména s ohledem na to, že pro potlačení radikální skupiny v oblasti je přízeň a spolupráce civilního obyvatelstva zcela stěžejní. Vytvořená nedůvěra tak může být případně projektována do podpory skupiny, která bude ochotná bezpečí obyvatelstvu zajistit. Taktika IS-WAP získávání srdcí a myslí lokálních obyvatel naznačuje, že potlačení teroristických skupin bude pro nigerijské bezpečnostní složky složitější.

Členové IS-WAP se podle Obaji (2019) nově navíc zapojují do dalšího konfliktu v Nigérii, a to do konfliktu mezi pastevci a farmáři probíhajícím ve středním pásu země. Tento konflikt je primárně veden o půdu, protože vlivem desertifikace, vysychání povodí Čadského jezera a také konfliktu s teroristickými skupinami na severovýchodě země se pastevci přesouvají do jižnějších poloh, které obývají farmáři. Vlivem politizace etnicity a náboženství nabývá konflikt nové dimenze. Střety mezi pastevci a farmáři tak mají vyšší počet obětí než střety v souvislosti s působností radikálních skupin na severovýchodě země. Podle USCIRF (2018: 54): „*některé komunity vnímají útoky jako nábožensky motivované.*“ Navíc nedůvěra v bezpečnostní složky, které byly do oblasti povolány, vede obyvatelstvo k tomu, aby si obě skupiny udržovaly organizované milice (ICG 2018b). O'Grady (2018) dále dodává, že dochází k záměrnému ničení pěstovaných plodin ze strany pastevců a zároveň farmáři záměrně

kradou a zabíjí pastevcům dobytek, což situaci dále vyostřuje a opět snižuje ekonomický a zejména zemědělský potenciál této oblasti.

Kromě severovýchodu a středního pásma země již několikrát zasahovala nigerijská armáda také proti členům IMN. Násilné zásahy proti IMN mohou vést k nárůstu odporu či radikalizaci hnutí (McCasin 2018). Otázkou tedy je, do jaké míry má IMN možnost proměnit se na násilné hnutí, jehož aktivity by mohly vést k oslabení oblasti, předně státu Zaira. Ačkoliv hnutí není v současnosti radikální (Munshi 2018b), např. McCaslin (2018) vidí možnou paralelu s radikalizací Boko Haram v roce 2009. Tehdy byl mimosoudně zavražděn vůdce hnutí Yusuf a násilné působení organizace až do současnosti ovlivňuje nejen životy lidí, ale i chod příslušných států a jejich prosperitu. Také v případě Zakzakyho se již v minulosti spekulovalo o tom, že byl zavražděn, avšak byly dodány důkazy o tom, že vůdce hnutí žije (Carsten, Akwagyiram 2018a). Schopnost IMN vytvořit bojeschopnou skupinu je podle Onapaja (2017: 7) reálná a IMN má podle něj: *„kapacity na to začít teroristickou kampaň proti státu v případě, že bude používat sílu v nadměrné míře.“* Onapajo (ibidem) má dále za to, že Zakzaky má zahraniční kontakty a v případě propuknutí bojů může ze zahraničí získat jak peníze, tak trénink pro své muže. Hovoří se o napojení Zakzakyho na Írán a potenciální spolupráci. Z nejnovějších zpráv ale vyplývá, že Írán přestal IMN podporovat (Odunsi 2019), což by mohlo značit oslabení postoje IMN, a s tím i jejího potenciálu k radikalizaci a následně i destabilizaci oblasti.

V případě secesionistických skupin je možnost, že se násilí bezpečnostních složek proti členům hnutí promění v hlubší averzi či radikální postoje vůči Nigerijské republice, jež se zdají být palčivým problémem zejména s ohledem na historii nigerijské občanské války na konci 60. let, kdy byla vyhlášena jednostranná nezávislost Biafry. Na podzim 2018 však vůdce secesionistické skupiny MASSOB Uwazurike prohlásil, že vůdce dalšího hnutí IPOB Kanu nemá v zájmu secesi od Nigérie, ale naopak spolupracuje s nigerijskou federální vládou (Olowolagba 2018), což indikuje, že mezi skupinami neprobíhá kooperace. V současnosti secesionistické skupiny požadující referendum o nezávislosti Biafry. Avšak schopnost vystupovat proti Nigérii je tříštěna mezi jednotlivé skupiny a ani obyvatelstvo oblasti nepřistupuje k této otázce shodně. Navíc jednotě Nigérie vyjádřili podporu i současní političtí představitelé států spadající do oblasti Biafry (BBC 2017) a také znovuzvolený prezident Buhari, který již dlouhodobě vystupuje silně proti ohrožování územní jednoty. Legální vyhlášení referenda se tak jeví jako prakticky nereálná a

vyhlášení nezávislosti nemá dostatečnou podporu, tak jako tomu bylo v 60. letech.

V neposlední řadě probíhá v Nigérii konflikt v deltě Nigeru, jež v současnosti nabývá na intenzitě, a to zejména v souvislosti s omezením amnestijního programu prezidentem Buharim. Tento amnestijní program zajišťoval bývalým bojovníkům povstaleckých organizací pravidelnou rentu výměnou za to, že odevzdají zbraně a zdrží se dalších bojů. V konfliktu v deltě Nigeru se prolíná několik různých faktorů, ať už je to snaha o spravedlivou distribuci zdrojů, zabránění environmentální degradaci či udržení si politického postu, prostřednictvím kterého lze získat přístup k finančním zdrojům. Celkově pak obnovující se násilí v deltě Nigeru může vést k tomu, že se při zasahování proti povstaleckým skupinám bude dále třístit síla nigerijských bezpečnostní složek.

Situace v deltě Nigeru však není důležitá pouze ve vztahu k schopnosti nigerijské armády efektivně zasahovat, ale také z toho důvodu, že nestabilita v této oblasti se může projevit na množství vytěžené ropy. Útoky na produktovody ze strany ozbrojených skupin v minulosti vedly ke snížení vytěžené ropy (Onuoha 2016), a tím i snížení exportovaného množství, což mělo celkový vliv na kondici nigerijské ekonomiky. Neopatrný přístup ve vztahu k deltě Nigeru by mohl negativně ovlivnit nejen tuto oblast, ale i opětovné narušování produktovodů ozbrojenými skupinami a množství vytěžené ropy. Vzhledem k závislosti nigerijské ekonomiky na vývozu ropy je udržování stability v této oblasti zásadní.

Přestože se v zemi nachází několik ohnisek násilí, riziko pro exportéry se vyskytuje předně lokálně v postižených oblastech. Výjimku tvoří konflikt v deltě Nigeru, který má skrze možné ovlivnění objemu vytěžené ropy dopad na vládní příjmy (viz následující podkapitola o závislosti na vývozu nezpracované ropy). Celkově na makro úrovni se konflikty projevují opět v oslabování možnosti ekonomického rozvoje a blahobytu obyvatelstva a soustředěním prostředků na potlačení ozbrojených skupin. Kontinuálnímu a úspěšnému rozvoji těchto oblastí brání výše zmíněná korupce i bezpečnostní nejistoty v podobě působnosti radikálních organizací nebo také střetů mezi pastevci a farmáři, které jsou navíc umocňovány oslabenou schopností nigerijské armády efektivně zasahovat. Na severovýchodě země tak dochází k rozšiřování působnosti teroristické organizace IS-WAP, která si získává důvěru obyvatelstva. V některých případech armáda naopak zasahuje neproporcionálně, ať už vůči

jednotlivcům či konkrétním skupinám, což vytváří či podporuje negativní vztah k bezpečnostním složkám a zhrošuje jejich pozici.

Závislost na vývozu nezpracované ropy

Nigérie se od 70. let potýká se závislostí na vývozu nezpracované ropy. Tato komodita tvoří přes 90 % finančních příjmů přicházejících z exportu, a diverzifikace vývozu je proto frekventovaně artikulovaným tématem. Snaha diverzifikovat ekonomiku byla deklarována politickými představiteli v období vojenské vlády i současné občanské, avšak závislost na ropě se zatím Nigérii snížit nepodařila. Snaha o diverzifikaci exportu přicházela většinou v časech, kdy se cena ropy na světové burze výrazně propadla. Protekcionistické politiky implementované v obdobích nižších příjmů pak mají pomoci nastartovat domácí produkci. V tom samém období navíc chybí dostatečné finance v devizových rezervách, kterými by bylo možné zaplatit za importované zboží. Země si pak musí finance půjčovat, čímž se zvyšuje státní dluh, jenž následně nedovoluje rozvoj sektorů v období prosperity (Stratfor 2017b).

Prezident Buhari tyto protekcionistické tendence, jež mají ochránit domácí produkci a ekonomiku diverzifikovat, prosazuje. Omezením čtyř desítek konkrétních komodit má být na domácím trhu vytvořen nedostatek, což má motivovat domácí podnikatele ke zvýšení produkce. Takovéto zásahy však vedou k menší nabídce, a tím v důsledku i ke zdražování zboží na domácím trhu, na kterém je kvůli omezování dovozu uměle nižší konkurence. Podle Treichela et al. (2012) přitom tyto restriktce zabraňují více než třem milionům lidí, aby se dostali nad úroveň extrémní chudoby. Zároveň dochází k nedostatku základního zboží (např. cement), což dále nedovoluje plynulý rozvoj v zásadních odvětvích (jako např. stavebnictví). Nedostatek na domácím trhu navíc vytváří nové pole působnosti pro pašeráky, kteří nedostatkové zboží ilegálně pašují do země.

Závislost na vývozu ropy vytváří implikace pro několik dalších faktorů. Dominantně se jedná o vliv na běžný účet (potažmo platební bilanci), který má v případě Nigérie významný dopad na stav devizových rezerv, jež jsou ovlivněné sumou zahraničních měn obdržených za prodej ropy. Objem devizových rezerv následně ovlivňuje měnový kurz i schopnost Nigérie zaplatit za import. Od roku 2016 v Nigérii funguje

systém několika směnných kurzů, který má vést k podpoře importu klíčových položek dovozu, na druhou stranu ale znevýhodňuje ostatní importéry, kteří musí nakupovat devizy za méně příznivé kurzy. Tento systém je používán coby nástroj k oslabování dovozu těch položek, které by si Nigérie mohla potenciálně vyrobit sama. Umělé posilování národní měny nairy ze strany CBN má vytvářet stabilní prostředí pro investory, avšak vede k úbytku devizových rezerv. Nemožnost plně předpokládat vývoj cen ropy ovlivňuje také schopnost Nigérie dosahovat svých stanovených ekonomických cílů.

Závislost na vývozu nezpracované ropy se promítá předně do kondice nigerijské ekonomiky a ovlivňuje příjmaní nástrojů, jež mají ekonomiku diverzifikovat a stabilizovat. Monokulturní export má dopad také přímo na Nigerijce. Ač je ropa lukrativní komoditou, na které by mohl být založen kontinuální rozvoj země, profituje z exportu relativně malá část obyvatelstva. Přestože se zvyšuje počet lidí žijících ve střední vrstvě, roste i počet lidí žijících pod hranicí extrémní chudoby, a to napříč surovinovému bohatství. Dále Nigerijci pociťují monokulturní export skze závislost na dovozu širokého spektra výrobků, jejichž produkce byla upozaděna právě zvyšující se poptávkou po ropě v 70. letech.

Nevyzpytatelnost ceny ropy na světové burze tak v případě Nigérie ovlivňuje platební bilanci, devizové rezervy, směnné kurzy i protekcionistické politiky přijmané s cílem ekonomiku stabilizovat. Zasahuje také do kvality života Nigerijců a jejich blahobytu a stejně jako v případě korupce a konfliktů negativně ovlivňuje ekonomickou prosperitu země a snižuje její ekonomický potenciál.

7 Závěr

Nigérie je svou komplexností a škálou problematických oblastí specifická, neměla by být ale exportéry opomíjena. Populační růst, surovinové bohatství i vysoká poptávka po importovaném zboží totiž předdesílají její vysoký exportní potenciál. S dobrou znalostí eventuálních rizik může exportér připravit vhodný postup a minimalizovat negativní dopady při uskutečňování obchodu. Cílem předkládané diplomové práce bylo vyhodnotit politická rizika pro případné exportéry vstupující na nigerijský trh. Byla proto zvolena tato výzkumná otázka:

„Jakého charakteru jsou politická rizika pro české exportéry vstupující na nigerijský trh?“

Vyhodnocování politických rizik se v této práci skládalo ze dvou částí, a to identifikace a analýzy. K identifikaci bylo přistupováno skrze systematický metodologický rámec Alona a Martina (1998), prostřednictvím kterého lze zkoumat témata rozdělená do tří kategorií: vládní, společenská a ekonomická. Tyto kategorie jsou rozděleny na vnitřní a vnější a poté na konkrétní oblasti nutné k prozkoumání. Vzhledem k vybranému případu a cíli práce byla metodologie modifikovaná, a celkem tak bylo prozkoumáno šestnáct subfaktorů.

Politická rizika v případě Nigérie nabývají vládní, společenské i ekonomické povahy. V rámci kategorie vnitřních vládních faktorů byly jako potenciální rizika identifikovány postupy vlády při zásazích v problematických oblastech a neproporcionální postupy vůči obyvatelstvu konkrétních etnických, náboženských či politických skupin, jakými jsou IMN či IPOB. Bylo identifikováno také riziko politizace etnicity a náboženství a korupce, které se mohou projevovat ve snižování legitimacy elit. V souvislosti s vnějšími vládními subfaktory byla věnována pozornost omezování trhu, které se ze strany vlády děje prostřednictvím restrikcí na import a nepřímo pak skrze korupci spojenou s obchodem a podvodné praktiky.

Rizika daná společenskými faktory se projevují na severovýchodě Nigérie, v jejím středním pásu a také na jihu. Extrémně násilné postupy Boko Haram, působení IS-WAP, přítomnost konfliktů mezi pastevci a farmáři i secesionistické tendence ve spojitosti s vládními faktory oslabují

pozici nigerijských bezpečnostních složek. V rámci vnějších společenských faktorů nebylo identifikováno žádné riziko.

Rizika identifikovaná v kategorii ekonomických faktorů souvisí s růstem HDP na hlavu, jež se nepromítá přímo do zvyšování životní úrovně obyvatelstva, dále s nespravedlivou distribucí příjmů z ropy, která je jedním z podstatných faktorů konfliktu v deltě Nigeru na jihu země. V neposlední řadě bylo identifikováno nepravděpodobné dosažení stanovených ekonomických cílů. V oblasti vnějších ekonomických faktorů byly jako rizikové identifikovány restriktce na import i nevyzpytelnost vývoje platební bilance, a s tím související existence paralelních měnových kurzů.

Z identifikovaných rizik byly rozpoznány tři faktory, jež politická rizika dominantně ovlivňují. Těmito faktory jsou korupce, konflikty a závislost na vývozu nezpracované ropy, přičemž ani tyto faktory nelze zkoumat odděleně. Korupce je problematická zejména z toho ohledu, že exportérům zvyšuje náklady a činí celý proces složitějším, celkově pak všudypřítomná korupce ovlivňuje upevňování demokracie a důvěru obyvatel v elity. Konflikty destabilizují lokální oblasti a zabraňují jejich ekonomickému rozvoji. Vzhledem k tomu, že konflikty jsou rozprostřeny na severu, ve středním pásu i na jihu země, dochází také k tříštění síly bezpečnostních jednotek. Závislost na vývozu nezpracované ropy pak ztěžuje předvídatelnost kondice nigerijské ekonomiky. Snaha o diverzifikaci monokulturního exportu vede k přijímání protekcionistických politik, jakou je omezování importu. Analyzované tematické oblasti mají jedno společné, totiž že nedovolují Nigérii a jejím obyvatelům využívat ekonomického potenciálu, který se jí naskytá skrze populační růst a surovinové bohatství, a tím ani ekonomické prosperity, jež by dále zvýšila exportní atraktivitu Nigérie.

Z výše zmíněného je zjevné, že Nigérie je velmi složitou zemí. Avšak prostřednictvím identifikace a analýzy politických rizik a následného vytvoření vhodné odpovědi mají exportéři příležitost rozšířit svou působnost také na tento trh, jež naskytá exportérům široké spektrum příležitostí. Vyjmenovaná politická rizika nemají za cíl exportéry od vstupu na nigerijský trh odradit, ale motivovat k tomu, aby identifikovaná rizika zahrnuli do svého managementu rizik a průběžně je sledovali a zohledňovali, čímž se mohou vyhnout potenciálním ztrátám.

8 Seznam použitých pramenů a literatury³⁰

8.1 Primární zdroje

- Abubakar, A. (2018): Atiku's Plan: Let's Get Nigeria Working Again. Dostupné: <https://atiku.org/wp-content/uploads/2018/11/Atikus-Plan.pdf>
- APC (2018): APC Manifesto (Abridged): Next Level. Dostupné: <https://www.buharisachievements.com/site/wp-content/uploads/2018/11/Next-Level.pdf>
- BP (2018): BP Statistical Review of World Energy. *BP*. Dostupné: <https://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2018-full-report.pdf>
- CBN (2019): Balance of Payments. *Central Bank of Nigeria*. Dostupné: <http://statistics.cbn.gov.ng/cbn-onlinestats/QueryResultWizard.aspx>
- ČSÚ (2019): Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí. Český statistický úřad. Dostupné: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- Enterprise Surveys SB (2015): Nigeria (2014). *Enterprise Survey World Bank Group*. Dostupné: <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2014/nigeria>
- Eurostat (2019): Exports of goods and services in % of GDP. *Eurostat*. Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tet00003&plugin=1>
- INEC (2015): Summary of Results. *Independent National Electoral Commission*. Dostupné: <http://www.inecnigeria.org/wp-content/uploads/2015/04/summary-of-results.pdf>
- INEC (2019): Decision To Re-Schedule General Elections Painful But Necessary, Says INEC Chairman. *Independent National Electoral Commission*. (17. 2. 2019) dostupné: <https://inecnews.com/decision-to-re-schedule-general-elections-painful-but-necessary-says-inec-chairman/>
- Mercy Corps (2016): „Motivations and Empty Promises“: Voices of Former Boko Haram Combatants and Nigerian Youth. *Mercy Corps*. Dostupné: <https://www.mercycorps.org/sites/default/files/Motivations%20and%20Empty%20Promises%20Mercy%20Corps%20Full%20Report%200.pdf>
- Ministerstvo rozpočtu a národního plánování (2017): NIGERIA ECONOMIC RECOVERY & GROWTH PLAN 2017-2020. *Ministry of Budget and National Planning*. Dostupné:

³⁰ Všechny zdroje byly zkontrolovány k 12. 5. 2019

<https://www.tralac.org/documents/resources/by-country/nigeria/1806-nigeria-economic-recovery-and-growth-plan-2017-2020-march-2017/file.html>

- MMF (2017): IMF Annual Report 2017: Lending. *International Monetary Fund*. Dostupné: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2017/eng/lending.htm>
- MMF (2019a): Population. Report for Selected Countries and Subjects. *International Monetary Fund*. Dostupné: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=42&pr.y=17&sy=2016&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=LP&grp=0&a=>
- MMF (2019b): Report for Selected Countries and Subject: GDP. *International Monetary Fund*. Dostupné: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=73&pr.y=12&sy=1999&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=NGDPD&grp=0&a=>
- MMF (2019c): Report for Selected Countries and Subject: GDP per capita. *International Monetary Fund*. Dostupné: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=68&pr.y=12&sy=1999&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=NGDPDPC&grp=0&a=>
- MMF (2019d): Report for Selected Countries and Subject: Inflation. *International Monetary Fund*. Dostupné: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=89&pr.y=11&sy=1999&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=PCPIEPCH&grp=0&a=>
- MMF (2019e): Report for Selected Countries and Subject: Current Account. *International Monetary Fund*. Dostupné: [https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=66&pr.y=6&sy=1999&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=BCA%2CBCA NGDPD&grp=0&a=](https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weo-data/weorept.aspx?pr.x=66&pr.y=6&sy=1999&ey=2023&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=694&s=BCA%2CBCA%20NGDPD&grp=0&a=)
- MPO (2012): Exportní strategie České republiky pro období 2012-2020. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. (12. 3. 2012) dostupné: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/45705/51548/587267/priloha001.pdf>
- MPO (2016): Aktualizace Exportní strategie ČR 2012-2020. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. (1. 12. 2016) dostupné: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/koncepce-a-strategie/aktualizace-exportni-strategie-cr-2012--2020--222820/>

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

- MZV (2019): Velvyslanectví České republiky v Abuji: O velvyslanectví. *Ministerstvo zahraničních věcí*. Dostupné: https://www.mzv.cz/abuja/cz/o_velvyslanectvi/index.html
- Národní plánovací komise (2009): NIGERIAVision 20:2020. *National Planning Commission*. Dostupné: http://www.nationalplanningcycles.org/sites/default/files/planning_cycle_repository/nigeria/nigeria-vision-20-20-20.pdf
- NBS (2018): Labor Force Statistics Vol. 1: Unemployment and Underemployment Report (Q1-Q3 2017). *National Bureau of Statistics*. Dostupné: [https://nigerianstat.gov.ng/elibrary?queries\[search\]=unemployment](https://nigerianstat.gov.ng/elibrary?queries[search]=unemployment)
- NBS (2019): Labor Force Statistics - Volume I: Unemployment and Underemployment Report (Q4 2017-Q3 2018). *National Bureau of Statistics*. Dostupné: [https://nigerianstat.gov.ng/elibrary?queries\[search\]=unemployment](https://nigerianstat.gov.ng/elibrary?queries[search]=unemployment)
- OSN (2015): Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. Dostupné: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
- OSN (2017): Graphs: Nigeria. *United Nation Desa/Population Division*. Dostupné: <https://population.un.org/wpp/Graphs/DemographicProfiles/>
- SB (2013): Poverty Reduction in Nigeria in the Last Decade. *World Bank*. Dostupné: <http://documents.worldbank.org/curated/en/103491483646246005/pdf/ACS19141-REVISED-PUBLIC-Pov-assessment-final.pdf>
- SB (2019a): Population, total. *The World Bank Data*. Dostupné: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=NG>
- SB (2019b): Population density (people per sq. km of land area). *The World Bank Data*. Dostupné: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.DNST>
- SB (2019c): Current Account Balance. *The World Bank Data*. Dostupné: <https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.CD?locations=NG>
- SB (2019d): Doing Business 2019: Regional Profile – Sub-Saharan Africa. *World Bank Group*. Dostupné: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Profiles/Regional/DB2019/SSA.pdf>
- TI (2018): Corruption Perception Index 2017. *Transparency International*. (21. 2. 2018) dostupné: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017
- UNESCO Institute of Statistics (2019a): Nigeria: Literacy Rate. *UNESCO*. Dostupné: <http://uis.unesco.org/en/country/ng>
- UNESCO Institute of Statistics (2019b): Cameroon: Literacy Rate. *UNESCO*. Dostupné: <http://uis.unesco.org/en/country/cm>

- Ústava Nigérie (1999): Constitution of Federal Republic of Nigeria. Dostupné: <http://www.nigeria-law.org/ConstitutionOfTheFederalRepublicOfNigeria.htm>
- WEF (2016): Nigeria: Enabling Trade Index 2016. Dostupné: http://reports.weforum.org/global-enabling-trade-report-2016/economy-profiles/?doing_wp_cron=1546159443.9353361129760742187500#economy=NGA
- World Poverty Clock (2018): World Poverty Clock. *World Poverty Clock*. Dostupné: <https://worldpoverty.io>
- WTO (2017): Trade Policy Review: Nigeria. *World Trade Organization*. (9. 5. 2017) dostupné: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s356_e.pdf
- WTO (2019): Principles of trading system. *World Trade Organization*. Dostupné: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

8.2 Sekundární zdroje

- Adebayo, B. (2018): Nigeria overtakes India in extreme poverty ranking. *CNN*. (26. 6. 2018) dostupné: <https://edition.cnn.com/2018/06/26/africa/nigeria-overtakes-india-extreme-poverty-intl/index.html>
- Adeosun, K. in Toromade, S. (2017): Nigeria to withdraw membership from 90 international organisations. *Pulse.ng*. (27. 9. 2017) dostupné: <https://www.pulse.ng/news/local/fec-nigeria-to-withdraw-membership-from-90-international-organisations/yqx8d3x>
- Adesoji, A. (2010): The Boko Haram Uprising and Islamic Revivalism in Nigeria. *Africa Spectrum*. Roč. 45, č. 2, s. 95-108.
- AI (2016a): Nigeria: Crackdown on journalists and assault on protests shrinking civic space. *Amnesty International*. (28. 9. 2016) dostupné: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/09/nigeria-crackdown-and-shrinking-civic-space/>
- AI (2016b): Nigeria: At least 150 peaceful pro-Biafra activists killed in chilling crackdown. *Amnesty International*. (24. 11. 2016) dostupné: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/peaceful-pro-biafra-activists-killed-in-chilling-crackdown/>
- AI (2018a): Nigeria: Starving women raped by soldiers and militia who claim to be rescuing them. *Amnesty International*. (24. 5. 2018) dostupné: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/05/nigeria-starving-women-raped-by-soldiers-and-militia-who-claim-to-be-rescuing-them/>

- AI (2018b): Nigeria: Government failures fuel escalating conflict between farmers and herders as death toll nears 4,000. *Amnesty International*. (17. 12. 2018) dostupné: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/12/nigeria-government-failures-fuel-escalating-conflict-between-farmers-and-herders-as-death-toll-nears-4000/>
- AI (2019): Nigeria. *Amnesty International*. Dostupné: <https://www.amnestyusa.org/countries/nigeria/>
- Albert, I. O. (2017): Rethinking the Functionality of the Multinational Joint Task Force in Managing the Boko Haram Crisis in the Lake Chad Basin. *Africa Development*. Roč. 43, č. 3, s. 119-135.
- Al-Jazeera (2015): Nigeria's 'brown envelope' journalists. *Al-Jazeera*. (13. 9. 2015) dostupné: <https://www.aljazeera.com/programmes/listeningpost/2015/09/nigeria-brown-envelope-journalists-150913113556304.html>
- Alon, I. (1996): The nature and scope of political risk. In Alon, I. et al. (1996): *Proceedings of the Annual Meeting of the Southern Marketing Association*, s. 359-363.
- Alon, I., - Martin, M. A. (1998): A Normative Model of Macro Political Risk Assessment. *Multinational Business Review*. Roč. 6, č. 2, s. 10-20.
- Amaefule, E. – Papoola, F. (2018): World Bank approves \$2.1bn loan for seven Nigerian projects. *Punchng*. (29. 6. 2018) dostupné: <https://punchng.com/wbank-approves-2-1bn-loan-for-seven-nigerian-projects/>
- Angerbrandt, H. (2018): Deadly elections: post-election violence in Nigeria. *The Journal of Modern African Studies*. Roč. 56, č. 1, s. 143-167.
- Asekunowo, V. O. (2014): The Causes of Persistent Inflation in Nigeria. *CBN Journal of Applied Statistics*. Roč. 7, č. 2, s. 49-72. Dostupné: <https://www.cbn.gov.ng/Out/2017/SD/The%20Causes%20of%20Persistent%20Inflation%20in%20Nigeria.pdf>
- ASG (2018): NIGERIA'S 2019 ELECTIONS: A CHANGING LANDSCAPE. *Albright Stonebridge Group*. Dostupné: <https://www.albrightstonebridge.com/files/ASG%20Analysis%20-%20Nigeria%27s%202019%20Elections%208.20.18.pdf>
- ASG (2019): ASG Analysis: Buhari Wins Second Mandate: Next Steps for Investors. *Albright Stonebridge Group*. Dostupné: <https://www.albrightstonebridge.com/news/asg-analysis-buhari-wins-second-mandate-next-steps-investors>
- Asselt, M. B. A. van (2000): Perspectives on uncertainty and risk: the PRIMA approach to decision support. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- AU (2019): AU in a Nutshell. *African Union*. Dostupné: <https://au.int/en/au-nutshell>

- Baas, D. (2010): Approaches and challenges to political risk assessment: The view from Export Development Canada. *Risk Management*. Roč. 12, č. 2, s. 135-162.
- Báčová, P. (2018): Do EU vyvážíme stále více zboží. *Český statistický úřad*. (23. 5. 2018): <https://www.czso.cz/csu/czso/do-eu-vyvazime-stale-vice-zbozi>
- Baye, F. M. (2010): Implification of Bakassi Conflict Resolution for Cameroon. *African Journal on Conflict Resolution*. Roč. 10, č. 1, s. 9-34. Dostupné: <https://www.ajol.info/index.php/ajcr/article/view/59305>
- BBC (2015): Boko Haram crisis: African Union backs regional force of 7,500 troops. *BBC*. (30. 1. 2015) dostupné: <https://www.bbc.com/news/world-africa-31057147>
- BBC (2016): Khalid al-Barnawi: Nigeria Islamist group head 'arrested'. *BBC*. (3. 4. 2016) dostupné: <https://www.bbc.com/news/world-africa-35956301>
- BBC (2017): Nigeria's Igbo leaders reject call for Biafra state. (3. 7. 2017) dostupné: <https://www.bbc.com/news/world-africa-40481323>
- BBC (2018): Nnamdi Kanu, Nigerian separatist leader, resurfaces in Israel. *BBC*. (22. 10. 2018) dostupné: <https://www.bbc.com/news/world-africa-45938456>
- Beneš, Š. (2017): Nigérie lační po nových produktech. Šťěstí tam přeje odvážným. *Trade News*. Roč. 6, č. 6, s. 36-39.
- Beneš, Š. in Gračková, I. (2017): Nigérie je velkou příležitostí pro všechny exportéry. Češi ji zatím neumí využít. *Český exportér*. Č. 9, s. 10-11.
- Best, J. (2008): Ambiguity, Uncertainty, and Risk: Rethinking Indeterminancy. *International Political Sociology*. Roč. 2, č. 4, s. 355-374.
- Blanchard, L. P. (2015): Nigeria's 2015 Elections and the Boko Haram Crisis. *CRS Report*. (8. 3. 2015) dostupné: <https://fas.org/sgp/crs/row/R43881.pdf>
- Bouchet, M. H. – Fishkin, C. A. – Goguel, A. (2018): Managing Country Risk in an Age of Globalization. New York, NY: Springer.
- Bracken, P. – Bremmer, I. – Godon, D. (2008): Managing Strategic Surprise: Lessons from Risk Management and Risk Assessment. New York: Cambridge University Press.
- Bremmer, I. – Keat, P. (2010): The Fat Tail: The Power of Political Knowledge in an Uncertain World. New York: Oxford.
- Buchanan-Clarke, S. – Lekale, R. (2016): INJUSTICE AND (IN)SECURITY: PUBLIC PERCEPTIONS OF NIGERIA AND KENYA'S SECURITY FORCES AND THEIR IMPLICATIONS FOR THE FIGHT AGAINST VIOLENT EXTREMISM. *Center for Security Governance*. (13. 10. 2016) dostupné: <https://secgovcentre.org/2016/10/injustice-and-insecurity-public-perceptions-of-nigeria-and-kenyas-security-forces-and-their-implications-for-the-fight-against-violent-extremism/>

- Buhari, M. in Economist (2017): Biafran separatists are gaining support, 50 years after the civil war. *The Economist*. (26. 10. 2017) dostupné: <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2017/10/26/biafran-separatists-are-gaining-support-50-years-after-the-civil-war>
- Buhari, M. in Giles, Ch. (2018a): Nigeria rejects West Africa-EU free trade agreement. *CNN*. (6. 4. 2018) dostupné: <https://edition.cnn.com/2018/04/06/africa/nigeria-free-trade-west-africa-eu/index.html>
- Campbell, J. (2017): Biafra is Back. *Council on Foreign Relations*. (20. 9. 2017) dostupné: <https://www.cfr.org/blog/biafra-back>
- Campbell, J. (2018a): Making Sense of Nigeria's Upcoming Election. *Council on Foreign Relations*. (12. 10. 2018) dostupné: <https://www.cfr.org/blog/making-sense-nigerias-upcoming-presidential-election>
- Campbell, J. (2018b): Nigeria Sees More High Level Corruption Convictions Under Buhari. *Council on Foreign Relations*. (31. 5. 2018) dostupné: <https://www.cfr.org/blog/nigeria-sees-more-high-level-corruption-convictions-under-buhari>
- Carsten, P. – Akwagyiram, A. (2018a): Nigerian Shi'ite leader, rumored dead, makes first public appearance in two years. *Reuters*. (13. 1. 2018) dostupné: <https://www.reuters.com/article/us-nigeria-security/nigerian-shiite-leader-rumored-dead-makes-first-public-appearance-in-two-years-idUSKBN1F20QV>
- Carsten, P. – Akwagyiram, A. (2018b): Nigeria's Abubakar promises to boost oil investment, cut subsidies if elected. *Reuters*. (19. 11. 2018) dostupné: <https://www.reuters.com/article/us-nigeria-election/nigerias-abubakar-promises-to-boost-oil-investment-cut-subsidies-if-elected-idUSKCN1N00UA>
- Carsten, P. – Kingimi, A. (2018): Islamic State ally stakes out territory around Lake Chad. *Reuters*. (29. 4. 2018) dostupné: <https://www.reuters.com/article/us-nigeria-security/islamic-state-ally-stakes-out-territory-around-lake-chad-idUSKBN1I0063>
- CBN (2011): Understanding Monetary Policy Series No 5. *Central Bank of Nigeria*. Dostupné: <https://www.cbn.gov.ng/Out/2014/MPD/UNDERSTANDING%20MONETARY%20POLICY%20SERIES%20NO%205.pdf>
- Chandy, L. (2015): Why is the number of poor people in Africa increasing when Africa's economies are growing?. *Brookings*. (4. 5. 2019) dostupné: <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2015/05/04/why-is-the-number-of-poor-people-in-africa-increasing-when-africas-economies-are-growing/>
- CIA (2019): Nigeria. *The World Factbook*. Dostupné: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>

**CHYBA! POMOCÍ KARTY DOMŮ POUŽIJTE U TEXTU, KTERÝ SE MÁ ZDE
ZOBRAZIT, STYL HEADING 1;NADPIS 1.**

- Comolli, V. (2015): Boko Haram: Nigeria's Islamist Insurgency. Londýn: Hurst & Company.
- Cooper, H. – Searcey, D. (2017): U.S. Plans Sales of Warplanes to Nigeria for Fighting Boko Haram. *The New York Times*. (11. 4. 2017) dostupné: <https://www.nytimes.com/2017/04/11/world/africa/us-warplanes-nigeria-boko-haram.html>
- Cormier, D. (2017): How Ignoring Social Cohesion Weakens the Fight Against Extremism. *War Room: United States Army War College*. Dostupné: <https://warroom.armywarcollege.edu/articles/war-military-assistance-and-social-cohesion/>
- ČTK (2018): Nejméně 19 lidí zabili islamisté v severní Nigérii. ČTK. (19. 8. 2018) dostupné: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nejmene-19-lidi-zabili-islamiste-v-severni-nigerii/1653947>
- Cummings, R. (2017): A Jihadi Takeover Bid in Nigeria? The Evolving Relationship between Boko Haram and al-Qa'ida. *Combating Terrorism Center*. Roč. 10, č. 11. S. 24-28. Dostupné: https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/12/CTC-Sentinel_Vol10Iss11-18.pdf
- Dapel, Z. (2018): Poverty in Nigeria: Understanding and Bridging the Divide between North and South. (6. 4. 2018) dostupné: <https://www.cgdev.org/blog/poverty-nigeria-understanding-and-bridging-divide-between-north-and-south>
- Dauda, R. S. (2017): Poverty and Economic Growth in Nigeria: Issues and Policies. *Journal of Poverty*. Roč. 21, č. 1, s. 61-79.
- Debrau, G. (1991): The Mathematization of Economic Theory. *The American Economic Review*. Roč. 81, č. 1, S. 1-7.
- Diamond, L. (1990 eds.): A Politics in developing countries. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- DIIS (2015): Boko Haram: From Local Grievances to Violent Insurgency. *Danish Institute of International Studies*. Dostupné: https://www.files.ethz.ch/isn/195629/DIIS_Report_21_Boko_Haram_WEB.pdf
- District Export Council (nedatováno): Nigeria Business Scams. *District Export Council*. Dostupné: <https://www.newyorkdec.org/nigerian-business-scams.html>
- Drulák, P. a kol. (2008): Jak zkoumat politiku. Praha: Portál.
- du Plessis, A. (2016): Corruption in Africa violates human rights. Why do we tolerate it? *The Guardian*. (16. 8. 2016) dostupné: <https://www.theguardian.com/global-development/2016/sep/16/corruption-africa-violates-human-rights-fuels-radicalism-why-do-we-tolerate-it>
- Dvořák, S. (2004): Podvodné nigerijské dopisy se opět objevily. *Novinky.cz*. (21. 10. 2004) dostupné:

- <https://www.novinky.cz/krimi/42368-podvodne-nigerijske-dopisy-se-opet-objevily.html>
- Eboh, C. – Akwagyiram, A. (2016): Nigeria has not applied for an IMF loan because it is 'not sick': finance minister. *Reuters*. (16. 4. 2016) dostupné: <https://www.reuters.com/article/us-nigeria-imf/nigeria-has-not-applied-for-an-imf-loan-because-it-is-not-sick-finance-minister-idUSKCN0XD0GW>
 - Edem, E. (2018): Bakassi refugees yet to settle, 12 years after – Rep Essien Ayi. *Daily Post*. (29. 10. 2018) dostupné: <http://dailypost.ng/2018/10/29/bakassi-refugees-yet-settle-12-years-rep-essien-ayi/>
 - EIU (2017): Country Risk Model. *The Economist Intelligence Unit*. Dostupné: <http://www.eiu.com/handlers/PublicDownload.ashx?fi=risk-section/country-risk-model.pdf&mode=m>
 - European External Action Service (2016): Nigeria and the EU. *European External Action Service*. (12. 5. 2016) dostupné: https://eeas.europa.eu/delegations/nigeria_en/1621/Nigeria%20and%20the%20EU
 - European External Action Service (2016): Nigeria and the EU. *European External Action Service*. (12. 5. 2016) dostupné: https://eeas.europa.eu/delegations/nigeria_en/1621/Nigeria%20and%20the%20EU
 - Ewing, J. (2018): Europe Feels the Squeeze of the Trump Trade Tariffs. *The New York Times*. (2. 8. 2018) dostupné: <https://www.nytimes.com/2018/08/02/business/economy/europe-trade-trump-tariffs.html>
 - Falola, T. – Heaton, M. M. (2008): A History of Nigeria. New York: Cambridge University Press.
 - Fitzpatrick, M. (1983). The definition and assessment of political risk in international business: A review of the literature. *Academy of Management Review*, Roč. 8, č. 2, s. 249-254
 - Francis, P. – Lapin, D. – Rossiasco, P. (2011): Securing Development and Peace in the Niger Delta A Social and Conflict Analysis for Change. *Woodrow Wilson International Center for Scholar*. Dostupné: https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/AFR_110929_Niger%20Delta_0113.pdf
 - Frei, D. – Ruloff, D. (1988): The Methodology of Political risk assessment: An overview. *The Journal of New Paradigm Research*. Roč. 25, č. 1-2, s. 1-24.
 - Fröhlich, S. (2019): Africa's free trade zone is 'on course'. *DW*. (8. 2. 2019) dostupné: <https://www.dw.com/en/africas-free-trade-zone-is-on-course/a-47384143>
 - Gapminder (2019a): Population growth (annual %). Trends. *Gapminder*. Dostupné: [https://www.gapminder.org/tools/#\\$state\\$time\\$value=2017;&marker\\$select@\\$country=nga;&axis_x\\$which=population_growth_annual_percent&spaceRef:null;:&chart-type=barrank](https://www.gapminder.org/tools/#$state$time$value=2017;&marker$select@$country=nga;&axis_x$which=population_growth_annual_percent&spaceRef:null;:&chart-type=barrank)

**CHYBA! POMOCÍ KARTY DOMŮ POUŽIJTE U TEXTU, KTERÝ SE MÁ ZDE
ZOBRAZIT, STYL HEADING 1;NADPIS 1.**

- Gapminder (2019b): Child mortality (0-5 year-olds dying per 1000 born). Ranks. *Gapminder*. Dostupné: [https://www.gapminder.org/tools/#\\$state\\$marker\\$select@\\$country=nga;:&axis x\\$which=child mortality 0 5 year olds dying per 1000 born&scaleType=genericLog&spaceRef:null:::&chart-type=barrank](https://www.gapminder.org/tools/#$state$marker$select@$country=nga;:&axis x$which=child mortality 0 5 year olds dying per 1000 born&scaleType=genericLog&spaceRef:null:::&chart-type=barrank)
- Giles, Ch. (2018b): 44 African countries agree free trade agreement, Nigeria yet to sign. *CNN*. (23. 3. 2018) dostupné: <https://edition.cnn.com/2018/03/22/africa/african-trade-agreement-world/index.html>
- Giokos, E. (2017): Nigeria's cash problem: Multiple exchange rates, wild swings and dollar shortages. *CNN Business*. (2. 5. 2017) dostupné: <https://money.cnn.com/2017/05/02/investing/nigeria-naira-currency-dollars/index.html>
- Global Security (2016): Islamic Movement of Nigeria (IMN) Ikhwan al-Muslimeen / Muslim Brothers. *Global Security*. Dostupné: <https://www.globalsecurity.org/military/world/para/imn.htm>
- Global Security (2017): Nigerian Government. *Globalsecurity.org*. Dostupné: <https://www.globalsecurity.org/military/world/nigeria/government.htm>
- Hamilton, G. (1988): This is Risk Management. Lund: Studentlitteratur. In Lindeberg, M. – Mörndal, S. (2002). Managing Political Risk: A contextual approach. Dostupné: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:17037/FULLTEXT01.pdf>
- Hampejs, M. (2018): ‚Jsem to opravdu já.‘ Prezident Nigérie čelí pomluvám, že zemřel a vládne jeho klon. *Lidovky.cz*. (3. 12. 2018) dostupné: https://www.lidovky.cz/svet/jsem-to-opravdu-ja-prezident-nigerie-celi-pomluvam-ze-zemrel-a-vladne-jeho-klon.A181203_122013_In_zahranici_mha
- Hannon, P. (2018): Eurozone Economy Slows Further as Exports Sputter. *The Wall Street Journal*. (31. 7. 2018) dostupné: <https://www.wsj.com/articles/eurozone-economy-slows-further-as-exports-sputter-1533028770?ns=prod/accounts-wsj>
- Hassan, I. (2018): Human Rights Status in Nigeria Since Obasanjo's Second Coming In LeVan, C. – Ukata, P. (2018): The Oxford Handbook of Nigerian Politics. New York, NY: Oxford University Press.
- Howell, L. D. (1992). Political risk and political loss for foreign investment. *The International Executive*. Roč. 34, č. 6, s. 485-498.
- HRW (1997): The Role of the International Community. *Human Rights Watch*. Dostupné: <https://www.hrw.org/reports/1997/nigeria/Nigeria-10.htm>
- HRW (2007): Nigeria: Presidential Election Marred by Fraud, Violence. *Human Rights Watch*. (25. 4. 2007) dostupné:

- <https://www.hrw.org/news/2007/04/25/nigeria-presidential-election-marred-fraud-violence>
- HRW (2011): Nigeria: Post-Election Violence Killed 800. *Human Rights Watch*. (16. 5. 2011) dostupné: <https://www.hrw.org/news/2011/05/16/nigeria-post-election-violence-killed-800>
 - HRW (2018): Nigeria: Events of 2017. *Human Rights Watch*. Dostupné: <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/nigeria>
 - Hudema, M. (2017): Nigérie a Jihoafrická republika: nerostné bohatství a půl africké ekonomiky. *Český exportér*. Č. 9, s. 4-7.
 - Iaccino, L. (2019): Nigerian Elections: Can Boycott Win the Independence of Biafra? Opinion. *Newsweek*. (22. 2. 2019) dostupné: <https://www.newsweek.com/nigeria-elections-igbo-boycott-kanu-1333349>
 - ICG (2018a): Nigeria's 2019 Elections: Six States to Watch. *International Crisis Group*. (21. 12. 2018) dostupné: <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/268-nigerias-2019-elections-six-states-watch>
 - ICG (2018b): Stopping Nigeria's Spiralling Farmer-Herder Violence. *International Crisis Group*. (26. 7. 2018) dostupné: <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/262-stopping-nigerias-spiralling-farmer-herder-violence>
 - IDEA (2019): Nigeria. *International Institute for Democracy and Electoral Assistance*. Dostupné: <https://www.idea.int/data-tools/country-view/231/40>
 - Ikpe, U. B. (2009): The patrimonial state and inter-ethnic conflicts in Nigeria. *Ethnic and Racial Studies*. Roč. 32, č. 4, s. 679-697.
 - Irshaid, F. (2019): Analysis: Islamic State activity in Nigeria sees notable rise. *BBC Monitoring*. (22. 3. 2019) dostupné: <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200pa53>
 - Jarvis, D. S. L. – Griffiths, M. (2007): Learning to Fly: The Evolution of Political Risk Analysis. *Global Society*. Roč. 21, č. 1, s. 5-21.
 - Joseph, R. A. (1987): Democracy and Prebendalism in Nigeria. Cambridge: Cambridge University Press. In Diamond, L. (2013): Foreword. In Adebawo, W. – Obadare, E. (2013 eds.): Democracy and Prebendalism in Nigeria: Critical Interpretation. New York: Palgrave Macmillan.
 - Kennedy, Ch. R. (1987): Political Risk Management. New York: Quorum. In Alon, I. - Martin, M. A. (1998): A Normative Model of Macro Political Risk Assessment. *Multinational Business Review*. Roč. 6, č. 2, s. 10-20
 - Klíma, V. (2003): Stručná historie států: Nigérie. Praha: Libri.
 - Kořan, M. (2008): Jednoprípádová studie. In Drulák, P. a kol. (2008) Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál. s. 29-60.

**CHYBA! POMOCÍ KARTY DOMŮ POUŽIJTE U TEXTU, KTERÝ SE MÁ ZDE
ZOBRAZIT, STYL HEADING 1;NADPIS 1.**

- Lékaři bez hranic (2016): Lake Chad Crisis Update: Trapped in Deadly Violence. *Medicins sans Frontiers*. (30. 3. 2016) dostupné: <https://www.msf.org/lake-chad-trapped-deadly-violence>
- Lékaři bez hranic (2019): Why are we here?. *Medicins sand Frontiers*. Dostupné: <https://www.msf.org/nigeria>
- Lindeberg, M. – Mörndal, S. (2002). Managing Political Risk: A contextual approach. Dostupné: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:17037/FULLTEXT01.pdf>
- List of Countries of the World (nedatováno): Countries of the world ordered by land area. Dostupné: <https://www.listofcountriesoftheworld.com/area-land.html>
- Mahmood, O. (2018): The potentially more sinister threat in Boko Haram's split. *Institute for Security Studies*. (12. 7. 2018) dostupné: <https://issafrica.org/iss-today/the-potentially-more-sinister-threat-in-boko-harams-split>
- Mankiw, G. N. (2009): Macroeconomics. Worth Publishers.
- Mbah, F. (2018): Nigeria's former defence chief killed amid growing insecurity. *Al-Jazeera*. (19. 12. 2018) dostupné: <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/nigeria-defence-chief-killed-growing-insecurity-181219070104869.html>
- McCaslin, J. (2018): Dozens Reportedly Killed as Nigerian Military Fires on Shia Protesters. *Council on Foreign Relations*. (2. 11. 2018) dostupné: <https://www.cfr.org/blog/dozens-reportedly-killed-nigerian-military-fires-shia-protesters>
- Mercy Corps (2019): Nigeria. *Mercy Corps*. Dostupné: <https://www.mercycorps.org/countries/nigeria>
- MMF (2018): Nigeria: Out of Recession and Looking Beyond Oil. *International Monetary Fund*. (15. 3. 2018) dostupné: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2018/03/15/na031518-nigeria-out-of-recession-and-looking-beyond-oil>
- Moosa, I. A. (2002): Country Risk and Political Risk. *Foreign Direct Investment*. Londýn: Palgrave Macmillan.
- Munshi, N. (2018a): Nigerian voters to choose between familiar faces. *Financial Times*. (21. 11. 2018) dostupné: <https://www.ft.com/content/3a86b086-c71f-11e8-86e6-19f5b7134d1c>
- Munshi, N. (2018b): Amnesty claims 45 dead in religious protests in Nigeria. *Financial Times*. (1. 11. 2018) dostupné: <https://www.ft.com/content/3330d27a-dd5f-11e8-8f50-cbae5495d92b>
- MZV (2016): Nejlidnatější země Afriky se už nechce spoléhat jen na ropu. *E15 český export*. Č. 6, s. 4-5.
- NSRP (2017): IMPACT REPORT: OUTPUT 2. Economic and Natural Resources. *Nigeria Stability and Reconciliation Programme*. Dostupné:

- <http://www.nsrp-nigeria.org/wp-content/uploads/2017/12/Impact-Report-Economic-and-Natural-Resources.pdf>
- Nwankwo, C. F. – Okafor, U. P. – Asuoha, G. Ch. (2017): Principal Component Analysis of Factors Determining Voter Abstention in South Eastern Nigeria. *Africology: The Journal of Pan African Studies*. Roč. 10, č. 3, 249-273. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/317008043_Principal_Component_Analysis_of_Factors_Determining_Voter_Abstention_in_South_Eastern_Nigeria
 - Nwaodu, N. – Adam, D. – Okereke, O. (2014): A Review of Anti-Corruption Wars In Nigeria. *Africa's Public Service Delivery & Performance Review*. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/312672162_A_Review_of_Anti-Corruption_Wars_in_Nigeria
 - Obafemi, A. (2017): Central Africa: Fights Over Water Worsening Lake Chad Conflict. *AllAfrica*. (20. 9. 2017) dostupné: <https://allafrica.com/stories/201709200940.html>
 - Obaji, P. (2019): ISIS's West African Offshoot Is Following al Qaeda's Rules for Success. *The Foreign Affairs*. (2. 4. 2019) dostupné: <https://foreignpolicy.com/2019/04/02/isiss-west-african-offshoot-is-following-al-qaedas-rules-for-success-nigeria-niger-chad-terrorism-islamic-state/>
 - Obasi, N. (2015): New Risks on Nigeria's Shiite Fault Line. *International Crisis Group*. (16. 12. 2015) dostupné: <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/new-risks-nigeria-s-shiite-fault-line>
 - Obasi, N. (2017): Nigeria: How To Solve A Problem Like Biafra. *International Crisis Group*. (29. 5. 2017) dostupné: <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/nigeria-how-solve-problem-biafra>
 - Obikili, N. In Kazeem, Y. (2019): What does president Buhari's re-election mean for Nigeria's economy? *Quartz Africa*. (28. 2. 2019) dostupné: <https://qz.com/africa/1562164/nigeria-economy-what-buharis-second-term-means/>
 - Odunsi, W. (2019): NEWSIran reportedly withdraws support for Nigerian Shi'ites, El-Zakzaky. *Daily Post*. (21. 2. 2019) dostupné: <https://dailypost.ng/2019/02/21/iran-reportedly-withdraws-support-nigerian-shiites-el-zakzaky/>
 - O'Grady, S. (2018): This little-known conflict in Nigeria is now deadlier than Boko Haram, *The Washington Post*. (26. 7. 2018) dostupné: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/07/26/this-little-known-conflict-in-nigeria-is-now-deadlier-than-boko-haram/?utm_term=.e66b72e5cc4d
 - Ojakorotu, V. – Adeleke, A. (2017): Nigeria and Conflict Resolution in the Sub-regional West Africa: The Quest for a Regional Hegemon? *Insight on Africa*. Roč. 10, č. 1, s. 37-53.

**CHYBA! POMOCÍ KARTY DOMŮ POUŽIJTE U TEXTU, KTERÝ SE MÁ ZDE
ZOBRAZIT, STYL HEADING 1;NADPIS 1.**

- Okonjo-Iwaela, N. – Kwaako, Osafo, P. (2007): Nigeria's economic reforms: Progress and challenges. *Brookings Global Economy and Development*. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Ololajulo, B. O. (2016): 'Eating with One Spoon': Zoning, Power Rotation and Political Corruption in Nigeria. *African Studies*. Roč. 75, č. 1, s. 153-169.
- Olowologba, F. (2018): Biafra: MASSOB reveals who Nnamdi Kanu is working for. *Daily Post*. (22. 10. 2018) dostupné: <http://dailypost.ng/2018/10/22/biafra-massob-reveals-who-nnamdi-kanu-is-working-for/>
- Omede, A. J. (2006): Nigeria's Relations with Her Neighbours. *Studies of Tribes and Tribals*. Roč. 4, č. 1., s. 7-17.
- Onapajo, H. (2017): State Repression and Religious Conflict: The Perils of the State Clampdown on the Shi'a Minority in Nigeria. *Journal of Muslim Minority Affairs*. Roč. 37, č. 1, s. 80-93.
- Onuoha, F. C. (2016): Split in ISIS-Aligned Boko Haram Group. *Al-Jazeera Centre for Studies*. (27. 10. 2018) dostupné: <http://studies.aljazeera.net/en/reports/2016/10/split-isis-aligned-boko-haram-group-161027113247008.html>
- OSN (2013): Security Council praises Cameroon, Nigeria for Bakassi Peninsula transition. *United Nations*. (15. 8. 2013) dostupné: <https://news.un.org/en/story/2013/08/446862-security-council-praises-cameroon-nigeria-bakassi-peninsula-transition>
- OSN (2018): Progress made but Lake Chad crisis is not over, says UN relief chief, urging greater support for region. *UN News*. (3. 9. 2018) dostupné: <https://news.un.org/en/story/2018/09/1018252>
- Oxford Business Group (2018): Fixing the naira: Negotiating multiple rates of exchange remains a challenge. *Oxford Business Group*. Dostupné: <https://oxfordbusinessgroup.com/analysis/fixing-naira-negotiating-multiple-rates-exchange-remains-challenge>
- Oyejide, A. – Ogunkola, A. – Bankole, A. (2005): Import Prohibition as a Trade Policy Instrument: The Nigerian Experience. *World Trade Organization*. Dostupné: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/casestudies_e/case32_e.htm
- Page, M. (2018): A New Taxonomy for Corruption in Nigeria. *Carnegie Endowment for International Peace*. Dostupné: <https://carnegieendowment.org/2018/07/17/new-taxonomy-for-corruption-in-nigeria-pub-76811>
- Pandey, K. (2017): Lake Chad's forgotten crisis. *DownToEarth*. (29. 7. 2017) dostupné: <https://www.downtoearth.org.in/coverage/water/lake-chad-forgotten-crisis-56974>
- Peel, M. C. – Finlayson, B. L. – McMahon, T. A. (2007): Updated world map of the Köppen-Geiger climate classification. *Hydrology and Earth System*

- Sciences Discussions, European Geosciences Union*. Roč. 11, č. 5, s. 1633-1644. Dostupné: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00305098/document>
- Petersen, K. L. (2012). Risk analysis—A field within security studies?. *European Journal of International Relations*. Roč. 18, č. 4, s. 693-717.
 - Pew Resreach Center (2009): Mapping the Global Muslim Population. *Pew Resreach Center*. Dostupné: <http://www.npdata.be/Data/Godsdiens/PEW/Pew-Muslimpopula-tion-2009.pdf>
 - Pham, J. P. (2012): Boko Haram's Evolving Threat. *Africa Center for Security Studies*. Dostupné: <https://africacenter.org/publication/boko-ha-rams-evolving-threat/>
 - Pilling, D. (2018): 'Killer herdsmen' blamed for wave of deadly Nigeria clashes. *Financial Times*. (4. 4. 2018) dostupné: <https://www.ft.com/content/02da0292-3268-11e8-b5bf-23cb17fd1498>
 - Postings, R. (2019a): Nigeria's military struggles with Islamic State: Part 1 – an upsurge in attacks. *The Defense Post*. (15. 1. 2019) dostupné: <https://thedefensepost.com/2019/01/15/nigeria-military-struggles-islamic-state-iswa-part-1-upsurge-in-attacks/>
 - Postings, R. (2019b): Nigeria's military struggles with Islamic State: Part 2 – Systemic issues hamper the fight. *The Defense Post*. (25. 1. 2019) dostupné: <https://thedefensepost.com/2019/01/25/nigeria-military-struggles-islamic-state-iswa-part-2-systemic-issues/>
 - Proshare (2018a): Nigeria's Vision 20:2020: Review and Prospects With Two years To Go. *Proshare*. (2. 3. 2018) dostupné: <https://www.proshareng.com/news/Budget%20and%20Plans/Nigeria-Vision-202020-Review-and-Prospects/38708>
 - Proshare (2018b): Nigeria and the Failure to Boost Foreign Direct Investment. *Proshare*. (13. 4. 2019) dostupné: <https://www.proshareng.com/news/Nigeria%20Economy/Nigeria-and-the-Failure-to-Boost-Foreign-Direct-Investment/39477>
 - Providing for Peacekeeping (2015): Peacekeeping Contributor Profile: Nigeria. *Providing for Peacekeeping*. Dostupné: <http://www.providing-forpeacekeeping.org/2015/04/24/peacekeeping-contributor-profile-nigeria/>
 - PwC (2017): The Long View How will the global economic order change by 2050?. *PricewaterhouseCoopers*. Dostupné: <https://www.pwc.com/gx/en/world-2050/assets/pwc-the-world-in-2050-full-report-feb-2017.pdf>
 - Raftery, J. (1994): Risk analysis in project management. New York: E & FN Spon.
 - Renn, O. – Aven, T. (2010): Risk Management and Governance: Concepts, Guidelines and Applications. New York: Springer.

- Renn, O. (1992). Concepts of risk: a classification in Krimsky, S. – Golding, D. (eds.): Social theories of risk. New York, NY: Praeger Publisher.
- Renner, S. (2018): Nigeria Inflation Rate Climbs in November as Food Prices Rise. *Bloomberg*. (14. 12. 2018) dostupné: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-12-14/nigeria-inflation-rate-climbs-in-november-as-food-prices-rise>
- Robinson, T. – Lunn, J. (2016): Missing Chibok schoolgirls in Nigeria. *House of Commons Library*. (2. 9. 2016) dostupné: <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CDP-2016-0159#fullreport>
- Robock, S. H. (1971): Political risk: Identification and Assessment. *Columbia Journal of World Business*. Roč. 6, s. 6-20. In Alon, I, - Martin, M. A. (1998): A Normative Model of Macro Political Risk Assessment. *Multinational Business Review*. Roč. 6, č. 2, s. 10-20
- Rossignol, M. (1996): Sanctions: The Economic Weapon in the New World Order. Dostupné: <http://publications.gc.ca/Collection-R/LoP-BdP/BP/bp346-e.htm#NIGERIAtxt>
- RSF (2018c): Nigeria. *Reporters Without Borders*. Dostupné: <https://rsf.org/en/nigeria>
- Sahara Reporters (2018): 2019: 70 Presidential Candidates Gunning For Presidency, As INEC Publishes Particulars Of Parties' Candidates. *Sahara Reporters*. (26.10. 2018) dostupné: <http://saharareporters.com/2018/10/26/2019-70-presidential-candidates-gunning-presidency-inec-publishes-particulars-parties>
- Sayne, A. (2013): What's Next for Security in the Niger Delta? *United States Institute of Peace*. Dostupné: <https://www.usip.org/sites/default/files/SR333-What's-Next-for-Security-in-the-Niger-Delta.pdf.pdf>
- SB (2018): Projects & Programs. *The World Bank*. Dostupné: <http://www.worldbank.org/en/country/nigeria/projects>
- Schultze-Kraft, M. (2018): Ending the Niger Delta's Oil Wars: Will the Crimilegal Settlement Hold? *Oxford Research Group*. (6. 9. 2018) dostupné: <https://www.oxfordresearchgroup.org.uk/blog/ending-the-niger-deltas-oil-wars-will-the-crimilegal-settlement-hold>
- Searcey, D. (2016): Nigeria Is Freeing Children From Boko Haram, Then Locking Them Up. *The New York Times*. (18. 8. 2016) dostupné: <https://www.nytimes.com/2016/08/19/world/africa/nigeria-boko-haram.html?module=inline>
- Shearlaw, M. (2018): Did the #bringbackourgirls campaign make a difference in Nigeria? *The Guardian*. (14. 4. 2015) dostupné: <https://www.theguardian.com/world/2015/apr/14/nigeria-bring-backourgirls-campaign-one-year-on>
- Sottillotta, C. E. (2017). Rethinking Political Risk: Concepts, Theories, Challenges. Londýn a New York: Routledge.

- Standard Bank (2014): Rise of the middle class in sub-Saharan Africa. *Standard Bank*. Dostupné: <https://community.standard-bank.co.za/t5/Community-blog/Rise-of-the-middle-class-in-sub-Saharan-Africa/ba-p/2723>
- Statista (2018): Average annual OPEC crude oil price from 1960 to 2018 (in U.S. dollars per barrel). *Statista*. Dostupné: <https://www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960/>
- Stratfor (2017a): Two Years In, How Has the Buhari Government Fared? *Stratfor*. (29. 5. 2017) dostupné: <https://worldview.stratfor.com/article/two-years-how-has-buhari-government-fared>
- Stratfor (2017b): Trade Profile: Nigeria's Strategy to Defend and Diversify. *Stratfor*. (4. 12. 2017) dostupné: <https://worldview.stratfor.com/article/trade-profile-nigerias-strategy-defend-and-diversify>
- Sule, B. – Tal, M. K. (2018): Impact of Money on Nigerian Politics: Exploring the General Elections in the Fourth Republic. *Asia Pacific Journal of Education, Arts and Sciences*. Roč. 5, č. 2, s. 89-98. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/326678892_Impact_of_Money_on_Nigerian_Politics_Exploring_the_General_Elections_in_the_Fourth_Republic
- Taylor, A. (2016): What happened after interest faded in the #Bring-BackOurGirls campaign. *Washington Post*. (18. 5. 2016) dostupné: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/05/18/what-happened-after-interest-faded-in-the-bringbackourgirls-campaign/?utm_term=.192f1c4bca5e
- The Economist (1986): Countries in Trouble. *The Economist*. In Howell, L. D. (1992). Political risk and political loss for foreign investment. *The International Executive*. Roč. 34, č. 6, s. 485-498.
- Tlapa, M. et al. (2018): Mapa globálních oborových příležitostí 2018/2019. Praha: *Ministerstvo zahraničních věcí*. Dostupné: https://www.mzv.cz/file/2951164/MOP2019_web.pdf
- Trading Economics (2019a): Ease of Doing Business in Nigeria. *Trading Economics*. Dostupné: <https://tradingeconomics.com/nigeria/ease-of-doing-business>
- Trading Economics (2019b): Nigeria Unemployment Rate: Forecast. *Trading Economics*. Dostupné: <https://tradingeconomics.com/nigeria/unemployment-rate>
- Treichel, V. et al. (2012): Import Bans in Nigeria Increase Poverty. *World Bank*. Dostupné: <http://documents.worldbank.org/curated/en/435171468078528189/Import-bans-in-Nigeria-increase-poverty>
- Tukur, S. (2018): Nigerian govt blames anti-open grazing law for killings by herdsmen. *Premium Times*. (25. 1. 2018) dostupné:

<https://www.premiumtimesng.com/news/headlines/256685-nigerian-govt-blames-anti-open-grazing-law-killings-herdsmen.html>

- U. S. Department of State (2018a): Nigeria. (19. 7. 2018) dostupné: <https://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2018/af/281450.htm>
- U. S. Department of State (2018b): Country Reports on Terrorism 2017. *United States Department of State*. Dostupné: <https://www.state.gov/documents/organization/283100.pdf>
- Ugboma, P. P. (2015): Environmental Degradation in Oil Producing Areas of Niger Delta Region, Nigeria: the Need for Sustainable Development. *International Journal of Science and Technology*. Roč. 4, č. 2, s. 75-85. Dostupné: <https://www.ajol.info/index.php/stech/article/view/119190/108662>
- UNHCR (2018): Nigeria Situation. *UNHCR*. Dostupné: https://data2.unhcr.org/en/situations/nigeriasituation#_ga=2.182722533.2139565364.1541504966-545758969.1541504966
- Uppsala Conflict Data Project (2018): Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'awati wal-Jihad. *Uppsala Conflict Data Project*. Dostupné: <https://ucdp.uu.se/#actor/1051>
- USCIRF (2018): Annual Report 2018. *United States Commission on International Religious Freedom*. Dostupné: <https://www.uscifr.gov/sites/default/files/2018USCIRFAR.pdf>
- Verjee, A. – Kwaja, Ch. – Onobugu, O. (2018): Nigeria's 2019 Elections: Change, Continuity, and the Risks to Peace. *United States Institute of Peace*. Dostupné: https://www.usip.org/sites/default/files/2018-09/sr_429_verjee_et_al_final.pdf
- Wallace, P. – Alake, T. (2018): Mr. Clean vs. Mr. Action: How Nigeria's Top Contenders Square Up. *Bloomberg*. (18. 10. 2018) dostupné: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-10-18/mr-clean-v-mr-action-how-nigeria-s-top-contenders-square-up>
- Wallace, P. – Olurounbi, R. (2018): Smugglers Thrive as Nigeria Tries to Keep Foreign Rice Away. *Bloomberg*. (22. 3. 2018) dostupné: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-03-21/smugglers-run-riot-as-nigeria-tries-to-keep-foreign-rice-at-bay>
- Wallace, P. (2018a): Moody's Says Nigeria May Keep Several Naira Rates Until 2020. *Bloomberg*. (10. 5. 2018): <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-05-10/moody-s-says-nigeria-may-keep-multiple-exchange-rates-until-2020>
- Wallace, P. (2018b): Naira Stability Is Costing Nigeria as Reserves Fall, Yields Rise. *Bloomberg*. (2. 11. 2018) dostupné: <https://www.bloomberg.com/markets/fixed-income>

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

- WTO (2005): Trade liberalization should improve Nigeria's macroeconomic performance. *World Trade Organization*. Dostupné: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpre_e/tp247_e.htm
- Yagboyaju, D. A. (2017): Religion, culture and political corruption in Nigeria. *Africa's Public Service Delivery and Performance Review*. Roč. 5, č. 1, s. 2310-2152. Dostupné: <https://apsdpr.org/index.php/apsdpr/article/view/151/230>
- Zeman, P. (2002, ed.): Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů. Brno: Masarykova univerzita, MPÚ.
- Zenn, J. (2013): The Islamic Movement and Iranian Intelligence Activities in Nigeria. *Combating Terrorism Center*. Roč. 6, č. 10, s. 1-28. Dostupné: <https://ctc.usma.edu/the-islamic-movement-and-iranian-intelligence-activities-in-nigeria/>
- ZÚ Abuja (2018a): Souhrnná teritoriální informace Nigérie. *Business-Info.cz*. (23. 8. 2018) dostupné: [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/08/23/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Nigerie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.134630927.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/08/23/Nahled%20STI%20(PDF)%20Nigerie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.134630927.pdf)
- ZÚ Abuja (2018b): Nigérie: Mapa oborových příležitostí – perspektivní položky českého exportu. *BusinessInfo.cz*. (23. 8. 2018) dostupné: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nigerie-mapa-oborovych-prilezitosti-perspektivni-19382.html>
- ZÚ Abuja (2018c): Nigérie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. *BusinessInfo.cz*. (23. 8. 2018) dostupné: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nigerie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19381.html>